Cianură pentru un surîs
Rodica Ojog-Braşoveanu

PROLOG

Femeia îmbrobodită în dantelă albă ţinea pleoapele uşor coborîte. Buzele rumene zîmbeau în spatele evantaiului. Gîtul...

Colonelul Werther von R. Îşi întoarse privirea. Gîtul alb, umflat, gîlgîind parcă a rîs, a şoaptă, a ţipăt nedesluşit îi crea un sentiment tulbure. Un sentiment ce nu-l încercase nici în faţa trupului elegant al Olimpiei, nici în faţa goliciunii caste, de argint, a zeiţei lui Giorgione. Rubens cu tonele lui de carne roz îl indispunea. Degas era prea dur, Gauguin, un neruşinat...

Surîse: "Goya, satirul acela bătrîn, era singurul care ştia cîte ceva despre femei..."

Se auzi un ciocănit puternic în uşă.

— Herr Oberst! Pentru Dumnezeu, Herr Oberst!

Înfăşură pînza şi se apropie de scrinul greoi, baroc. Apăsă puternic unul din lambriuri. Stema heraldică alunecă uşor. Pipăi, strecurîndu-şi adînc degetele în ascunzătoare. *Vînătorul* lui Rembrandt era acolo. Puse alături *Femeia cu evantai* şi astupă tainiţa.

În urma colonelului intră menajera. Privi nedumerită rama ştirbă, agăţată strîmb. Pe fereastră pătrundeau zgomote ciudate: paşi care aleargă, chemări scurte, rafale de armă automată. Un bubuit prelung, neîntrerupt, porni dinspre Băneasa.

Închise geamul şi trase draperia. Ochii îi alunecară cu indiferenţă peste filele calendarului. Înregistră data abstract: o zi de la sfîrşitul verii lui '44.

*

Un grup de civili cu puşti mitralieră şi brasarde tricolore la mîneci somă Mercedesul negru. Automobilul îşi mări viteza.

Rafala pulveriză parbrizul şi şoferul căzu peste volan. O şuviţă de sînge se prelingea pe tîmpla lui Werther von R.

Ultima imagine — femeia cu grumaz alb şi evantai — se suprapuse peste celelalte. Zîmbi:

"Nimeni… Pentru totdeauna… A nimănui…"

Oamenii deschiseră portiera. Trupul colonelului se prăvăli pe caldarîm.

CAPITOLUL I
DUPĂ TREIZECI DE ANI

Mihai Panaitescu pătrunse în holul întunecos

inhalînd aerul cald. Se împiedică izbindu-se dureros de scrinul greoi din capătul încăperii. Fusese cîndva o piesă elegantă cu linii trufaşe. Anii ciuntiseră ciucurii stemei heraldice, aşternuseră o crustă groasă de praf în pliurile florilor scobite în lemn. Pe placa de marmură plesnită, stăteau cocoţate două borcane uriaşe cu gogoşari, legături de leuştean şi pătrunjel erau puse la uscat. Cutia cu otravă pentru gîndaci emana un miros pătrunzător. Panaitescu strivi între dinţi o înjurătură şi intră în odaia lui masîndu-şi piciorul lovit. Se dezbrăcă aşezînd hainele într-o ordine pedantă, apoi se întinse pe pat.

Începu un exerciţiu pe care-l practica de ani de zile: calcule complicate cu numere de 5-6 cifre, înmulţiri, împărţiri, extrageri de radical rezolvate mental. Într-un tîrziu renunţă. Nu se putea concentra. Visul, visul acela blestemat, îl urmărea.

... O corabie cu catargul rupt, desprinsă de ţărm... Valurile sînt roşii. Din baia de sînge ies braţe ca nişte căngi care se agaţă de punte şi trag...

Avu certitudinea unei nenorociri şi simţi că i se face frică.

*

Grigore Popa se apropie de fereastră.

Noaptea era senină şi geroasă. O lună de sticlă filtra întunericul în transparenţe albăstrii. Trecători cu nasuri umede şi urechile roşii mergeau repede, crispat ca nişte păpuşi mecanice. Aproape că le-auzea scîncetul încălţămintei pe zăpada îngheţată.

Se apropie de biroul vechi cu ornamente de bronz. Deasupra atîrna fotografia unui grup de tineri: "Liceul militar din Craiova, promoţia anului 1921".

În ochi i se aprinse un licăr de satisfacţie.

"Cretinii! Tudor a murit pe front... Şi Gherea, şi Vasiliad... Idiotul de Popovici s-a împuşcat că nu-l iubea nevastă-sa. Hm, nu-l iubea... Iliaş dispărut, pe Rădoi l-a isprăvit diabetul... Ceva în familie... Şi taică-său, generalul... Cretinii..."

Se căută jos, în marginea fotografiei. Un tînăr subţirel cu privire neagră, piezişă, şi un uşor început de chelie. Puse degetul pe carton. El era viu... Trăia...

Rupse foaia calendarului privind îndelung data: "7 decembrie 1974... Extraordinar! Cum fuge timpul, domnule!"

Făcu lumina mică şi dădu drumul în surdină la aparatul de radio: "Aici Radio Europa liberă..."

*

Melania Lupu scoase un oftat de mulţumire.

Pasienţa se tăia pe decari — belşug — şi pe aşi, adică bucurie şi izbîndă în chestiuni oficiale. N-avea nici o problemă oficială de rezolvat, dar asta nu însemna nimic. Oricum era bine.

Dădu jos motanul care-i adormise în poală şi cu paşi mărunţi se îndreptă spre oglindă. Îşi şterse obrazul mic cu un tampon muiat în lapte de castraveţi, apoi strînse părul alb, buclat într-un tulpan subţire. Deschise scrinul cu gesturi furişe şi scoase dintr-o pungă două bomboane fondante. Ezită o clipă şi mai luă una. Se vîrî în aşternut, cu un chicotit înfundat. Strînse între picioarele îngheţate cărămida fierbinte şi stinse lumina. Şopti cu gura încleştată de şerbet:

— Unde am rămas, draga mea? Eram deci în insulele Bermude. Un prinţ excentric pe care-l cunoscusem la Istanbul...

În odaia goală, femeia visa cu ochii deschişi. Poveşti exotice cu prinţi indieni şi apaşi seducători, îndrăgostiţi de bătrînica şubredă, înghesuită în patul de bronz. Vorbele se rostogoleau, susur limpede veghind somnul motanului.

Tîrziu adormi strîngînd în braţele ofilite cărămida care se răcise.

*

Doru Matei crăpă uşa aruncînd priviri furişe. Din odaia lui Grigore Popa răzbătea un glas cu

intonaţii specifice. Îi veni să rîdă: "De aproape 30 de ani!..."

Traversă holul în vîrful picioarelor şi se strecură ca o umbră pe uşa bucătăriei. O încăpere cu şase maşini de gătit, şase dulăpioare agăţate în perete pentru vase, şase rînduri de oale...

Ascultă zgomotele din casă apoi începu un joc ciudat. Manevre tainice, precipitate. Deschise cuptorul unui aragaz băgînd mîna în oala încă fierbinte. Degetele alunecară în sosul gras dibuind o bucată de carne.

"Aha, tocană... Nenorocita găteşte bine. Normal, vrea să se mărite..." Intră cu braţul mai adînc pînă la subsuoară: "Un şniţel nu se cunoaşte.

Puse totul într-o farfurie şi trecu indiferent pe lîngă aragazul lui Panaitescu: "Asta mănîncă parizer la jurnal..."

Ridică un capac: "Vîlcu! Iepure cu ciuperci. Chestii fine! Şnapanul e plin de bani..."

Înghiţi la repezeală cîteva linguri, mai subtiliză o ceapă şi un pumn de minciunele din dulăpiorul Melaniei Lupu şi părăsi bucătăria.

*

Valerica Scurtu îşi perie îndelung părul decolorat. Avea o faţă pământie, fără pometi. Pe buza subţire cu colţurile coborîte îi răsărise

un herpes. Se desprinse oftînd de oglindă şi începu să se plimbe prin cameră. Se oprea din cînd în cînd şi ridica scame invizibile. Lucrurile străluceau de curăţenie. Vitrina şifonierului cu ceştile de cafea aşezate într-o rînă, să se vadă mai bine desenul, cristalul de pe masă care strivea un macrameu minuţios brodat, bibelourile naive aşezate pe marginea studioului, cele patra volume verzi de enciclopedie cumpărate de la anticariat. Nu le deschisese niciodată, dar făceau frumos în raftul de lîngă fereastră, aşezat de o parte şi de alta a pisicii de porţelan...

Îşi strînse şalul de lînă în jurul umerilor slabi. Peste drum, la etajul III se aprinsese lumina. Bărbatul brun, în pijama, citea ziarul. Îi vedea doar capul. După o jumătate de oră va căsca, va învîrti deşteptătorul apoi, cu o mînă ridicată leneş, va stinge veioza. Îl pîndea mereu, neştiută, din spatele perdelelor.

Se simţi brusc singură şi începu să plîngă.

"Trebuie să-mi fac un ceai", hotărî Valerica Scurtu apăsîndu-şi palma sub coastă. Durerea mocnea. Peste o jumătate de oră avea să devină insuportabilă.

Îmbrăcă oftînd capotul şi ieşi în hol. Trecu indiferentă pe lîngă uşile înalte, cu clanţe de bronz. A Melaniei Lupu era cea mai lustruită. De cheile lăsate totdeauna afară atîrnau clopoţei albaştri, lucraţi cu igliţa. Preşul lui

Grigore Popa fusese asigurat cu sîrmă şi două şireturi de piele bătute în uşor. Să nu-l fure cineva... Uşa lui Panaitescu, mută, oarbă, fără cel puţin o carte de vizită, nu lăsa să se ghicească nimic. Dar ea îl cunoştea bine. Pe el şi pe nevastă-sa... Doi fluieră-vînt! Gabardină, mătăsuri şi mănîncă ce-a rămas pe fundul lingurii. Reflex, ridică bărbia în dreptul odăii lui Doru Matei. Un escroc! Muieri, vorbe deşu-cheate... Nopţile sunt un adevărat scandal...

Scoase un ţipăt uşor. Pe zidul din spatele scrinului, o hartă udă îşi lăţea contururile. Un firicel de apă curgea de sub mobilă înaintînd spre mijlocul odăii.

— Inundaţie! ţipă bătînd cu pumnii în prima uşă. Ne inundă!

Popa deschise prudent rostogolindu-şi ochii mici. Părea că adulmecă.

— Ce-i? mîrîi iritat, hotărîndu-se în sfîrşit să iasă.

Prin uşa întredeschisă se vedea patul neatins.

— Ne inundă! repetă Valerica Scurtu.

Se repezi apoi la scrin încercînd inutil să-l împingă.

— Ce s-a întîmplat? se interesă Panaitescu.

Omul se mişca uşor. Nu-l auzeai niciodată în baie, în bucătărie, cînd umbla la uşă. Cu nevastă-sa vorbea totdeauna în şoaptă, ca nişte conspiratori.

Tremura de frig şi-şi fricţiona braţele goale. Pijamaua veche avea mînecile scurte, tăiate probabil acolo unde coatele nu mai putuseră fi cîrpite. Frizura, de obicei atent încropită din părul lăsat să crească deasupra urechilor şi savant adus apoi cu o periuţă de dinţi peste ţeasta goală, atîrna în şuviţe ţepene.

— Pune mîna! Nu vezi! ţipă Valerica Scurtu. Cade casa pe noi!

Melania Lupu apăru zîmbitoare în prag:

— Ce faceţi, copii?

Dădu cu ochii de zidul ud şi înaintă fragil, speriată, cu paşi mici.

Împingeau mobila greoaie, înţepenită de ani. Panaitescu scrîşnea, opintindu-se din greu. Valerica Scurtu se agita isteric, împiedicîndu-se de bătrînă. Grigore Popa simula efortul lăsîndu-i pe ceilalţi să se căznească.

Se auzi un hohot de rîs şi o voce puternică, joasă, îi apostrofă:

— Clubul francmasonilor! Ce naiba moşmondiţi acolo?

Era un bărbat de 28 sau 30 de ani, bine clădit cu faţa măslinie şi trăsături neregulate. În ciuda nasului puţin deviat, a gurii prea subţiri şi a obrazului asimetric, emana un farmec deosebit. Ochii, deschişi, aveau un zîmbet al lor, plin de lumină.

Valerica Scurtu îi aruncă o privire de otravă. Tînărul, doar în slip, se apropie alene cu o

curiozitate amuzată. Mirosea uşor a lavandă şi a încă ceva, nedesluşit.

— Trebuie să chemăm pe cineva, gîfîi Panaitescu îndreptîndu-şi spatele.

— Cine-ţi vine la 2 noaptea?

— Să închidem în orice caz apa, propuse Grigore Popa.

Cînd vorbea deschidea foarte puţin gura. Cuvintele se strecurau greu, şuierate.

— Domnule Matei, zîmbi bătrîna, poate vreţi dumneavoastră să împingeţi în locul meu. Părea să facă totală abstracţie de ţinuta tînărului, iar ochii nu coborau mai jos de bărbia acestuia. Am să închid eu apa la bucătărie.

— Ia daţi-vă la o parte!

Matei îşi propti mîna în buclele stemei heraldice, sprijinindu-şi umărul de muchia scrinului. Simţi că degetele îi alunecă. Lambriul se deplasase descoperind o tainiţă. Oamenii se priviră surprinşi.

— Extraordinar! suflă Panaitescu. Stau de 20 de ani în casa asta şi habar n-am avut.

Valerica Scurtu se ridicase pe vîrful picioarelor încercînd să vadă peste umerii celorlalţi.

Matei băgă mîna înăuntru şi scoase două suluri de pînză. Îl desfăcu pe primul fluierînd subţire.

O femeie cu broboadă de dantelă le zîmbea din spatele evantaiului.

CAPITOLUL II
CIANURĂ PENTRU UN SURÎS

Pe buzele Melaniei Lupu surîsul încremenise. Simţea în ceafa răsuflarea precipitată a lui Panaitescu. Bărbatul gîfîia cu gura căscată. Nu-şi putea desprinde privirea încinsă de la silueta elegantă, înveşmîntată în negru. Grigore Popa duse mîinile la spate. Ar fi mîngîiat cu degetele bătrîne grumazul alb pe care-l simţea cald, viu.

— Eşti sigur? se interesă bătrînul. Tichia îi alunecase spre ceafa, descoperindu-i creştetul ca o ghiulea. Rembrandt, Goya... Mi se pare de domeniul fanteziei.

Matei netezea marginile pînzei rîzînd nervos:

— Ei, bravo! Nu vezi facturile? Şi pe urmă sînt de meserie. Atît pot să disting şi eu. Un fals de un autentic. E clar!

Grigore Popa clătină neîncrezător capul.

— Dumneata eşti sculptor, remarcă Valerica Scurtu lividă, pe un ton care nu voia să conteste, ci cerşea asigurări.

Panaitescu nu-şi revenea. Măsura pînzele cu ochi lucioşi, îngînînd stupefiat:

— Extraordinar! De 20 de ani... Cine ştie cine...

— Sînt ale neamţului care a stat aici!

decretă Matei. Pun pariu pe ce vreţi!

— Cred că e o cacealma, mîrîi Popa abia mişcînd buzele umede.

Melania Lupu interveni liniştită:

— Nimeni nu şi-ar fi bătut capul să ascundă atît de bine nişte falsuri.

Matei subtiliză expert o ţigară din buzunarul lui Panaitescu:

— Absolut!

— Cam cît… Valerica Scurtu înghiţi în sec: Cam cît să valoreze?

Sculptorul îi suflă fumul în nas zîmbind impertinent:

— Sute de mii, domnişoară! Sute de mii!

Femeia păru că se sufocă.

— De... lei?

— Lei! făcu dispreţuitor Grigore Popa. Lei, pe dracu'! Dolari!

— Ne-a pus Dumnezeu mîna în cap, ascultaţi-mă pe mine! spuse sculptorul.

Panaitescu îl privi lung:

— Ce vrei să spui?

— Nu cred că mă pot exprima mai limpede decît am făcut-o. Ne umplem de bani!

— Adică?

— Extraordinar! Spune-mi, te rog, toată viaţa ai fost aşa de tîmpit?

Ochii Valericăi Scurtu străluciră:

— Înţeleg. Le predăm statului. O să ne dea un premiu…

— Şi o caldă strîngere de mînă, completă sarcastic Matei.

Grigore Popa mormăi neauzit:

— Cretină!

— Chestia e cum le plasăm. Sculptorul începu să strîngă pînzele. Trebuie mers pe şest.

— Cum adică, domnule Matei? se interesă Melania Lupu clipind nedumerită.

Instinctiv, coborîseră glasurile. Vorbeau aproape în şoaptă, înghiţindu-şi mereu saliva. Şi spinările se cocîrjaseră ca şi cum cineva ascuns în întuneric le-ar fi pîndit umbrele.

— Adică nimeni nu suflă o vorbă pînă găsim un amator serios.

— Amator serios! Hm! Grigore Popa începu să se plimbe agitat prin odaie: Aş vrea să-l văd pe ăla care are bani — la noi, fireşte — să cumpere un Goya sau un Rembrandt!

— Atunci?

— Nu ştiu... Să ne gîndim, să ne gîndim...

Verifică uşa de la intrare dacă e închisă, apoi se apropie de fereastră îndreptînd draperia.

— Am eu un elev, bîlbîi Panaitescu, taică-său e Dobriceanu, ginecologul. Sînt plini de bani.

Popa se opri măsurîndu-l cîteva secunde. Îşi reluă agitat plimbarea scrîşnind:

— Cretini!... Iremediabil cretini!

Melania Lupu declară cu un surîs nehotărît:

— Cunosc pe cineva. Cred... Cred că l-ar interesa.

N-o asculta nimeni. Bătrîna continuă liniştită:

— Locuieşte la Amsterdam.

Popa dădu din mînă a lehamite, fără să se oprească.

— Alta! Ce adunătură, Dumnezeule!

— Să facem lumina mai mică, propuse Valerica Scurtu, apăsînd pe comutator. E 2... Ar putea atrage atenţia.

Sculptorul cercetă a doua pînză. Un vînător cu bucle blonde. Pe pălăria largă erau înfipte figurine de plumb, sfinţii protectori cărora — pesemne — personajul cu plete aurii le aducea omagiul său. Penajul prins într-o agrafă de argint aprindea o flacără verde.

— Ce verde! Cine-ţi mai face azi aşa ceva?

— Uită-l şi pe ăsta! Lasă, dom'le, emoţiile artistice! îl repezi Grigore Popa. Inventarie grupul şi rîse din gît: Sîntem va să zică cinci inşi. Noroc că Vîlcu lipseşte. Asta înseamnă, aproximativ, 150 de mii de căciulă. Hm, n-ar fi rău...

Panaitescu tresări. Repetă năuc, ducîndu-şi mîna la frunte:

— O sută cincizeci de mii? Calculă repede, mecanic, cu ochii repeziţi în tavan: Adică şapte sute cincizeci de mii de franci francezi, două milioane de pesetas... Fantastic!

— Chestia e cine ne dă banii ăştia, rînji Matei.

— Cunoştinţa mea, declară senină Melania Lupu, este un mare amator de artă şi desigur... nu-i aşa, dispune şi de mijloace corespunzătoare. Chicoti: Dacă vreţi, pot să-i caut numărul de telefon.

Se ridică sprintenă şi dispăru în odaia ei.

Sculptorul se întoarse spre Panaitescu. Întrebă încet:

— Crezi că-i trombon?

Celălalt, adîncit în calcule complicate, nu-i răspunse.

Valerica Scurtu rămăsese cu ochii pe fereastră. Un colţ desprins al perdelei lăsa să se vadă o lună galbenă, în zdrenţe, închipuită de un pictor nebun. Femeia ţinea gura uşor întredeschisă. N-avea reprezentarea concretă a sumei. Doar o cifră cu multe zerouri, apoi, cu un efort de imaginaţie, mantoul de astrahan şi guler de vulpi visat de pe vremea bacalaureatului, o broşă de aur în locul căţelului ieftin din duble, un apartament mobilat cumsecade, poate o maşină...

Pe buzele sculptorului răsări un zîmbet urît. Avea să dea dracului "capodoperele" şi posteritatea, şi atelierul mizerabil. Nu, el unul se săturase pînă în gît!

— Basta! şopti fără să-şi dea seama.

Nu ştia încă bine ce va face. Niciodată nu

avusese prea mulţi bani. Respiră adînc: "O să mă distrez. Asta am să fac! O să crăp distrîndu-mă... Să-mi ajungă!"

Grigore Popa se plimba agitat. În ochii negri, de mult stinşi, se aprinsese o flacără. Cineva care l-ar fi cunoscut în tinereţe ar fi regăsit acum ceva din chipul de altădată. Ţinea mîinile la spate mişcînd nervos din degete.

"Nu zic sute de mii, cum socotesc cretinii ăştia... Nici măcar o sută... Doar 50 de mii! Cîte solde ar fi însemnat în '38?... Dă-le naibii de solde... 50 de mii de dolari. Fantastic! Am să mă stabilesc la Londra. O bibliotecă de cărţi legate în piele şi coniac fin... Altceva nu-mi doresc. Măcar doi-trei ani buni. Dacă mi-ar fi zis cineva acum cîteva zile... Niciodată nu trebuie să încetezi să speri... Londra... Hotărît, e uluitor!"

Panaitescu, aşezat pe taburet, privea covorul. Mîinile îi atîrnau. Izbutise să convertească suma în toate monedele posibile. Franci elveţieni, francezi, mărci vest-germane, yeni, dolari canadieni şi aşa, ca amuzament, în yoni chinezeşti.

"Am să plec cu Coca în nordul Italiei. Visează voiajul ăsta de cînd ne-am căsătorit. E ceva în sînge la ei... Bunică-său vîna urşi polari. După aia poate mergem la Chicago. Am auzit că Nedelcu s-a stabilit acolo. Face afaceri pe picior mare. Poate mă ia asociat..." Îşi reluă

calculele: "Deci două milioane de pesetas... Finlandezii ce monedă or avea?..."

Melania Lupii scotocea febril în şifonier:

"Unde Dumnezeu poate să fie? Nu-ţi pierde capul, draga mea... Ştiu, un noroc nebănuit! Ai să vezi în sfîrşit California, pădurile de portocali din Andaluzia, cerul de la Madrid, soarele acela roşu despre care ai citit atît... Te şi văd, draga mea... O doamnă distinsă, într-un costum de voiaj elegant. Ai să-ţi comanzi cărţi de vizită şi, neapărat, lingerie de mătase naturală..."

Se întoarse în hol îmbujorată. Flutura un carneţel pe care îl confecţionase singură. Foile ştirbe, decupate în trepte ca un repertoar, erau cusute între coperte de pînză înflorată.

— L-am găsit! exclamă cu respiraţia tăiată.

Grigore Popa îşi pipăi cu degetul gingia. Îl durea.

— Hm!

Sculptorul se apropie de bătrînă. O măsură lung, cu o privire filtrată:

— Îţi dai seama, sper, că este o chestiune serioasă.

— Bineînţeles, domnule Matei! Melania Lupu strînse carnetul la piept: Vă rog să nu aveţi nici o îndoială. Vă recomand o firmă solidă, cu tradiţie...

— Cînd poţi lua legătura cu individul?

— Cu domnul Van der Hoph? Şi mîine, dacă sînteţi de acord.

— Mda... Se răsuci spre ceilalţi: Are cineva o propunere mai bună? Oamenii ridicară din umeri. În regulă! Deocamdată e singura soluţie.

— Atunci am să-i telefonez.

Doru Matei îşi prinse umerii în căuşul palmelor.

— Ai grijă cum vorbeşti...

— Oh! Bătrîna rîse cochet: E suficient să-i spun că vreau să-l văd.

— Scleroză! şopti dispreţuitor Popa. Sclerozaţi şi cretini!

Sculptorul înfăşură tablourile şi le introduse în tainiţă. Vorbi cu spatele întors:

— Te înşeli, papa! Ai să te convingi în curînd... Şi-acum, cred că putem merge la culcare.

Nu-i răspunse nimeni. Se răsuci surprins. Oamenii îl priveau apăsat, cu feţe de piatră. De piatră păreau şi trupurile nemişcate. Înţepeniseră, înşurubaţi în scaune, pregătiţi pentru o lungă aşteptare.

— E absurd! exclamă Matei. Cît poate să dureze veghea asta?

Popa se mişcă în fotoliu:

— Dumneata eşti convins că pînă mîine dimineaţă pînzele nu dispar? Dacă-i aşa, du-te şi te culcă!

Melania Lupu îşi înfăşurase picioarele într-un pled călduros:

— Sînt sigură că ne vom petrece timpul extrem de plăcut. Am locuit ani de zile împreună, fără să ne cunoaştem.

— Eu, unul, m-am simţit foarte bine, replică în surdină Popa.

Valerica Scurtu îşi îndreptă cutele capotului. Rosti cu dinţii încleştaţi:

— Nu mă mişc nici moartă de-aici!

— St! făcu Panaitescu. Umblă cineva la uşă.

Matei îşi privi ceasul.

— 6, 30. Pe unde i-or fi sticlit ochii amicului Vîlcu?

Uşa se deschise încet şi apăru un bărbat înalt, cu figura obosită. Două riduri adînci, săpate în jurul gurii proeminente, buzele subţiri îi dădeau un aer agresiv, în bizar contrast cu blîndeţea ochilor. Purta un palton elegant. Gulerul şi căciuliţa de biber prinseseră în gerul de afară o strălucire metalică. Ridică surprins sprîncenele:

— Sînteţi matinali astăzi...

Valerica Scurtu arătă dezastrul de pe zid.

— Inundaţie! Nici nu vă imaginaţi ce balamuc a fost. Fireşte, a trebuit să închidem apa caldă.

— Da... neplăcut.

Vîlcu îi privi circumspect şi părăsi holul.

"Ce-i cu ei?"

Îşi consultă în oglindă chipul obosit, fără să se vadă. Repetă în şoaptă:

— Ce-i cu ei?
Oamenii aceştia se dispreţuiau sincer, evitau sistematic orice contact: în baie, la bucătărie sau în hol. Popa nici măcar n-o saluta pe Valerica, iar femeia îl detesta pe sculptor. Panaitescu îi tolera indiferent, Melania Lupu ignora politicoasă tot o înconjura...
Ţeava spartă nu i se părea un motiv suficient pentru a-i strînge în acelaşi perimetru. De obicei, la 6 dimineaţa se aflau încă în paturile lor, cu excepţia Valericăi care, nervoasă, într-un capot şleampăt şi cu bigudiuri în păr, se pregătea să plece la birou. Cel puţin Doru şi bătrîna nu apăreau niciodată înainte de 11, după aceea începea vînzoleala pînă noaptea tîrziu.
"Da, ceva s-a întîmplat..."

*

— Pleacă pentru trei săptămîni la Iaşi, anunţă bătrînul fonfăit, cu o gură fără salivă.
Se lăsă să cadă în fotoliu. Genunchii înţepeniţi nu voiau să-l mai asculte.
Valerica Scurtu tresări:
— Pleacă?!
— Peste un ceas. Te roagă să-i dai înapoi valiza.
Femeia privi nehotărîtă în jur. Nu-i era frică de Melania Lupu, o bleagă, nici de Popa,

hapsîn, dar prăbuşit, neputincios. Se temea de Matei. Fantezia încinsă, dezlănţuită, născocea complicităţi haiduceşti între Panaitescu şi sculptor. Şi, deşi se făcuse ziuă, şi-i imagina manevrînd în întuneric, înveliţi în pelerine cu pălării negre trase pe ochi şi cuţite lungi. Jefuiau, ucideau...

"Îi achită pe ăştia doi şi fug în lume! Sînt în stare!"

Le aruncă o privire neagră, grea. Privirea pe care ar fi avut-o în faţa tainiţei goale.

Melania Lupu îi zîmbi blînd:

— Du-te, draga mea. Te aşteaptă. N-o să se întîmple nimic. Apoi fără legătură: Mă cam supără fica...

Se întrerupse brusc. Bătrîneţea e plină de vicii. Proteze, ceaiuri menite să stimuleze un stomac leneş, bandaje călduroase pentru spinări ori genunchi care nu mai simt de mult căldura."Tinerii nu înţeleg lucrurile astea. Şi e mai bine..."

— Dacă se întîmplă ceva, şuieră Valerica Scurtu, ţipă! Clinteşte! Sparge borcanele!

Matei rînji:

— O să am grijă să-i astup gura. În locul dumitale nu m-aş duce.

Femeia îşi muşcă buzele. Chipul obosit, încadrat de laţe puţine, era verzui. Herpesul se întinsese, semăna acum cu un crater.

Bătrîna clătină capul.

"E tare urîtă biata fetiţă."

— În fond, ce-o să facă nenorocita asta cu banii? întrebă Matei după ce uşa se închise.

— O să hrănească peşti! bombăni Popa. Mulţi, zglobii şi tinerei! Campioni la înot, cu coada pe moaţe şi Trabant. Rîse răutăcios: O să le cumpere şi un acvariu confortabil ca un cavou de lux. O să vedeţi!

— Vai, copii! îi admonestă dulce bătrîna. De ce vorbiţi aşa?

*

Vîlcu îşi frecă mîinile îngheţate. Prin uşa deschisă se vedeau valiza pregătită şi un sac mic de voiaj.

Se adresă bătrînului zîmbind:

— Mi-aţi promis nişte cărţi pentru concediu.

Grigore Popa tresări:

— A, da... Păru gata să se ridice, apoi se răzgîndi. Mă simt cam ostenit. Alege-ţi singur... Raftul de jos, sub radio...

Vîlcu îl scrută surprins. Ridică din umeri şi dispăru în camera bătrînului.

Melania Lupu observă în şoaptă:

— Ce greşeală!

— Te-ai ramolit complet, Popa! aruncă, în surdină, sculptorul. În viaţa ta n-ai lăsat o muscă să-ţi intre în odaie, pînă şi oalele le ţii sub cheie şi dintr-o dată îl pofteşti pe ăsta să-ţi

răscolească pe unde-i place! Şi mai vorbeşti de cretini.

*

Vîlcu se uită la ceas: "Mai am o oră..."

Se opri în prag. Oamenii adormiseră răpuşi de oboseală. Melania Lupu surîdea pînă şi în somn, Valerica Scurtu crispată, cu bărbia înfiptă în piept, Grigore Popa gemea. Degetele încîrligate rămăseseră înfipte în poalele halatului vătuit. Sculptorul dormea adînc. Somn tînăr, destins, cu mîinile şi picioarele împrăştiate, alungînd, nesuportînd odihna unui al doilea în acelaşi pat. Panaitescu sforăia. Îi alunecase capul peste marginea fotoliului. Mărul lui Adam se zbătea viu, ca un animal mic prins în cursă.

Vîlcu se apropie păşind fără zgomot. Îi prinse delicat ceafa căutînd altă poziţie. Panaitescu tresări căscînd un ochi congestionat, încleiat de somn, apoi adormi din nou.

Contabilul zîmbi. Îşi luă valiza şi părăsi locuinţa.

La ferestre, un soare de iarnă, aspru, spăla florile de gheaţă, migălite peste noapte.

*

Valerica Scurtu crăpă subţire pleoapele.

Întîlni privirea trează a sculptorului şi închise reflex ochii.

Matei începu să rîdă încetişor. Nu dormea nici unul, în afară de Panaitescu al cărui chip părea sfîşiat de viziunile de apocalips ale unui coşmar.

Grigore Popa îşi frecă mîinile îngheţate:

— Bine că a plecat! Aş bea ceva fierbinte…

— E o idee! exclamă Melania Lupu. Se descotorosi de pledul gros, ridicîndu-se sprintenă din fotoliu. Sînteţi invitaţii mei! Vă pot oferi o ceaşcă de cacao. După aceea, voi telefona domnului Van der Hoph.

Insomnia nu-i alterase chipul. Acelaşi ten proaspăt, ochii limpezi îşi păstraseră expresia deschisă, aproape naivă, părul alb, frizat natural, se pieptănase de la sine în bucle neglijente, împrumutîndu-i un aer de cochetărie firească. Capotul de lînă, ieftin, cădea elegant pe silueta graţioasă.

Valerica Scurtu o examină rece, cu colţurile gurii adunate. Nu trebuia să se uite în oglindă ca să ştie cum arată. Dimineţile, în special, erau monstruoase. Dimineţile cu ochi urduroşi, cînd somnul nu se desprinde de genele rare şi ţepene, cu cearcăne şi pleoape umflate, cu faţa verzuie ca o pungă de venin şi surpriza coşurilor ivite peste noapte. Se răsti incapabilă să-şi stăpînească iritarea:

— Eu nu beau! Nu vă deranjaţi.

Bătrînica îşi încleştă degetele fragile. Părea sincer îngrijorată.

— De ce, draga mea? O să te învioreze. Încearcă, te rog!

Dispăru vioaie în bucătărie. Matei ridică două degete:

— Piua întîi la baie!

Peste cîteva clipe se auziră robinetul deschis sălbatic şi glasul de bariton al sculptorului:

— Bună seara, don Basilio, buună seara…

Apăsa cu voluptate pe silabe şi Valerica Scurtu mai ştia că în timp ce cîntă se strîmbă în oglindă luînd poze marţiale ori încreţindu-şi faţa mobilă de cauciuc în grimase de saltimbanc. Dintr-un anumit colţ al bucătăriei se zărea tot…

— Hm, făcu Popa aruncîndu-i o privire circumspectă. Hm! Se duse hotărît la uşă, închise şi băgă cheia în buzunar: Ca să fim mai siguri, pînă una alta.

Intră la el în odaie pipăindu-şi poalele hainei de casă.

Valerica Scurtu rămase un timp pe gînduri, apoi se ridică greu. Lăsă uşa camerei larg deschisă. Începu să se pudreze grăbită, supraveghind holul. Pe arcadele pleşuve desenă două sprîncene inegale, învioră cu un roşu de cărămidă buzele zgrunţuroase şi obrajii surpaţi. Îşi strînse laţele într-o panglică neagră

apoi schimbă capotul.

Reveni prima în hol. Melania Lupu se interesă din pragul bucătăriei:

— Gata, copii?

Panaitescu se trezi speriat. Le privi rătăcit şi articulă greu, cu limba împleticită:

— Ce-i? Ce vreţi?

— Totul e în ordine, zîmbi bătrîna. V-am pregătit ceva bun, dar poate că înainte aţi vrea să vă faceţi puţin toaleta...

Panaitescu îşi plimbă automat mîna pe creştet apoi dădu cu ochii de pijamaua cîrpită şi se ridică jenat.

Melania Lupu împărţi ceşti mari de cacao. Un serviciu vechi, uzat, cu păuni. Cozile minunate îşi păstraseră culorile. Pe fiecare farfurioară aşezase cîte două feliuţe transparente de pîine prăjită unse cu unt. Bătrîna îi urmărea radioasă, făcea impresia că socoteşte micul dejun oferit drept un adevărat festin.

Sculptorul sorbi lacom apoi puse decepţionat ceaşca pe masă. Lichidul cafeniu era aproape rece, prea diluat, fără suficient zahăr.

"Hm! Femeia asta n-o să moară în sărăcie."

— Nu vă e foame, domnule Matei? întrebă cu zîmbet tremurat Melania Lupu.

— Nu prea...

— Cred şi eu, interveni cu glas şuierător

Valerica Scurtu, după ce a dat iama azi-noapte prin oale! Refuzase trataţia bătrînei şi muşca dintr-un şniţel rece. Izbucni dezlănţuită: Nu ţi-e aşa, un pic de jenă?

Matei ridică din umeri, fals nedumerit. Se adresă celorlalţi:

— Aveţi cumva idee la ce se referă fecioara?

— Escrocule! izbucni femeia scoasă din sărite. Mi-ai furat două şniţele şi o halcă de carne din tocană. Alaltăieri, opt chiftele, doi gogoşari şi un picior de pasăre…

— O fi fost găina şchioapă! Vezi-ţi de treabă, madam, nu te lua de oameni!

Panaitescu îl privea cu gura căscată. Avusese totdeauna o admiraţie totală, necondiţionată, pentru oamenii cu tupeu, care ştiu să se descurce în orice conjunctură, sincer indiferenţi la opiniile celorlalţi. Matei i se părea că face parte din această specie.

— Şi mie mi-au dispărut, mîrîi Popa cu nasul în ceaşcă, o ceapă şi… nişte sare. Eu netezesc întotdeauna sarea cu dinţii furculiţei. Săptămîna trecută, joi, am găsit-o altfel. Lipsea, da, da, lipsea cam multişor…

Melania Lupu scoase carnetul din buzunar vrînd să muşamalizeze incidentul.

— Cred că aş putea încerca să-l sun pe domnul Van der Hoph. E tocmai ora cînd deschide magazinul.

Luă telefonul în poală, formă 07 şi ceru

Amsterdamul.
— Fură de stinge! conchise fără să se adreseze nimănui Valerica Scurtu.
Sculptorul o privi drept în faţă. Şopti, zîmbind fermecător:
— Acum, fie vorba între noi, tocana era cam grasă. Ştii, nu face bine la ten, şi împinse cu degetul spre obrazul pămîntiu al femeii.
Valerica Scurtu sufocată de furie amuţi.
Telefonul emise cîteva ţîrîituri stridente. Melania Lupu ridică receptorul. Mîna îi tremura de emoţie. Dintr-un salt, sculptorul fu lîngă ea. Îşi lipi capul de părul bătrînei încercînd să intercepteze discuţia. Comunică stupefiat:
— Nu ne-a trombonit! E chiar Amsterdamul!

*

— Luni, 12 decembrie, tipul o să fie în Bucureşti, anunţă emoţionat sculptorul. Adică peste patru zile.
Bătrîna lăsă receptorul jos. Spuse cu un glas uşor voalat:
— După cum aţi auzit, lunea viitoare…
— Unde naiba l-ai cunoscut pe individ, cucoană? o întrerupse Matei cu o expresie năucă, ţinînd mîinile în buzunar.
O priveau într-un chip nou, fără să-şi camufleze surpriza. Melania Lupu zîmbi modest. Obrazul roz deveni brusc carminat.

— De mult... Eram, bineînţeles, mai tînără. Tuşi, încercînd să-şi ascundă tulburarea: Domnul Van der Hoph este o persoană foarte respectabilă.

— De, făcu Popa cu capul înghesuit între umerii înguşti. Să vedem pînă la urmă. Să vedem...

Sculptorul şopti la urechea lui Panaitescu:

— Ăsta se suspectează şi pe el...

Auzi un foşnet şi întoarse capul. Manşeta unui ziar apăruse sub uşă. Făcu cîţiva paşi. Glasul lui Popa îl opri:

— Pardon, tinere! E gazeta mea! Sunt abonat!

Îşi culese înţepat jurnalul şi se întoarse în fotoliu. Matei îi aruncă o privire peste umăr. Bătrînul consulta rubrica deceselor din mica publicitate.

— Şi-acum ce facem? întrebă încet Panaitescu.

Purta un costum elegant de casă cafeniu cu batistă şi cravată din lînă galbenă. Frizura complicată îi acoperea iluzoriu craniul. Din cauza chipului pămîntiu, murdar, hainele păreau stridente. În mod ciudat, pijamaua cîrpită şi veche i se potrivea mai bine.

— Ce să facem? Matei dădu cu piciorul într-o papiotă goală: Jucăm ţurca! Nu înţeleg de ce mai întrebi. E aproape 10. Trebuia să fii de mult la lecţii, ca şi domnişoara Scurtu, de altfel, care

a lăsat orfan un birou întreg pentru a ne ţine companie. Aţi ales, deci!

Valerica Scurtu se mişcă în scaun. Spuse răguşită:

— Vezi-ţi de treburile dumitale! Nu te ocupa de mine.

— Cred că am să tricotez puţin, declară Melania Lupu gîndindu-se de fapt la altceva. E cel mai bun calmant. Am avut o prietenă...

Grigore Popa scoase o exclamaţie puternică. Pe faţa bătrînă şi boţită se aşternuse un zîmbet ciudat. Deschise o agendă răsfoind-o nerăbdător şi trase o linie apăsată cu creionul mecanic de argint.

Matei îl măsură nedumerit:

— Asta ce mai fu?

Popa rîse răutăcios. Cu voce nesigură, gîlgîind de o satisfacţie stranie:

— A mai crăpat unul! Şi ciocăni cu unghia încovoiată în ziar indicînd rîndurile dintr-un chenar negru. Martinescu! Mi-a făcut un mare rău acum 49 de ani... Da, un mare rău. Eram elev la liceul militar din Craiova. Chicoti: Kaput! L-am şters de pe listă.

— Ce listă? întrebă stupefiat sculptorul.

— Eşti naiv, tinere! Îi am pe toţi aici, în agendă. Îi căută ochii şi preciză cu o privire rea: Nu uit nimic. Doar proştii uită.

Matei se sprijini de zid. Încercă să-şi aprindă o ţigară, dar beţele de chibrit i se rupeau între

degete. Bătrînul firav îl îngrozea. Să porţi ranchiună după 50 de ani unui tip care te-a turnat pentru că ai copiat la teză, ori fiindcă i-ai suflat iubita cu codiţe pe spate, să nu uiţi, să nu poţi să uiţi, să te montezi la fiecare Revelion întocmind liste cu supravieţuitorii unor inimiciţii de-acum două-trei sau chiar patru decenii, să înregistrezi cu satisfacţie de cioclu decedaţii şi-apoi să transcrii "pe curat" restul păcătoşilor i se părea monstruos.

— N-au mai rămas mulţi. Grigore Popa privea peste capul tînărului cu o ură densă: Vreo şase. Ceilalţi au crăpat… Da, au crăpat.

Panaitescu se uita la el cu gura căscată. Dintr-o dată, chipul i se schimonosi oribil devenind vînăt şi o expresie de groază i se înfipse în ochi. Îşi duse mîinile la gît, gemu fără aer şi se prăbuşi.

CAPITOLUL III
O SINUCIDERE MĂSLUITĂ

Li se tăiase răsuflarea, aproape nu îndrăzneau să se mişte.

— A murit? întrebă înspăimîntată Melania Lupu.

Valericăi Scurtu îi clănţăneau dinţii.

— E o glumă! Ţipă isteric: Imposibil! Abia acum cîteva minute era zdravăn, sănătos. Nu

cred!!

Matei se ridică de lîngă trupul lui Panaitescu. Rosti sec:

— Mai mort decît atît nu poate fi.

Îşi muşcă buzele pînă la sînge încercînd să se stăpînească.

Grigore Popa îşi puse ochelarii. Mîinile îi tremurau.

— Otravă! Nenorocitul a murit otrăvit. Se vede după culoare. E vînăt.

— Deci o crimă! exclamă îngrozită Valerica Scurtu.

Melania Lupu şopti cu lacrimi în ochi:

— Ar fi prea îngrozitor... Atinse uşor braţul sculptorului: De ce? Nu înţeleg nimic.

Tînărul îngenunche din nou, mirosind buzele cadavrului. Simţi o aromă iute, de migdale.

— Cianură? întrebă Grigore Popa.

— Da... Cred că da.

Valerica Scurtu plîngea cu sughiţuri. Trupul sfîşiat de convulsii tresărea electrocutat. În fond, moartea lui Panaitescu o lăsa rece. Deşi convieţuiau în aceeaşi locuinţă de ani de zile, se cunoşteau foarte puţin. Profesorul fusese un vecin comod şi discret, calitate ţinînd mai mult de o superbă indiferenţă vizavi de tot ce se petrecea dincolo de limitele stricte ale perimetrului în care evolua şi de o sinceră lipsă de curiozitate pentru viaţa şi treburile colocatarilor. Lipsea aproape toată ziua, iar

seara ieşea cu nevastă-sa, amîndoi ciudat de eleganţi faţă de existenţa precară pe care o duceau acasă. Mîncau pe apucate, prin expresuri sau din pacheţele mici de băcănie. Plîngea de frică, din cauza emoţiilor şi a nervilor măcinaţi în insomnii ucigătoare, doborîtă de tensiunea ultimelor evenimente.

Sculptorul se aşeză călare pe un scaun. Aruncă spre ceilalţi o privire înveninată:

— Care din voi e şmecherul? În ochi i se aprinse un licăr sarcastic. Se adresă lui Popa: Cred că n-ar strica să consultăm niţel carneţelul dumitale. Pun pariu că e şi Panaitescu pe listă.

Fruntea bătrînului se întunecă.

— Tinere, eşti un dobitoc!

— Hm, nu atît cît îţi închipui. Simţea nevoia să vorbească, să se audă, să-şi astîmpere spaima care i se strecurase în vine. Ochii îi alunecară: Poate că nici domnişoara Scurtu nu e atît de străină pe cît pare. Draga noastră Valerica e amatoare de senzaţii. Pîndeşte oamenii în baie. În special bărbaţii...

— Ticălosule!

— ... se uită pe gaura cheii. Acum se află probabil într-o perioadă de spleen. O crimă e o chestie!

Melania Lupu îşi încleştă degetele.

— Domnule Matei, vă rog, nu trebuie... Sîntem şi aşa destul de necăjiţi.

— Îşi închipuie că, dacă ne împroaşcă cu noroi, e deştept, spuse înfundat Grigore Popa. Cretin!

Sculptorul îşi miji ochii:

— Trece-mă pe listă! Se ridică ameninţător: Unul din voi l-a ucis pe Panaitescu.

— Tu! Tu! reuşi să exclame Valerica Scurtu.

Bătrînul ridică sprîncenele:

— Chiar! De ce n-ai fi dumneata criminalul?

— Fiindcă eu ştiu că nu *eu* l-am ucis. Unul din voi trei a făcut-o.

— Hm! ricană dispreţuitor Grigore Popa. Halal logică!

— Pentru mine e destul de bună.

— Domnule Matei! Melania Lupu făcu cîţiva paşi înainte: Vă rog! Doar am văzut cu toţii. Domnul Panaitescu n-a înghiţit nimic, n-a luat nimic din mîna noastră. Cianura omoară instantaneu. Cum putea să-l ucidă unul dintre noi?

— Nu ştiu, aici e trucul. Dar cineva a făcut-o.

— Cretinul are dreptate.

Valerica Scurtu îşi înfipse mîinile în păr.

— De ce?! Dumnezeule! De ce?!

Lui Popa îi tremura colţul gurii:

— E simplu. Banii se împart acum la… patru.

Doru Matei îl privi gol:

— Deocamdată…

Mult mai tîrziu îşi dădu seama că ceva care n-avea legătură cu moartea lui Panaitescu,

ceva nelămurit, o indispoziţie de ordin fizic îl irita. Ridică brusc storurile. O lumină rece de dimineaţă cu ger şi soare năvăli în încăpere scormonind toate ungherele.

Grigore Popa îşi duse mîna la ochi:

— Tinere, dacă simţi nevoia să-ţi biciuieşti nervii...

Sculptorul avu un gest de nerăbdare:

— Nu suport becul cînd afară e ziuă. Clar? Îşi privi ceasul: Poate că ar trebui să anunţăm Miliţia. E aproape 9, 30. Ne vor întreba de ce am aşteptat atît.

Valerica Scurtu tresări. Privea constant într-un singur punct, evitînd trupul lui Panaitescu. Îngăimă:

— Miliţia?!

— Aşa se obişnuieşte cînd oamenii îşi dau duhul din senin, explică sardonic Matei.

Grigore Popa cu bărbia nerasă prinsă între degete se interesă ironic:

— Te-ai gîndit cumva ce o să le povesteşti?

— Las chestia asta pe seama dumitale. Fiecare autor îşi explică opera.

— Hm, învaţă să-ţi ascuţi mai bine săgeţile cînd le slobozi din arc. Altfel ricoşează. Ricoşează penibil...

Doru Matei apucă nervos marginea scaunului. Replică violent:

— Ce-i drept, n-am experienţa dumitale! Nu întocmesc liste!

— Vă rog nu vă certaţi, imploră Melania Lupu. Avem atîtea de făcut...

Bătrînul n-o luă în seamă. Îşi îndreptă degetul spre sculptor:

— Vreau să-ţi spun ceva, tinere! În general, nu m-am omorît cu sfaturile. Oamenii trebuie să-şi poarte singuri de grijă. Cine nu ştie s-o facă e aprioric condamnat. Trăim însă împrejurări speciale şi din nefericire sînt tot atît de amestecat ca şi voi în povestea asta... bizară.

Sculptorul începu să fredoneze ostentativ:

— Ce cauţi tu în viaţa mea / De ce ai venit să-mi tulburi liniştea...

Melania Lupu nu-şi lua ochii de la bătrîn. Şopti:

— Lăsaţi-l, domnule Matei, să vorbească.

Popa rîse:

— Mă ascultă, n-avea grijă! Anunţăm Miliţia, va să zică. Vin ăia peste noi şi constată crima. Încep întrebările. Cine? De ce? Cum? Admitem ipoteza că-l descoperă pe asasin...

— Sper! scrîşni Valerica Scurtu.

Bătrînul clătină din cap:

— Criminalul va vorbi, domnişoară! Va mărturisi de ce a făcut-o. Nu-i mai pasă de nimic, de vreme ce va admira natura după nişte gratii.

— Clar! admise Matei. Glasul nu păstra nici umbră de supărare. Iar statul ne umflă

tablourile. Şi ziceaţi adineauri că e total ramolit!

— Să luăm acum varianta cealaltă. Că nu-l descoperă. Individul care l-a aranjat pe Panaitescu pare al dracului de dibaci.

— Vor clasa dosarul şi cu asta basta!

Grigore Popa se lăsă pe spatele fotoliului:

— Încep să cred că într-adevăr nu eşti dumneata asasinul. Ştii ce înseamnă, tinere, să clasezi un dosar? Asta presupune săptămîni şi chiar luni de cercetări, anchete şi paraanchete. Vom fi urmăriţi pas cu pas, minut de minut. Iar peste patru zile vine tipul din Amsterdam. Nu cred că l-ar bucura peste măsură ca la întrevedere să asiste şi doi-trei miliţieni. Respiră adînc: La chestiile astea v-aş ruga să reflectaţi.

Sculptorul începu să se plimbe nervos prin încăpere. Ţinea mîinile în buzunare, zornăind zgomotos cheile. Se opri în dreptul bătrînului:

— Nu văd realmente nici o ieşire. Făcu o pauză şi adăugă nesigur: Dumneata… dumneata trebuie să te fi gîndit la ceva. Cînd ucizi te gîndeşti la urmări.

Popa rîse amar:

— Cu proxima ocazie îţi promit s-o fac.

— Dumnezeule! gemu Valerica Scurtu apăsîndu-şi degetele pe tîmple. O durea capul şi-i venea să vomite. De s-ar termina toată povestea! Nu mai rezist.

— N-avem nici o soluţie, conchise Matei. Doar, în sfîrşit, doar dacă nu avertizăm Miliţia.

— Şi ce faci cu cadavrul? Îl îngropi în Cişmigiu?

Sculptorul îşi reluă agitat plimbarea.

— Cred că e destul de simplu, se auzi glasul limpede al Melaniei Lupu.

Popa dădu sceptic din cap. Bătrîna continuă liniştită:

— N-avem decît să susţinem că domnul Panaitescu s-a sinucis.

Se întoarseră iute, privind-o cu ochii căscaţi. Melania Lupu zîmbea fermecător. Motanul îşi freca blana moale de picioarele ei.

Matei avu senzaţia că priveşte un tablou. Lipseau doar flăcările din cămin, rafturile lungi cu vase de aramă şi un prunc roz-bombon care trage pisica de coadă.

— Fenomenal! exclamă sculptorul. Ce idee!

Se uita la ea cu o surpriză nemărginită. Bătrîna îşi plecă ochii modestă.

— Nu e nimic extraordinar, domnule Matei. Oricui i-ar fi putut trece prin minte, cu condiţia să se gîndească în linişte. Dumneavoastră eraţi prea afectat... Îşi trecu vioaie mîna prin păr: Acum trebuie să ne grăbim.

Grigore Popa îşi înghesui zîmbetul. Privirea ascunsă sub sprîncenele groase îi strălucea.

— Să ne grăbim. Avem, bănuiesc, de jucat o mică comedioară.

— Întîi, propuse Melania Lupu, trebuie să-l transportăm pe domnul Panaitescu în camera dumnealui.

— Las' că stă destul de bine şi aici, opină sculptorul, căruia îi repugna gîndul că ar atinge trupul fără viaţă.

Bătrîna îl mustră dulce:

— Domnule Matei, n-avem voie să facem greşeli. Nimeni nu se sinucide într-un hol comun. Cînd iei astfel de hotărîri, cred că sînteţi de acord cu mine, simţi nevoia să fii singur. E o chestiune de psihologie elementară.

Grigore Popa desenă nişte spirale în aer:

— He, he! Şcoală înaltă!

Melania Lupu îl privi peste umăr. O privire transparentă.

— Nu trebuie ignorat nici celălalt aspect. Vom putea lesne explica de ce am chemat atît de tîrziu Miliţia. N-am ştiut, n-am văzut... Dar pentru că orele înaintau, iar dumnealui nu mai părăsea odaia ne-am gîndit, nu-i aşa, ca buni vecini, că ar putea să se simtă rău...

Valerica Scurtu îşi aminti că iarna trecută fusese bolnavă de gripă o săptămînă şi nimeni nu se gîndise să-i aducă un ceai. Nici măcar nu-i bătuseră în uşă...

Matei izbucni în rîs. Prinse în palme umerii bătrînei:

— Hai că-mi placi!

Transportară cadavrul şi-l întinseră pe pat.

Se uitau în jur impresionaţi de sărăcia interiorului. O masă şchioapă, două scaune ieftine, divanul cu arcurile stricate, un bec simplu fără abajur care atîrna sinistru din mijlocul tavanului. Ibricul de cafea se răcise pe reşou, alături de maşina de scris.

— Aha! bombăni Grigore Popa. Uite cine consuma electricitatea!

Melania Lupu se îndreptă. Gîfîia. Îşi trecu degetele străvezii peste fruntea asudată.

— Încă puţin şi înţepenea. Norocul nostru că s-a îmbrăcat înainte. Surîse: Sinucigaşii sînt cocheţi, ţin la toaleta lor. O prietenă de-a mea s-a aruncat de la etaj. Vă rog să mă credeţi, s-a sculat de la 5 dimineaţa, şi-a frizat părul, şi-a călcat cea mai frumoasă rochie. S-a parfumat chiar...

— Ai prieteni interesanţi, constată Grigore Popa cu un rînjet.

Bătrîna replică senină:

— Am avut într-adevăr noroc, îmi dau seama.

Valerica Scurtu se sprijini epuizată de perete. Părul prins în panglica neagră îi descoperea urechile galbene, cu cercei subţiri de aur. Părea la capătul puterilor.

— Nu s-a terminat?

— Ai puţină răbdare. Melania Lupu scrută îngrijorată faţa golită de sînge: Odihneşte-te, draga mea. O să mă ajute dumnealor. Se uită

în jur: Va trebui să confecţionăm o mică scrisoare.

— Aha! înţelese Grigore Popa.

Zîmbea mereu. Sculptorul, mai puţin perspicace, îşi încreţi fruntea:

— Ce scrisoare?

— De adio, fireşte, prin care-şi ia rămas-bun de la soţie.

Grigore Popa îşi adună haina la gît.

— Aiureală! Se strîmbă: Cel mai analfabet grafolog va simţi imediat falsul. Caută altceva, cucoană!

— Dar m-aţi înţeles greşit, făcu bătrîna uşor vexată. Vom bate scrisoarea la maşină. El însuşi obişnuia să-şi rezolve astfel toate lucrările. Zîmbi încurcată: Aţi uitat cît vă enerva ţăcănitul? Cînd aruncaţi cu papucii în uşă…

Nu mai aşteptă răspunsul şi luă o foaie de hîrtie aşezînd-o în maşină.

Grigore Popa rîse scurt.

— Eşti vesel, domnule! constată sculptorul.

Celălalt îşi strînse buzele. Expresia i se înăsprise.

— Am o impresie ciudată...

— Adică?

— Toate astea par învăţate pe dinafară.

— Premeditare? bîlbîi Matei.

Bătrînul tăcu.

Melania Lupu scoase hîrtia din maşină şi citi

încă o dată textul.

— "Draga mea Coca. Ideea de a pune capăt unei vieţi care a încetat să-mi aducă vreo bucurie mă preocupă de mult. Priveşte actul meu ca pe o eliberare, pune-l pe seama unei incapacităţi de a trăi, de a mă adapta, de a nu aştepta cu indiferenţă şi plictiseală un mîine, un an care urmează. Nu toţi avem vocaţia de a exista. Eu m-am născut cu această infirmitate. Iartă-mă. Gîndul că acum sînt fericit poate constitui pentru tine o mîngîiere."

Grigore Popa îşi drese glasul:

— În general, oamenii îşi pun laţul de gît pentru rezoane mai concrete.

— Aveţi dreptate, dar dacă am fi inventat un motiv, Miliţia s-ar fi grăbit să-l cerceteze.

— Just! conchise Matei.

— Şi-apoi, reluă bătrîna, Panaitescu era un individ ciudat, închis, absent, cam blazat. Un astfel de bărbat ar fi putut... Îşi înghiţi saliva: Hotărîrea lui, sînt convinsă, nu va surprinde prea mult.

Valerica Scurtu îşi lipi mîinile asudate de zid.

— Am impresia că visez...

— Epistola rămîne neiscălită? se interesă sculptorul.

Bătrînica îşi îndreptă cutele capotului apoi reflex părul.

— M-am gîndit şi la asta. Se răsuci pe călcîie: Domnule Popa, mi se pare că anul

trecut aţi primit o carte poştală de la Panaitescu. Era cu soţia dumnealui pe litoral. Cred că vă ruga să daţi anumite relaţii elevilor care-l caută la telefon...

— Trebuia să-mi închipui că cenzurezi totul, mîrîi bătrînul. Nu ştiu dacă o mai am.

— Oh, sînt convinsă că da. Declară candidă: în locul dumneavoastră aş căuta în cutia aceea mică, din lemn de santal.

Omul o privi perplex. Vru să spună ceva, dar renunţă şi o aduse.

— Ah! În sfîrşit! exclamă Melania Lupu bătînd din palme ca un copil. Eram sigură că nu mă înşel.

Puse cartea poştală pe masă, luă o bucată de hîrtie şi încercă să imite semnătura profesorului. După mai multe tentative se declară satisfăcută.

— O să meargă!

Ceilalţi o priveau muţi. Bătrîna duse degetul la frunte:

— Stiloul!

Sculptorul îl scoase grăbit pe al lui şi i-l oferi.

— Domnule Matei, rîse îngăduitor Melania Lupu, gîndiţi-vă ce şi-ar închipui Miliţia constatînd că Panaitescu a folosit stiloul dumneavoastră. Pe al lui îl caut.

Îl găsiră într-unul din buzunare. Bătrîna se aşeză din nou în faţa biroului. Cu un calm

desăvîrşit, fără să-i tremure mîna, reproduse dintr-o singură trăsătură de condei iscălitura lui Panaitescu.

P-ul în special şi parafa complicată erau desăvîrşite.

— Fantastic! exclamă sufocat Matei. Asta zic şi eu plastografie!

Melania Lupu îşi îndreptă spatele:

— Nu e mare lucru. Puţină îndemînare. Cartea poştală o s-o rupem. Să nu se poată face comparaţie... Şochează două semnături identice.

Şterse stiloul cu batista, apoi clapele maşinii de scris. Se adresă cu un surîs amabil sculptorului:

— Domnule Matei, vreţi să mă ajutaţi? Trebuie doar să ridicaţi maşina. Aşa! Aşa! Aici pe pat e foarte bine. Puţin mai la stînga... Perfect! Clipi privindu-l drept în ochi: N-avem voie să neglijăm amprentele. Sînt convinsă că mă înţelegeţi...

Valerica Scurtu se apropie cu paşi împleticiţi:

— Asta ce mai e?

Bătrîna lua unul cîte unul degetele lui Panaitescu apăsîndu-le pe diferite clape. Explică binevoitoare:

— Doar şi-a bătut scrisoarea la maşină. Vor căuta amprentele şi le vor găsi. Fiţi atent, domnule Matei! Niciodată nu apeşi la o astfel

de maşină pe fixator cu mîna dreaptă! O faci totdeauna cu arătătorul sau inelarul de la stînga. Carul, desigur, tot cu stînga... Ţineţi scama de orientarea literelor!

Grigore Popa clătină din cap edificat:

— Pe lîngă asta, Vitto Genovese e un copilaş dulce...

Părea interzis. Bătrîna pe care de ani de zile se obişnuise s-o nesocotească, o femeie lipsită de interes, bleagă şi copilăroasă cu pisicile şi brazii ei de Crăciun — tăia cu o săptămînă înainte steluţe şi panglici de staniol, bucurîndu-se ca o fetiţă — cu pantofii ei micuţi şi uzaţi unde-şi punea singură cîte un cadou ieftin, cu colecţia de ilustrate înflorate, căpăta acum dimensiuni noi, înspăimîntătoare. Îl uimeau sîngele ei rece, adresa cu care intuia şi desăvîrşea cîte un amănunt lugubru. Îi atribui spontan o biografie aventuroasă: escroacă de talie mondială, complicea şi amanta vreunui mare gangster din ţară ori de aiurea. Îi acorda dintr-o dată însuşiri cu generozitatea tipică marelui reviriment. Surpriza pe care o încercăm faţă de cineva se cere consumată, fantezia dezlănţuită adăugînd substanţial materialului faptic. Actuala carte de vizită a Melaniei Lupu, casnică, văduva unui modest funcţionar în Ministerul de Finanţe — era convins — reprezenta doar un camuflaj, o cacealma formidabilă de care ea însăşi probabil rîdea cu

hohote, în pătucul de fecioară cu îngeraşi şi bile de bronz.

— Desigur, domnule Matei! o auzi. V-aţi gîndit foarte bine. Avem nevoie de un pahar. O picătură de apă e suficient.

Tînărul o servea prompt, grăbit, cu zelul caracteristic al subalternilor faţă de superiorii pe care-i admiră.

Grigore Popa se aşeză pe un scaun.

— Din cîte îmi dau seama, pregătiţi paharul din care Panaitescu şi-a sorbit fericirea. Cum faceţi rost de cianură?

— M-am gîndit şi la asta, replică, zglobie ca un cintezoi, Melania Lupu.

— Al dracului să fiu dacă mă surprinde!

Bătrîna îşi consultă modestă manichiura:

— Ne vom retrage fiecare în odaia noastră cinci minute. În acest răstimp, persoana care, în sfîrşit, ne poate împrumuta puţină otravă, o va lăsa pe această masă. Totul se va petrece cît se poate de discret.

Părăsi cu demnitate odaia. Grigore Popa începu să rîdă.

— Aici ai zbîrcit-o, tanti! observă decepţionat Matei.

*

Pe masă nu se afla nimic. Valerica Scurtu se lăsă fără puteri pe marginea patului. Atinse

trupul lui Panaitescu şi sări în sus urlînd.

Melania Lupu o dojeni plină de menajamente:

— Ţi-am spus, draga mea, să te odihneşti. În plus, trebuie să te gîndeşti cum vei explica domnilor de la Miliţie faptul că nu te-ai dus azi la serviciu.

Femeia dădu din cap încăpăţînată. Explică totuşi:

— Am o recuperare.

— Perfect.

Valerica se sprijini din nou de perete urmărindu-i cu ochi lucioşi.

— Mai rămîne să rezolvăm chestia cu cianura, aminti înfrigurat sculptorul.

— Ai răbdare, tinere! Pariez că doamna a şi găsit o soluţie.

— Îmi acordaţi multă încredere, surîse Melania Lupu. Într-adevăr, am găsit. Vom colecta puţină salivă de la domnul Panaitescu. Vă asigur că la analiză pe cioburile de sticlă se va descoperi otrava. Paharul i-a căzut din mînă şi s-a spart. Nimic mai firesc. Patul e înalt, iar duşumeaua, goală.

Valerica Scurtu se cutremură. Ieşi din cameră gata să leşine.

*

Bătrîna îşi admira opera.

— Cred că n-am omis nimic. Se întoarse spre ceilalţi: Mi-aş îngădui acum, evident, dacă-mi permiteţi, să-mi exprim cîteva păreri.

Grigore Popa clătină din cap fără să comenteze.

— Întîi să trecem în hol. Atmosfera a devenit apăsătoare.

O urmară ca nişte automate. Matei înghiţi în sec:

— Aş bea ceva. Simt că-mi vîjîie creierii!

— Sînt convinsă că tuturor ne-ar face bine o picătură.

Sculptorul aduse o sticlă de rom şi cîteva păhărele.

— Eu nu beau! strigă Valerica Scurtu trăgîndu-şi laţele.

— Idem, tinere! făcu Popa clătinînd degetul în aer fără să mişte mîna. Rîse sardonic: în general, vreau să-l văd pe ăla care mai bea ceva în casa asta...

Melania Lupu îl privi cu luare aminte. Coborî pleoapele încurcată:

— Îmi pare rău că te-am deranjat, domnule Matei, poate că dumnealor au dreptate. Nu e cel mai potrivit moment.

Sculptorul rămase descumpănit, apoi ridică din umeri:

— Duceţi-vă dracului!

Scoase dopul şi duse sticla la gură. Brusc, se răzgîndi. În ochi i se aprinse o lumină

veselă.

— Nu vreau să se împartă la trei! Cel puţin nu din cauza mea.

Bătrîna respiră adînc.

— Să stabilim deci ultimele detalii. Îşi privi ceasul agăţat de gît. Este ora 11. Vom susţine că l-am găsit pe Panaitescu... Mă rog, acum circa un sfert de oră. Adică la 10.45. Ne-a intrigat liniştea suspectă.

— N-o să iasă nimic din toată povestea asta, gîfîi Valerica Scurtu. Ţineţi minte ce vă spun! E o nebunie! Puşcăria ne mănîncă!

Matei trase adînc din ţigară. Observă sarcastic:

— Mai ai timp să renunţi. Fă-ţi bagajul şi întinde-o! O măsură dintr-o parte: Sînt convins chiar că nu ţi-ar strica să schimbi aerul.

Femeia îl ţintui cu furie dementă, albă la faţă.

— Peşte ordinar! Ţi-ar...

— Stăpîneşte-te, draga mea, interveni Melania Lupu. Dumnealui glumeşte. Ţinem doar cu toţii la dumneata şi sînt convinsă că te vei descurca foarte bine. Continuă repede, înăbuşind scandalul: Ne vor întreba despre Panaitescu, despre obiceiurile lui, eventuale neînţelegeri cu soţia. Consider că e bine să ne manifestăm, desigur fără ostentaţie, toată amărăciunea faţă de gestul nesăbuit, regretul pentru moartea unui vecin cumsecade. Sînt

sigură că acestea sînt de fapt sentimentele noastre adevărate, şi nu văd de ce nu le-am mărturisi.

Popa se hlizi pastişîndu-i intonaţiile:

— Vom contribui la cheltuielile de înmormîntare — bieţii oameni n-aveau de nici unele — şi-i vom comanda o coroană de flori. Văd şi banderola: "Lui Panaitescu de la vecinii orfani şi neconsolaţi".

— Vai ce idee fermecătoare, domnule Popa! Vă daţi seama ce impresie va face domnilor din Miliţie o coroană?! Căută: Exact! O coroană de garoafe albe cu un medalion de trandafiri roşii. Cît se poate de rafinat. Abandonă brusc tonul elegiac: Dumnezeule! Cum am putut uita?! Nu i-am aprins nici măcar o lumînare bietului om. Sîntem doar buni creştini, domnule Popa, nu-i aşa?

CAPITOLUL IV
NEDUMERIRILE MAIORULUI CRISTESCU

Se auzea liniştea.

"În 5-10 minute, vor fi aici, gîndi Doru Matei. Ce chestie! Încă nu-mi vine să cred. Totul a venit prea repede... La cît ar putea fi evaluat un Goya în străinătate?"

"Mi-e frică, gîndi Valerica Scurtu. Sînt nişte şnapani! Am să fiu cu ochii în patru. Cred că

mai am nişte cofeină în şifonier."

Motanul se căţără pe genunchii Melaniei Lupu.

"Valerica are nervi slabi, gîndi bătrîna. Doru e insolent, domnul Popa, cam morocănos. Va trebui să vorbesc şi pentru ei, să alung orice impresie dezagreabilă. Contează enorm... Fii atentă, draga mea."

"Nu-mi plac oamenii ăştia, gîndi Grigore Popa. Nu mi-au plăcut niciodată, iar acum şi mai puţin. Ultimii pe care i-aş fi luat într-o combinaţie, dar n-am de ales."

Continua să se audă doar liniştea.

*

Trecîndu-şi degetele peste obrazul palid, construit din unghiuri, maiorul Cristescu încercă să şi-i închipuie în viaţa de toate zilele. Îi făceau o impresie curioasă. Mizeriile inerente existenţei în comun, micile meschinării, inevitabilele incidente — zece minute în plus la baie, un anume drept la o fereastră sau la o bucăţică de cămară violat, curăţenia WC-ului, eternele suspiciuni privind consumul de electricitate — şi încă altele, o mie, declanşînd adevărate războaie în care protagoniştii se apără, atacă, se detestă, cu energie inepuizabilă.

Plimbîndu-şi privirea de la unul la celălalt,

maiorul schiţă rubrici provizorii: un pensionar, o doamnă bătrînă, o văduvă în vîrstă care ştie să zîmbească... Aveau să fie completate ulterior, revizuite, pentru un timp, chiar uitate. Reprezentau însă un start, iar uneori e util să ştii de unde ai plecat.

Pentru Cristescu, prima impresie, impresia proaspătă şi în general nerecomandabilă avea o valoare specială. Credea într-o anume crispare a obrazului ori linie a gurii sau într-o ridicare a bărbiei. Detalii iniţial izbitoare şi pe care obişnuinţa, cunoaşterea mai aprofundată a individului, le estompează. Ştia cît poate corecta un surîs, o voce caldă sau un gest amabil. Cristescu n-avea nimic împotriva lor, le asimila însă cumva aparte, independent de primul diagnostic.

După 20 de ani de meserie, îşi închipuia că poate califica -cel puţin cu aproximaţie — licărul răutăcios din privirea lui Grigore Popa, ca şi linia coborîtă a gurii proeminente, ochii de copil luminînd chipul limpede al Melaniei Lupu. Îi atrăseseră atenţia farmecul aproape periculos al sculptorului, obrazul bolnav, răvăşit al Valericăi Scurtu. Cel de alături, Panaitescu, îşi camufla secretul. Expunea o figură rigidă din care viaţa se alungase ştergînd orice expresie. Un cadavru elegant şi atît.

Maiorul înregistra abstract zgomotele familiare din odaia profesorului. Glasul domol al

locotenentului Azimioară dînd dispoziţii aproape în şoaptă, declicul aparatului fotografic, paşii care-l purtau dintr-o parte într-alta a odăii. Se luau amprente, se lucra delicat cu penseta şi pensula muiată în praf de cărbune, se căutau urme şi un "nu se ştie ce" de obicei amănunt ciudat, uneori revelator, alteori parazitar, totdeauna plin de întrebări.

Arătă cu ţigara spre scrinul greoi. Pata de pe zid se întunecase, marginile deveniseră cafenii.

— S-a spart ţeava de la apa caldă, explică Melania Lupu, strîngîndu-şi jacheta. De aceea e aşa de frig.

— Mă întrebam, chiar, tăcu absent maiorul. E neplăcut iarna...

— Trebuie să telefonăm la I. A. L. Nenorocirea ne-a făcut să uităm de toate.

— Da, sigur... Evident! Doamna Panaitescu a fost anunţată?

Valerica Scurtu deschise gura:

— Cînd era s-o facem? Abia...

— Unde s-o anunţi? Popa ridică din umeri: E la Praga. Cine-i ştie adresa?

— A plecat într-o excursie, preciză Melania Lupu.

Sculptorul vru să spună ceva, dar se răzgîndi. Maiorul îl privi cîteva clipe apoi se ridică.

— Aş dori să discut cu fiecare din dumneavoastră.

— Adică separat, sublinie cu o nuanţă particulară Grigore Popa.

— Bineînţeles... Aveţi ceva împotrivă să fiţi primul?

Bătrînul puse mîna pe clanţă. Observă încet fără să se uite la nimeni:

— Curios! Sînt foarte mulţi ani de cînd nimeni nu m-a întrebat dacă am ceva împotrivă.

*

Era un interior specific de burlac bătrîn, cu fotografii cazone şi miros persistent de tutun, cu mobile vechi, moderne acum 50-60 de ani, purtînd urmele peregrinărilor din garnizoană în garnizoană. Perdeluţele de la vitrina dulapului înalt erau date la o parte. Se vedeau înăuntru două ceşti de porţelan, un borcănel albastru de faianţă — "iaurt Mioriţa" — umplut cu nasturi desperecheaţi, tuburi de zaharină, bani mărunţi adunaţi într-o farfurioară. Pe gheridonul cu placă de marmură şi aplicaţii de bronz se aflau o Biblie legată în piele şi discursurile lui Cicero.

Popa îl invită să ia loc în balansoarul din mijlocul odăii. Cristescu refuză. Se apropie de fotografia agăţată deasupra biroului.

— Am fost ofiţer de carieră, explică bătrînul. Colonel...

— Da, da... Îngînă maiorul apropiindu-se de

fereastră. Locuiţi de mult aici?

— Din '50. Sînt cel mai vechi locatar. Ceilalţi au venit mai tîrziu. Ultimul s-a mutat tînărul.

Cristescu ridică uşor perdeaua. Blocul de peste drum semăna cu un vapor. Cîte două rînduri de ferestre erau înfipte în muchia circulară. Nevastă-sa visase totdeauna o cameră cu pereţi rotunjiţi."În formă de O. Poţi aranja mobila ca lumea, şi nu pierzi spaţiu..."

Un moşneag traversa strada. Ţinea de mînă o fetiţă care muşca dintr-un măr. Mărul şi obrajii aveau aceeaşi culoare.

— Şi Panaitescu?

Se aşezase pe un scaun desfundat, arcurile îl deranjau, dar îi era jenă să se mute. Bătrînii sînt susceptibili şi "n-au bani niciodată"... Strîng pentru boli lungi şi costisitoare, calculează sume umflate destinate medicului, surorii, în fine, "cineva care să-ţi aducă un pahar cu apă" şi se sting de regulă în cîteva zile.

Grigore Popa îşi micşoră privirea.

— Cred că s-a mutat la noi prin '54. '54 sau '55. Scoase o agendă şi o răsfoi: Exact: 28 martie 1955. Nevastă-sa a venit ceva mai tîrziu. Consultă din nou agenda: 14 aprilie.

— De ce?

— Habar n-am. Panaitescu n-a fost un comunicativ, iar eu -rîse scurt — nu sînt din cale afară de curios. Cînd trăieşti ca noi, e de

ajuns că te suporţi.

Mărunt, boţit la faţă, ceva mai înalt decît un băieţel, semăna cu o maimuţă cocoţată pe un balansoar.

Maiorul căută din ochi scrumiera.

— Mulţumesc... E aici. Aşadar, sînt foarte mulţi ani de cînd locuiţi în comun. Cum de nu aţi găsit pînă acum nici o soluţie?

— Hm! Nici n-am căutat-o. Chestiunea m-ar fi interesat cu 15 — chiar 10 — ani în urmă, dar pe atunci problema caselor era insolubilă. Azi sînt prea bătrîn. M-am obişnuit, şi pe urmă îmi revine destul de ieftin.

— Şi ceilalţi?

— Ceilalţi! Melania Lupu, presupun, gîndeşte ca şi mine. Motanul, o prăjitură şi televizorul îi ajung. N-are copii, la ce să-şi mai caute o altă casă? Valerica Scurtu aşteaptă să se mărite. Aşteaptă cam de multişor... Poate speră că nenorocitul o să aibă apartament, poate strînge bani... Nu poţi să ştii. Sculptorul are gărgăuni. La vîrsta lui, capul ţi-e la altele. Femei, petreceri... Iar Panaiteştii, aţi văzut şi dumneavoastră! Nu i-a interesat şi nu i-ar fi interesat niciodată o gospodărie. Un pat şi un acoperiş le-au fost suficiente. Există oameni din ăştia... Iubesc strada, forfota, locurile publice. Pereţii îi apasă. Mă rog, aşa cred... Au fost amîndoi nişte originali.

— Originali, repetă Cristescu scuturînd

ţigara, probabil vă gîndiţi şi la alte aspecte?

Grigore Popa îşi ascunse pumnii la subsuori încetînd balansul.

— Îngrozitor de frig... N-am întîlnit încă un cuplu care să le semene. Ea e dactilografă. N-a vrut să se angajeze niciodată. Lucrează acasă pentru diverşi particulari, de dimineaţă pînă seara, uneori, dar ideea de a-şi lua un serviciu o înspăimîntă. Panaitescu avea licenţa în matematică şi trăia din meditaţii. Mi-a spus odată că n-a pus mîna în viaţa lui pe un catalog. Munceau 10-12 ore pe zi. Seara se puneau la patru ace şi plecau în tîrg.

— Unde?

Bătrînul ridică din umeri:

— Spectacole, vizite, restaurante, cine i-a întrebat?! Mîncau în oraş. Rîse din gît: Ăştia n-au deranjat pe nimeni la bucătărie. Stă praful de un deget pe maşina lor de gătit.

Cristescu dădu drumul unui inel de fum. Urmări lung cum se destramă.

— E ceva ciudat...

— Totul e ciudat, declară sibilic Popa.

Ţinea ochii în pămînt şi clătina rar din cap:

— Uneori nu mai înţeleg nimic.

Maiorul îl privi atent.

— Vă referiţi la ceva anume?

— Nu... Vorbesc în general.

— Apropo de soţii Panaitescu. Raportat la modul lor de existenţă, sinuciderea, actul în

sine mi se pare nefiresc. Mai corect spus, inexplicabil.

Grigore Popa ridică sprîncenele groase descoperindu-şi ochii vîrîţi în fundul capului. Avea pleoape cafenii.

— De ce?

— Oamenii aceştia iubeau viaţa. Într-o manieră cam excentrică, de acord, dar o iubeau intens, o înghiţeau prin toţi porii. Nu-i uşor să ieşi în fiecare seară, mai ales la o anumită vîrstă, să consumi restaurante, vizite şi spectacole după ce-ai muncit 12 ore pe zi şi ai bătut Bucureştiul în lung şi-n lat. Şi, dacă v-am înţeles bine, toate eforturile lor tindeau spre asigurarea cotidiană a acestor patru-cinci ore de divertisment. Reprezenta ţelul major căruia îi sacrificau tot: confortul imediat, opinia celorlalţi în ultimă analiză. Pentru aşa ceva trebuie să fii dotat cu o energie, cu o vitalitate ieşite din comun. În sensul ăsta, Panaitescu era ultimul individ care ar fi luat hotărîrea să se sinucidă.

"Chestia asta n-a prevăzut-o Melania! Îl privi ţintă: O să înghită greu cacealmaua. Dacă o s-o înghită..."

— Şi totuşi a luat-o. Cine se poate lăuda că-şi înţelege semenii? Îl înecă un acces de tuse şi se repezi la dulap. Scoase un flacon cu un lichid incolor. Deşurubă dopul, păru să ezite cîteva secunde, apoi îl puse la loc. Continua să

tuşească. Din cauza efortului, faţa i se congestionase, devenise aproape vînătă.

Maiorul încreţi fruntea:

— De ce nu luaţi medicamentul?

Grigore Popa dădu din mînă:

— Nu e bine... Am mai luat astăzi de două ori. Ştiţi, inima. Trebuie să fiu atent...

— Aveţi dreptate. Glasul lui Cristescu era limpede, lipsit de orice nuanţă: Trebuie să fiţi atent. Foarte atent...

*

Se întîlni în hol cu Azimioară. Locotenentul admira scrinul, mîngîind cu buricul degetelor florile sculptate în lemn.

— O piesă admirabilă, şopti. Deştepţii ăştia şi-au bătut joc de el.

— Ceva nou? întrebă Cristescu.

— Deocamdată nimic. Sinucidere clasică.

Întoarse capul. Uşa de la odaia Valericăi Scurtu era întredeschisă. Maiorul ar fi pariat pe orice că femeia supraveghează holul. Privirea îi alunecă spre camera sculptorului. Clanţa se mişca abia simţit. Un ochi negru cercetă încăperea, apoi dispăru.

Cristescu rîse încetişor.

CAPITOLUL V

TATONĂRI

— Poate că doriţi să luaţi masa, spuse maiorul privindu-şi ceasul. Nu vreau să vă deranjez.

Valerica Scurtu îşi ridică părul de pe frunte.

— Nu, nici gînd... M-am obişnuit să mănînc mai tîrziu. Abia la 4 ies de la serviciu.

Îşi făcea treaba prin casă, îndreptînd inutil cîte un obiect. Avea mîini lungi şi slabe, ca de păianjen. Părea nervoasă. Gura nemulţumită se mişca şi atunci cînd nu spunea nimic.

"O femeie care ţipă uşor, îşi zise Cristescu privindu-i faţa pămîntie. Ţipă şi plînge."

Interiorul i se păru searbăd, caracteristic de fată bătrînă: curăţenia — devenită manie, excluzînd orice alte preocupări — supraaglomerare de bibelouri mici şi ieftine, kilometri de broderie apretată. Sub masa televizorului se aflau colecţia revistei *Magazin* şi-o grămadă de cărţulii pline de învăţăminte: "Mîine avem oaspeţi", "Îngrijirea tenului", "Cum să ne pieptănăm singure", "Ştiţi să vă croiţi o rochie?".

Judecînd după capotul şleampăt, cu o garnitură oribilă de ciucuri şi cerculeţe, maiorul îşi zise că autoarea nu izbutise grozav în intenţiile ei.

— Sînteţi în concediu?

— Nu. Am o recuperare. Mă gîndeam să

deretic ca lumea.

Cristescu privi uimit în jur:

— Ce să mai dereticaţi?

Femeia îşi strînse buzele. Răspunse didactic:

— Curăţenia nu se face. Se întreţine! Azvîrli bărbia spre uşă: Unul nu pune mîna! Bătrîna ştie de zaharicale şi parizerul motanului. Atît! Cînd e să dea cu mătura o doare subit degetul ori se viră în pat cu o carte. E, chipurile, indispusă. Panaiteasca... Făcu un gest de lehamite: Eu vă spun sincer, mă mir de ce o ţinea bărbatu-său! Enumeră repede pe degete: Nu tu gătit, nu tu spălat, nu tu o mîncare ca lumea, o murătură, o dulceaţă, nu tu un ciorap cîrpit. Alimentara, Nufărul şi Expresul din colţ!

Maiorul îşi ascunse zîmbetul. Recunoştea în tonul Valericăi Scurtu indignarea virulentă a fetelor bătrîne faţă de păcatele unei femei căsătorite. Nimeni nu le condamnă mai aspru, iar subtextul e străveziu: "Astea au noroc! Ce folos că eu..."

Observă plat:

— E neplăcut să locuieşti în comun. Din orice fleac se poate isca un incident. În locul dumneavoastră aş căuta un schimb, sau, în sfîrşit, altă variantă...

— O să încerc mai încolo, spre primăvară, răspunse femeia în doi peri. Acum am altele pe cap!

Cristescu întrebă brusc:

— De ce credeţi că s-a sinucis Panaitescu?

Peste ochii Valericăi Scurtu trecu o umbră ciudată. Se apropie de geam vorbind cu spatele:

— S-o fi săturat de viaţa asta bezmetică. Parcă poţi să ştii? Erau oameni ascunşi. Odată, de un Crăciun, i-am chemat la o felie de cozonac. Abia mă mutasem, credeam că aşa se cuvine între vecini. Au zis că n-au timp. Eu, una, ştiu că nu le-am mai bătut la uşă. Dacă nu era bătrîna, putea să zacă mult şi bine!

— Aţi remarcat ceva deosebit în comportarea lui? Mă refer la ultimele zile.

Valerica Scurtu ridică ochii. Privirea-i strălucea.

— Nu, n-am remarcat.

"A simţit ceva! Trebuie să-mi păstrez calmul. Doamne, Dumnezeule! Trebuie. Altminteri..."

— Credeam că poate întîmplător...

Femeia scutură capul. Lovi cu piciorul în parchet:

— Nu mă interesează! Nici el, nici ceilalţi. Nimeni! Auziţi? Din partea mea poate să...

Îşi muşcă buzele şi izbucni în plîns.

Cristescu o privi surprins şi se ridică.

*

Doru Matei îl aştepta cu uşa deschisă. Zîmbea superior ca omul care a trecut prin

situaţii asemănătoare, iar acum asistă la confirmarea unor pronosticuri. Făcu un semn spre odaia Valericăi Scurtu:

— I-a ars finala! De cînd tot aşteaptă un mascul, s-a sonat complet!

— N-aş fi zis că pereţii sînt atît de subţiri, observă maiorul zîmbind.

— Foiţă de ţigară! Nu vă uitaţi că e casă veche. Dar luaţi loc, vă rog!

Îi împinse un taburet mic de lemn cu trei picioare. Într-un colţ, erau înghesuiţi mai mulţi saci de ghips. Siluete ciudate, obiecte sferoide şi ovoidale, din care răsărea pe neaşteptate cîte un ciot lung şi contorsionat, stăteau pe nişte postamente rudimentare. Divanul, foarte scund, se afla sub fereastră. Afişe de la expoziţiile sculptorului incendiau pereţii în tonuri violente de roşu, verde intens, negru şi portocaliu.

Cristescu se opri în faţa obiectelor.

— Ce reprezintă?

— Fiecare în parte, nimic. Urmează să fie asamblate.

— Aha! făcu maiorul, ca şi cum ar fi încercat brusc o revelaţie. Privi în jur şi se interesă profan: Şi modelul?

Matei avu o schimă de repulsie:

— Model! Cine mai lucrează azi după model?! Poate pe la cămine culturale. Atinse unul din obiecte: Lucrarea se va numi *Gînduri.*

Nu vi se pare sugestiv?

Cristescu se întrebă vag dacă sculptorul nu-şi bate joc de el.

— Extrem de sugestiv...

Celălalt se ambalase:

— Găselniţa mi se pare uriaşă. Gînduri! Ce poate fi mai imponderabil, mai inform, mai de coşmar, rotund, convex sau rectiliniu? Gîndul! Aţi reflectat vreodată ce formă poate lua gîndul?

— Nu, mărturisi maiorul. Lucrarea v-a fost comandată?

Matei îşi strîmbă gura dispreţuitor:

— Pe dracu'!

Din cauza scaunului scund, genunchii îi ajungeau aproape de piept. Se uită lung la sculptor încercînd să-i descifreze ochii luminoşi, cu scăpărări de rîs. Acesta îşi aprinse o ţigară şi aruncă neglijent chibritul.

— Puteţi să-i daţi drumul. Apropo de Panaitescu, nevastă-sa şi etc.

— Ce-i cu nevastă-sa? ridică sprîncenele Cristescu.

— În chestii din astea te gîndeşti totdeauna la o femeie. Acum însă nu-i cazul. Individa e ştearsă, genul care după 25 de ani încetează să prezinte interes.

— Ca să vezi! Mi-a fost descrisă cu totul altfel. O femeie elegantă, mondenă, amatoare de divertismente.

Matei începu să rîdă. Se trînti pe pat.

— Recunosc — desigur îndulcit — stilul Valericăi. N-o luaţi în seamă, domnule maior. Are reprezentări ciudate despre oameni. Îi vede cu picioarele în sus şi capul în jos, fără degete sau cu un singur ochi. Fatal! E trist un pat rece. Aş pastişa: Culcatul solo naşte monştri. Cîndva, tanti Melania...

— Doamna Lupu?

— Îhî! A încercat un act de caritate. A pescuit un fraier şi l-a adus la vedere. L-a vrăjit că fata are zestre, că e gospodină, că face raţă pe varză şi gogoşari premiaţi la nu ştiu ce concurs, în fine partitura completă.

— Şi?

— Cînd a dat cu ochii de ipochimenă, nenorocitul a prins o expresie sfîşietoare. Şi-a adus aminte că a uitat reşoul în priză — era un spontan — şi a luat-o la goană! Acum înţelegeţi, sper, de ce Valerica n-o înghite pe Panaiteasca. Pe aia n-a premiat-o nimeni pentru gogoşari, în schimb avea un bărbat.

— Am discutat şi cu domnul Popa, începu maiorul.

Sculptorul îşi vîrî adînc mîinile în buzunare.

— Şi ce v-a spus?

— S-a exprimat cam în aceiaşi termeni despre doamna Panaitescu.

— Fireşte! Ăştia doi, Valerica şi Popa, sînt nişte cîrtiţe. Oameni care nu ştiu să se bucure

de viaţă şi le stă în gît cînd altul se înfruptă cu polonicul. Le părea pur şi simplu rău cînd vedeau că Panaiteştii se amuză colosal, că se simt bine împreună, că n-au nevoie de nimeni. Nu erau frumoşi, nu erau bogaţi, nici măcar prea tineri, dar se înţelegeau şi se bucurau pentru că azi e luni sau marţi sau duminică. Asta le ajungea ca să se bucure! Căutau în orice un prilej de fericire şi plecau la cîrciumă să sărbătorească cel mai absurd eveniment: că a nins sau că ea inaugura o pălărie nouă. Găseau un pretext de a fi în al şaptelea cer. Nu vi se pare formidabil?

Cristescu îl scrută curios. Tînărul vorbea plin de căldură iar în obrajii palizi, osoşi, năvălise un val de sînge.

— Neobişnuit, în orice caz...

— Comentam într-o zi cu contabilul...

— Care contabil?

— Vîlcu! E şi el vecin cu noi. Un tip foarte nostim... Îi plac, şpriţul şi femeia vopsită. Are o colecţie întreagă: roşii, galbene şi, mai cu seamă, indigo. Cînd îl cauţi, e la dame!

— La ce oră se întoarce?

— De obicei, pe la al treilea cîntat al cocoşilor! Acu-i în concediu.

— A plecat de mult?

— Azi-dimineaţă, înainte de... Ce mai! Are fler flăcăul... Discutam într-o zi: Panaiteştii au fost singurii care nu obiectau să dea doi lei în

plus la apă sau lumină, au acceptat fără să cîrtească tirania Valericăi şi a lui Popa. Habar n-aveţi cine sînt ăştia! O viperă şi un şacal bătrîn!

Din odaia alăturată bubui glasul bătrînului:

— Măgarule! Ce impertinenţă!!

— Poftim! Vă place!? Ascultă pe la uşi, îţi numără dumicaţii, se uită pe gaura cheii, cronometrează minutele cît stai în baie, se ţine de intrigi. Adaugă în şoaptă: Moşul are o listă cu duşmanii eşalonaţi pe ani şi epoci: antebelică, interbelică şi postbelică.

— Cum aşa? rîse maiorul.

— A luat-o din fragedă pruncie! Îl ţine minte pe unul care i-a umflat biberonul în leagăn, sau pe altul care i-a băgat praf de scărpinat pe ceafă în liceu. Nu glumesc! Îi trece în catastif şi consultă zilnic decesele din *România liberă.* De groază! Rugaţi-l din curiozitate să vă arate carneţelul. O să vă placă!

— Îl vedeţi capabil de crimă?

Doru Matei se crispă. Îl privi în ochi.

"Cine dracu' m-a pus să-l spurc?"

— A, nu... Asta, desigur, nu. Încercă sa rîdă: Ar fî o aberaţie.

— Pînă acum mi-aţi explicat altceva.

— M-aţi înţeles greşit. Sculptorul se redresă: Moşul e un reformat din toate punctele de vedere. Că-i pestriţ la maţe, sînt de acord, dar de aici şi pînă la... nu, hotărît e absurd!

— Şi ceilalţi?

— Cine? Valerica? Hohoti strident: Ţipă cînd vede o gînganie. Mai nou, face cură de chefir. Aţi văzut gangster să consume chefir?!

— N-am văzut. Despre Melania Lupu ce părere aveţi?

— Se dă în vînt după jeleuri, rade cam la jumate' de kil pe zi, filme cu cowboy şi motanul Mirciulică! Aşa-i cheamă. În fiecare seară, îi citeşte din Andersen şi Fraţii Grimm. Duminica povesteşte Scufiţa Roşie. O aud bombănind pînă noaptea tîrziu. Conchise bătînd cu degetul în tîmple: Soni...

Cristescu îşi privi mîinile înguste apoi ochii i se opriră la vîrful pantofilor.

— Sînteţi convins că Panaitescu s-a sinucis?

— Bine, dar... Sculptorul apucă strîns de spătarul unui scaun: Orice altă ipoteză mi se pare de neconceput, absurdă!

Maiorul îl măsură calm:

— Nu chiar atît de absurdă. Amintiţi-vă ce mi-aţi relatat despre vitalitatea lui, despre formidabilul său apetit de viaţă, în ultimă analiză, despre natura sa fericită. Un jouisseur — căci asta era Panaitescu — nu-şi ia niciodată zilele. Mai ales pentru un motiv atît de nebulos. Incapacitate de adaptare, spleen etc.

"Am încurcat-o! Clar! Tipul s-a prins. Fi-ţi-ar ideile ale dracului, coană Melanio!"

Ridică din umeri:

— De ce nu? În fond, era un neadaptat. Chiar acest mod de existenţă dezorganizat, acest nonconformism reprezintă simptome certe.

Cristescu îşi plimbă liniştit ochii de-a lungul pereţilor. Spuse încet:

— Şi dumneavoastră sînteţi un nonconformist. Nu vă văd însă punîndu-vă juvăţul de gît. Iar ceea ce-mi prezentaţi drept probe de neadaptare nu mă convinge. Confundaţi această, hai să-i zicem, infirmitate cu un modus vivendi extrem de original, excentric. Soţii Panaitescu aveau o tendinţă uşor anarhică de a vedea lucrurile. Au rămas ca şi alţii la superstiţia liber profesio-nismului."N-am condică, n-am şef, îmi iau concediu cînd vreau..." Oftă: Toate astea nu par deloc motive de sinucidere.

— Absurd! repetă Matei. Contestaţi însăşi evidenţa!

— Evidenţa, surîse Cristescu, sau poate numai aparenţele.

*

Azimioară îl aştepta pe un scaun în faţa scrinului.

— Aţi isprăvit? se interesă maiorul.

— Da. În cîteva minute soseşte ambulanţa să ridice cadavrul. Materialele sînt deja la

laborator.

— Perfect! Îşi privi ceasul: în maximum 20 de minute termin şi eu. Ce-a zis medicul legist?

Locotenentul ridică din umeri:

— Cianură. Autopsia va fi o simplă formalitate.

Maiorul privi în gol apoi se îndepărtă cu umerii încovoiaţi. Bătu în uşa Melaniei Lupu.

*

Popa tresări. În prag apăruse Doru Matei. Se apropie vorbind în şoaptă:

— Nu-mi place! Bătrînul opri balansoarul şi întinse gîtul.

— Ce nu-ţi place?

— Caraliul ăla gras nu se desprinde de scrin. Îl măsoară, îl pipăie... Poate apasă o dată bine...

Grigore Popa se chirci. Îşi scoase mîinile de sub broboada groasă. Erau noduroase, cu degete crispate ca nişte rădăcini, prea mari pentru trupul firav.

— Dar să mănînci borş pe socoteala mea ţi-a plăcut? Eşti prost, băiete! Şi ticălos pe deasupra!

— Ascultă!

— I-ai băgat în cap că i-am dorit moartea lui Panaitescu sau că aş fi putut să-l ucid şi-acum nu mai scăpăm de el! Oftă. Nu ştiu cum o să se

termine povestea asta...

Sculptorul simţi un fior pe şira spinării. Încleştă dinţii:

"Fără panică. Ar fi cea mai mare greşeală."

Rîse nervos:

— Dimpotrivă, papa! Înjurîndu-ne reciproc va conchide că-n orice caz nu e o treabă colectivă... L-am aiurit, ascultă-mă pe mine!

Din prag îi trimise o bezea graţioasă şi ieşi.

Grigore Popa se vîrî mai adînc în broboadă.

"Ce ştie prostul ăsta..."

Închise ochii. Imagini rupte, sparte, izbucneau din întunericul amintirii. Legau un caleidoscop fără noimă. Apoi ceva transparent, diafan, ca un surîs abia schiţat se strecură sub pleoapele bătrînului. O apariţie feerică. Adieri de vînt îi drapează trupul ca în sculpturile lui Michel... Inima i se opreşte. Femeia ţine în mînă un stilet lung cu lama încovoiată. Îl ascunde, ca şi zîmbetul, în spatele evantaiului.

*

— Ce vrea? şopti înăbuşit Valerica Scurtu. De cînd a venit nu se dezlipeşte de scrin. Îmi vine să...

Melania Lupu duse degetul la gură:

— St, draga mea! Ar putea să ne audă. Nici mie nu-mi place...

Apăsă pe comutator. Bucătăria se umplu de

o lumină tulbure. Valerica Scurtu îşi înfipse unghiile în părul cleios.

— Scoate-l de-acolo! Nu mai suport!

Bătrîna se cocoţă pe un scaun şi apucă o oală uriaşă cu capac. O trînti cu toată puterea de ciment. Zgomotul asurzitor se prelungi cîteva secunde.

În prag apăru Azimioară înspăimîntat.

— Ce se întîmplă?

— Oh, iertaţi-mă, se scuză bătrîna, confuză, cu un zîmbet vinovat, mi-a scăpat din mînă. Sînt atît de neîndemînatică...

*

Melania Lupu stinse lumina din bucătărie şi intră în hol cu o farfurie de minciunele. Motanul i se încurca printre picioare.

Cristescu zîmbi.

— Tocmai mă întrebam...

— Vai, pe mine mă aşteptaţi? De ce nu mi-aţi spus? Îmi pare extrem de rău.

Bătrîna înaintă cu paşi precipitaţi. Remarcă privirea lui Azimioară şi-i întinse farfuria.

— Vă rog să serviţi. Sînt proaspete.

Locotenentul refuză încurcat. Pretextă ceva în legătură cu silueta. În fond, nu suporta prăjiturile preparate pe bază de untdelemn: gogoşi, minciunele, checurile economice cu parfum de floarea-soarelui... Nevastă-sa gătea

ca la carte, reţete sofisticate cu migdale şi alune trase în ciocolată, cu glazuri sticloase şi şerbeturi fine, în culori pastelate, tarte gingaşe, zimţuite, în care căpşunile sau boabele de struguri se strecurau ca într-un paneraş elegant. Detesta falsurile şi băga cîte 20 de gălbenuşuri într-un kilogram de cozonac, papanaşii se înecau în unt, cantitatea de frişcă depăşea de două ori felia de tort.

— Nici dumneavoastră, domnule maior? Stai, Mirciulică!

Motanul i se căţăra pe poale, încercînd să ajungă la farfurie.

Melania Lupu îi aruncă o prăjitură pe care pisica o prinse în aer.

Intrară în odaie. Bătrîna puse o pernă pe jilţul vechi cu paiul găurit, şi-l pofti să şadă.

Maiorul luă la întîmplare un album îmbrăcat în catifea verde — "vert bouteille" ar fi zis Melania Lupu — şi deschise absent prima pagină.

— Cînd mi-am luat bacalaureatul, şopti femeia roşind. De fapt, a coincis cu logodna.

— Poftiţi?! A, da...

Era o fotografie sepia, făcută în gustul epocii, cu aproape jumătate de veac în urmă. O faţă cuminte, cu frunte înaltă, înconjurată de bucle castanii. Doi zulufi îi scăpau pe lîngă urechi. Izbea aerul de curăţenie, ceva candid, nealterat, pe care bucata de carton reuşea s-o

comunice. Ochii larg deschişi priveau cu încredere. Un optimism romantic. Rochia neagră, bine închisă la gît, avea mîneci bogate de dantelă, ce se strîmtau la coate.

Cristescu puse albumul pe masă.

— Aţi fost prietenă cu familia Panaitescu?

— Prietenă? Melania Lupu zîmbi stînjenită: N-aş putea spune asta... În orice caz, buni vecini. Nu uitaţi că sînt mult mai tineri. La vîrsta mea nu mai interesez pe nimeni.

— Condiţiile în care trăiţi favorizau totuşi o apropiere.

Bătrîna clătină capul. Se juca, distrată, cu ceasornicul care-i atîrna la gît.

— Se vede că nu locuiţi în comun. Fiecare am depus eforturi să ne vedem... Nu, nu ăsta-i cuvîntul! Nu să ne vedem cît mai rar, ci să ne incomodăm cît mai puţin. De pildă, eu gătesc între 9 şi 11 dimineaţa. Ştiu că bucătăria e goală. Domnul Vîlcu face primul baie. La 7, 30 trebuie să fie la birou. Urma domnul Panaitescu, care începea lecţiile după 8 şi aşa mai departe. Ne-am aranjat în funcţie de program. Soţii Panaitescu îl aveau pe al lor unde nu putea pătrunde nimeni.

— Vă referiţi, desigur, la o rezervă pe care au impus-o.

— Într-un fel. Bătrîna îşi aţinti privirea limpede în tavan: Sînt singură de foarte mulţi ani. Soţul meu a murit în 1955, iar copii n-am

avut. Vreau să spun că aş fi fost dispusă pentru relaţii mai calde. Nu s-au lăsat însă contactaţi. Fireşte, la modul discret. Ea e foarte amabilă, are un farmec personal, te simţi extrem de bine în prezenţa ei. Totuşi...

— Totuşi?

— Nu îndrăzneşti să-i baţi în uşă. Ai sentimentul că oricînd o deranjezi, dar e destul de politicoasă ca să nu ţi-o spună. Am să vă explic mai clar. De cînd îi cunosc, n-au cerut vreodată nimic vreunuia din noi. Ştiţi cum e între vecini! Un praf de vanilie, un pahar de ulei, un pumn de orez sau zece lei împrumut. Se întîmplă să-ţi lipsească. Comportarea i-a ţinut la distanţă pe toţi.

— Chiar pe toţi?

— Dacă vreţi, singura excepţie ar fi domnul Vîlcu. Sînt abonaţi împreună la *Paris Match.* Dumnealui era dispus să le împrumute oricum revista, dar soţii Panaitescu n-au acceptat. Au ţinut cu tot dinadinsul să suporte o jumătate din preţul abonamentului.

— Sculptorul mi-a spus că a plecat azi-dimineaţă.

— Exact. Va regreta totdeauna, sînt sigură, că nu şi-a luat rămas-bun de la domnul Panaitescu, decît superficial. Dar cine putea şti...

— Unde îşi petrece concediul?

— La Iaşi, la sora dumnealui. O femeie

extrem de distinsă... În viaţa mea n-am văzut o caligrafie mai delicată. Se îmbujoră: Literele par nişte ghiocei... A fost o singură dată în Bucureşti. Am petrecut admirabil. Tricotam împreună după-amieze întregi. Ceasuri cu adevărat fermecătoare... Din nefericire, vecinii mei n-au fost suficient de amabili cu ea. Surîse: nici cu mine...

— În consecinţă, aţi renunţat la orice tentativă de apropiere?

Formula întrebările sec, convenţional. Definise în sfîrşit sentimentul pe care-l încerca de cînd intrase în această locuinţă. Oamenii păreau ascunşi în spatele unei baricade. Amabilitatea — o amabilitate convenţională — le poleia subţire manevrele. Pentru prima oară, avea certitudinea că discuţiile nu duc nicăieri, că trebuie abordat un alt gen de anchetă. Un gînd tulbure îi aduse pe buze cuvîntul "complot" şi Cristescu tresări, privi uimit în jur ca şi cum impresia ar fi răsărit de acolo, din odaia bătrînei, ar fi generat-o un obiect, o mobilă sau altceva.

Melania Lupu continua să zîmbească. Vorbea frumos, o voce care-şi păstrase tinereţea, ţinea mîinile delicate în cutele capotului.

— ... inutil, bineînţeles. Nici eu nu sînt de acord, mi-e greu să-i înţeleg pe oamenii care se bagă cu forţa în viaţa lor, povestesc, nu-i aşa,

amănunte penibile, cu o lipsă de pudoare jenantă. Cu familia Panaitescu însă se petrecea altceva. Trebuie să recunoaşteţi, domnule maior, fenomenul e puţin comun. Locuim de atîţia ani împreună, dar n-aş putea spune cum arată exact o singură zi din viaţa lor. Fleacuri lipsite de importanţă, mărturisite în bucătărie cînd aştepţi să nu dea laptele în foc: "Aş merge la Brăila, la mama, de sărbători", sau "atît costa în '47, cînd ne-am căsătorit", "uite, vinul ăsta îl am de la soacră-mea, care are 81 de ani, stă cu sora lui bărbatu-meu" etc. Cînd le auzi nu le dai importanţă, dar cînd nu le auzi deloc, sfîrşeşti prin a deveni circumspect.

— Nu cumva această atitudine urmărea să ascundă anumite chestiuni?

Bătrîna făcu ochii mari şi maiorul completă:

— Ceva ascuns în trecutul soţilor Panaitescu. Mă gîndesc la o discreţie impusă de împrejurări speciale.

Femeia începu să se joace cu ciucurii de la fotoliu. Se aplecase şi printre bucle i se vedea pielea capului foarte roz.

"Cît e de departe de realitate, draga mea... Numai tu eşti în stare să-ţi dai seama... Mistere în viaţa Panaiteştilor! Nişte oameni drăguţi, inofensivi. Doreau doar să fie lăsaţi în pace. Dar important e ca el să creadă altfel... Şi pentru ca să creadă altfel..."

Spuse într-un tîrziu:

— Nu cred.
— De ce?
— Pentru că de obicei tocmai o astfel de stratagemă ar atrage atenţia. E ca şi cum te-ai afla pe stradă şi dintr-o dată începi să alergi, să priveşti în urmă, să-ţi cauţi umbra.
— Înţeleg, şopti maiorul.
— Fireşte, rîse Melania Lupu, cînd vrei să te ascunzi nu trebuie să ai aerul că o faci. Soţii Panaitescu erau discreţi pentru că pur şi simplu aşa aveau chef să fie. Aşa fuseseră clădiţi.
— Observ că discutaţi tot timpul despre "ei" ca şi cum nu vi-i puteţi imagina despărţiţi.
Bătrîna rămase o clipă cu mîna în aer.
— Aveţi dreptate. Nu m-am gîndit niciodată la asta... Erau într-adevăr nedespărţiţi. În mod curios nedespărţiţi, pentru că el lipsea aproape toată ziua. Dar cînd îi vedeai împreună, simţeai că pentru fiecare celălalt e singura fiinţă care contează. Mai mult decît dragoste...
Obrajii doamnei Lupu se împurpuraseră, părea extrem de tînără.
— Tocmai în acest context, sinuciderea lui Panaitescu rămîne fără explicaţie...
— Fără explicaţie? Melania Lupu îl privi cu ochi limpezi, de cristal. De ce?
Maiorul se simţi brusc obosit. Motanul se căţărase pe pervaz privind amiaza înaltă, străpunsă de un soare îngheţat. Silueta neagră se detaşa precis, semăna cu opturile cu

mustăţi şi coadă bîrligată din abecedarele vechi.

— Oricum, dezertarea lui Panaitescu reprezintă un act criminal, faţă de nevastă-sa, bineînţeles. Adăugă moale: Şi dacă ceea ce mi-aţi relatat corespunde realităţii...

— Credeţi că v-am... minţit?

Melania Lupu zîmbea tremurat. O pînză de lacrimi îi inunda ochii.

"Aşa, draga mea, doar ştii că-ţi stă bine cînd plîngi. Eşti singura femeie bătrînă din cîte cunoşti care-şi poate permite să plîngă fără ca asta s-o urîţească. Acum se va simţi prost, va avea impresia că te-a jignit. Un punct cîştigat pentru tine..."

Maiorul îşi întoarse privirea jenat.

— Dumnezeule! E de ajuns să fi romanţat puţin...

— Nu cred, domnule maior. La vîrsta mea ştiu ce înseamnă un cuplu fericit.

"Eschiva clasică a bătrînilor, reflectă Cristescu. Cum se simt în încurcătură, fac aluzie la vîrstă. Se uită la Melania Lupii: Oare se simte în încurcătură?"

Femeia se chircise. Îşi pierduse sprinteneala şi părea jignită pînă în adîncul sufletului. Îl impresionă trupul cu umerii înguşti, braţele subţiri lipsite de putere. Părea neajutorată, vulnerabilă, o fetiţă colilie şi cu riduri care n-a învăţat încă să-şi poarte de grijă. Pe comodă

era aşezată o păpuşă veche, foarte frumoasă. Cristescu încercă un imbold ciudat. Să pună păpuşa în poala Melaniei Lupu, s-o mîngîie pe buclele albe.

— Nu vreţi o dulceaţă? întrebă bătrîna cu glas şovăitor.

Maiorul se scuză şi ieşi tulburat. Se simţea nemulţumit de el.

*

Se despărţiră în pasajul subteran de la Universitate. În jurul lor, lumea mişuna, studenţi gălăgioşi, cu cîte o mapă sub braţ şi mîinile încrucişate jos, la poalele canadienelor îmblănite, femei aruncînd priviri distrate în vitrine, cîte un puşti care se "dădea cu scara", iar treaba îl înveselea nespus. Un bărbat cu capul gol şi fular de mohair aştepta, lîngă florărie, consultîndu-şi mereu ceasul. În bar, chelnerii purtau tăvi cu pahare înalte şi paie. O jună, cu vindiac lucios şi plete pînă la talie, fuma plictisită în faţa unui bărbat elegant care făcea eforturi s-o amuze. La telefoane, aşteptau cîteva persoane, alături, două cucoane grăsulii, aferate, pline de saci, pachete, cercei, gulere de blană, îşi sărutau aerul de lîngă urechi după o despărţire de o zi.

Ochii maiorului alunecau fără să se oprească. Forfota mulţimii îi făcea bine.

Locotenentul se grăbea la masă. Gura i se umplu de salivă. Văzu mormanul de colţunaşi cu unt şi smîntînă care aşteptau în cuptor, la cald — nevastă-sa îi comunica meniul de dimineaţă — crema la pahar cu nuci pralinate şi stafide, mustind de rom, apoi deliciul cafeluţei dulci (cafea, cacao şi o lingură de frişcă) servită cu ighemonicon în biroul lui."Maică-mea, spunea doamna Azimioară rîzînd, a mîncat toată viaţa în bucătărie pe un colţ de masă ca să nu strice odaia cea bună, a băut din ceşti ciobite, fără toartă, arzîndu-şi degetele. La cutremur, i s-a dus dracului odaia, lenjeria i s-a tăiat în şifonier, iar tata şi-a luat lumea în cap. Bietul de el, doar cînd trecea pe lîngă o casă de economii, i se tăiau picioarele..."

— Melania Lupu mi-a cerut "aprobarea" să ia înapoi trupul lui Panaitescu. Evident, după autopsie.

Azimioară ridică sprîncenele:

— De ce?

— Nevastă-sa e în străinătate. Vor să se ocupe ei de înmormîntare, parastas etc.

— Frumos din partea lor.

Cristescu îi întinse mîna.

— Să trimiţi scrisoarea lui Panaitescu la expertiză.

Azimioară îşi miji ochii mici.

— E ceva în neregulă?

Maiorul rîse:
— Dimpotrivă, dragul meu. Totul e perfect. Chiar prea perfect.
Cristescu se îndepărtă urcînd încet treptele spre Muzeul de Istorie. Azimioară rămase locului cîteva secunde, apoi luă scara rulantă în direcţie contrarie. Înregistră absent discuţia din spate, două fete cu haine de blană şi cizme albe.
— Jimmy, i-am zis, mama ar vrea să vadă cum arăţi... Ştii ce mi-a răspuns? Vocea subţirică se sufoca: "Ei drăcie, n-am nici o fotografie mai recentă".
Locotenentul surîse. Cumpără nişte trandafiri de la o ţigancă şi o luă pe Edgar Quinet.

CAPITOLUL VI
CASA GROAZEI

Pendula din camera lui Grigore Popa bătu de unsprezece ori.
Cu capul lipit de fereastră, Doru Matei încercă să străpungă întunericul. Purta un cojocel fără mîneci, iar fularul lung, roşu, şi-l înfăşurase de cîteva ori în jurul gîtului.
— E un ger crîncen!
Răsuflarea tulbură sticla rece, iar pentru cîteva clipe cuvintele rămaseră agăţate de

geam. Adăugă bîţîindu-se de pe un picior pe altul.

— Şi o lună! Ca un dovleac congelat.

Privi spre ceilalţi încîntat de comparaţie. Popa bombăni ceva. Îşi ştergea tot timpul nasul umed cu o batistă dubioasă, mototolită în mănuşile de lîna, apoi consulta rezultatul.

— Măcar dacă am avea un radiator...

— Or să se mire al naibii cei de la Miliţie cînd vor vedea că n-am reparat instalaţia, completă sculptorul.

— Ce?! se sperie Valerica Scurtu. Vin iar?

Era vînătă de frig. Peste capot pusese un palton vechi. Laţele rare se confundau cu gulerul de blană gălbuie.

Matei îi aruncă o privire întîmplătoare.

"Dumnezeule! E hidoasă. Parcă ar fi un păianjen."

Sprîncenele desenate inegal dispăruseră, lăsînd un chip pleşuv cu fardul scorojit, ca o a doua pieliţă, de var.

Melania Lupu ieşi din bucătărie mestecînd.

— Fireşte că vor veni.

Popa o privi iute:

— De ce? Formalităţile s-au terminat, pe Panaitescu — ideea dumitale — ni l-au rambursat. Rîse sinistru: Acum îl veghem. Mîine vom plînge la înmormîntare.

Bătrîna clătină capul. Pe figura senină nu se citea deloc oboseala. Se aşeză şi motanul îi sări

în poală.

— Se vor întoarce! E ceva care nu i-a convins. Nu ştiu ce. Poate atmosfera...

— Aiurea! opină sculptorul întinzîndu-şi picioarele. Dacă intrau la idei nu-l returnau pe Panaitescu.

Melania Lupu mîngîia capul motanului. Zîmbi:

— Tocmai autopsia asta terminată în timp record nu-mi place! De ce s-au grăbit?

— De ce? întrebă Grigore Popa.

— Nu ştiu. Am să mă gîndesc.

— Îngrozitor, izbucni Valerica Scurtu, nu mai rezist! Treizeci şi cinci de ore de cînd n-am dormit, de cînd n-am luat ceva în gură! Simt că-mi pierd minţile!

Matei aprinse o ţigară. Ochii îi străluceau maliţios.

— Ţi-a rămas ceva tocană. De ce nu mănînci?

— Chiar, draga mea, Melania îşi răsuci trupul subţire, nu-i sănătos să stai flămîndă.

Popa rîse înfundat. Nici el nu înghiţise nimic. Ştia că e absurd, dar nu mai avea încredere nici în apa de la robinet. Rezista bine, îşi cunoştea puterile. În tinereţe, făcuse exerciţii de voinţă. Era o modă, circulau tot felul de cărţulii despre personalitate şi arta de a fi fericit. Trecea cu succes testele ("hm, alt termen inventat după război") întocmite de autori şi asta-l umplea de

satisfacţie. Se simţea bine, puternic, deasupra celorlalţi. Se uită cu dispreţ la sculptor, neras, jigărit, cu faţa trasă şi cu ochii ca două făclii.

"Va ceda repede, ca şi nenorocita astalaltă. Nu şi bătrîna..."

O privi pe furiş încercînd să descifreze ce se întîmplă dincolo de expresia senină. Femeia îl nedumerea, de fapt nu putea să-şi ierte că se lăsase păcălit atîţia ani. O ignorase totdeauna, o fiinţă fără importanţă, nebună după dulciuri şi curse. Nu scăpa un concurs, iar Matei îi şoptise că pariază pînă la ultimul leu. Cînd pierdea, continua să zîmbească şi nu mai călca prin bucătărie. Ronţăia în odaia ei bomboane englezeşti, se uita la televizor şi aştepta pensia...

— Du-te, fetiţo! o îndemnă bătrîna. Îţi garantez că...

Valerica Scurtu se zvîrcoli ca o viperă.

— Ţi-ai pierdut răbdarea, nu-i aşa? Crezi că n-am văzut cum te ghiftuieşti?Asta înseamnă că nu ţi-e frică. Nu ţi-e frică pentru că tu l-ai omorît pe Panaitescu!

Cuvintele ţîşneau înecate de ură, împrăştiind stropi mari de salivă. Era congestionată, iar gîtul părea un ghem de frînghii.

Matei îi împinse reflex sticla cu rom. Femeia îl lovi violent peste mînă.

— Tu şi cu baba aţi pus totul la cale.

Ucigaşilor!

Melania Lupu, roşie la faţă, lăsă capul în jos. Abia îşi stăpînea lacrimile.

— E turbată! comentă sculptorul împingînd cioburile cu vîrful ghetei.

Valerica Scurtu sări în picioare azvîrlindu-şi haina cu o mişcare a umerilor. Toată faţa îi tremura.

— Iată în sfîrşit un sfat plin de bun-simţ, observă Grigore Popa.

— Aşa?! Va să zică aşa?! Ei bine, v-o fac eu! Isprăvim noi şi comedia asta! Chem Miliţia!

Se repezi spre telefon şi ridică receptorul. Matei schiţă un gest s-o oprească. Melania Lupu duse degetul la buze şoptind:

— Lăsaţi-o.

— Ai căpiat?! Nebuna e în stare să toarne tot.

Grigore Popa se ridică din fotoliu. Îngăimă:

— Apasă pe furcă, pentru numele lui Dumnezeu!

Bătrîna respiră adînc:

— Domnişoara Scurtu are dreptate. Tablourile astea sînt un blestem. Le vom preda domnilor de la Miliţie. E desigur mai bine aşa.

Vorbea fără să-şi dezlipească ochii de spinarea femeii. Valerica Scurtu rămase cu degetul în orificiul discului. Spatele-i tresări, traversat parcă de un curent electric şi lăsă receptorul. Începu să plîngă.

Melania Lupu suspină uşor. Pe buze îi alunecă un zîmbet de gheaţă.

Bătrîna ciugulea drageuri mici de ciocolată dintr-o pungă cafenie. Întinse reflex bomboanele spre Valerica Scurtu, dar se opri la jumătatea drumului.

Femeia nu observase intenţia. Continua să plîngă cu faţa ascunsă în îndoitura cotului.

— Şi totuşi nu putem continua aşa! observă iritat sculptorul. Nemîncaţi, nedormiţi, plus pleaşca asta cu înmormîntarea lui Panaitescu.

Popa îşi suflă nasul.

— Eu n-am să merg. Sînt răcit. În capelă e frig, trebuie să stai cu capul gol.

— Eşti deştept, papa, dar nu ţine! Ori mergem toţi, ori nici unul.

— N-ai să-mi dai dumneata lecţii, tinere! În ce te priveşte, faci ce pofteşti.

— Nu trebuie să ne certăm, interveni domol Melania Lupu, nu se cuvine, şi făcu semn spre odaia lui Panaitescu.

Se vedeau luminările aprinse, sicriul. Sculptorul închise ostentativ uşa.

— Mă indispune!

— Să nu luăm foc, aveţi grijă, domnule Matei.

— Unde dă Dumnezeu! Îşi reluă ideea: Nu putem continua în condiţiile astea.

— Dumneata, tinere! Eu pot foarte bine!

— "Tinere"! Ia mai slăbeşte-mă, neică!

Melania Lupu îşi izbi palmele. Propuse pe un ton care încerca să galvanizeze:

— Să jucăm tabinet! Sînt sigură că nu vom observa cînd trece timpul.

— N-am chef! făcu scurt Matei.

— Nici dumneavoastră, domnule Popa?

Bătrînul clătină hotărît capul. Melania Lupu oftă şi scociorî în pungă după altă bomboană.

Matei începu să se plimbe prin încăpere. Se opri deodată speriat.

— Dumnezeule! Ce-i asta?

O grimasă oribilă strîmbă trăsăturile Valericăi Scurtu. Se repezi cu braţele întinse. Ultimul suspin al femeii îi atinse obrazul. Mirosea a migdale amare.

*

"Nenorocita, gîndi Dom Matei. N-a avut parte de nimic. O viaţă goală, inutilă. Unde se duc vieţile goale, inutile?"

"N-a ştiut să se păzească, gîndi Grigore Popa. Lucrurile se complică. Doi morţi în mai puţin de 48 de ore. O «sinucidere» şi... Şi ce?"

"Ai să faci faţă şi de astă dată, draga mea, gîndi Melania Lupu. Sînt convinsă."

Trecu o maşină.

"Mi-ar plăcea să visez, dar nu visez, gîndi Doru Matei. Ce departe au rămas toate... Am impresia că sînt în altă lume, pe alt continent."

"Va trebui să fiu atent, foarte atent, gîndi Grigore Popa. Erorile cele mai grave le săvîrşim în momentele de panică. Panaitescu, Valerica... Acum se odihnesc... Nu ştiu dacă nu-i invidiez..."

"Adună-ţi puterile, draga mea, ei nu mai sînt în stare de nimic. Tu eşti mai puternică decît toţi."

Cineva rîdea pe stradă. Apoi rîsul depăşi ferestrele şi dispăru. În odaie rămase doar frigul. Cerul de plumb topit se zgîia în spatele perdelelor.

*

Priveau consternaţi trupul chircit. Moartea înnobilase trăsăturile lipsite de farmec ale Valericăi Scurtu. Vedeau pentru prima oară un chip liniştit de pe care zbuciumul, schimele crispate, ticurile se alungaseră.

Melania Lupu strivi o lacrimă cu pumnul ei mic de copil.

— Sărăcuţa! Ce destin...

Sculptorul, căzut într-o stare de prostraţie, respira anevoie, cu gura deschisă. Mîinile îi atîrnau grele, atingînd marginea fotoliului.

Grigore Popa se ghemuise şi mai mult între umerii îmbrobodiţi. Semăna cu un animal urît, fără gît. Pe figura întunecată ochii se zvîrcoleau căutînd în toate părţile. Vorbi, fără să-şi dea

seama, cu glas tare:

— Şi totuşi nefericita n-a înghiţit nimic. A spus-o singură. Nu pot să înţeleg...

— Ce? întrebă rătăcit Matei.

Îşi simţea capul golit de gînduri, o cutie vidă de care se izbeau sunete cu reverberaţii dureroase.

— Nu se moare aşa din senin, mîrîi înfundat Popa. E un mister aici, o mînă diabolică.

Sculptorul îi privi lung. Izbucni dintr-o dată în rîs. Hohote oribile, fără veselie care umplură odaia.

— Banii se împart la trei! Au crăpat doi din cinci. Şi-acum cine vine la rînd? Următorul! Poftiţi, vă rog! Următorul! Sînteţi invitaţii mei!

Bătrîna avu o mişcare de recul. Şopti cu ochii la sculptor:

— Vă e frică?

"Frică? gîndi Grigore Popa. Fireşte. Şi mie mi-e frică. Ne e frică totdeauna de ceea ce nu vedem sau nu înţelegem. Nu te poţi apăra, nu ştii de unde porneşte glonţul. Sînt convins că..."

— Hai! Daţi-i drumul! Matei îşi încleştă pumnii. Care din voi i-a aranjat? Sau lucraţi cumva împreună? Cum de nu m-am gîndit?

— De ce n-ai fi dumneata criminalul, tinere? Numai pentru că eşti dobitoc?

"Trebuie să rezist pînă vine olandezul. După aia, cu banii în buzunar..."

Hotărî să fie prudent. N-avea voie să comită

cea mai mică eroare. Înţepeni în fotoliu ancorîndu-şi degetele ca nişte căngi în braţele acoperite de o husă de creton.

Matei, negru de furie, răcnea cu spume la gură.

— Idiotule! Cum i-am omorît? Îşi întinse palmele goale: Cu ce? Explică-mi, cap de bou! Cum?!

Popa tresări. Nimeni nu-l insultase vreodată. Nici chiar în liceul militar. Îşi strînse buzele subţiri. Avea să ţină minte…

Melania Lupu izbucni în plîns:

— Domnilor! Vă rog, domnilor... Gîndiţi-vă…

— La ce, cucoană? La ce să ne gîndim? Sculptorul se mişca dezordonat. Murim ca muştele! Nici n-a apucat bine nenorocita să spună de Miliţie că a şi mierlit-o! E cumplit!

— Cretin! scrîşni Grigore Popa.

— Nu cred că de aceea a murit, reuşi să spună bătrîna înecată de suspine. Acum însă… Vă implor, liniştiţi-vă. Să ne adunăm puterile! Avem atîtea de făcut!

Sculptorul îşi înfundă nervos pumnii în buzunarele pantalonilor. Tergalul subţire pîrîi.

— Ce bîzdîganie îţi mai trece prin minte? Ce-ai mai scornit?

Melania Lupu îşi ridică ochii limpeziţi de lacrimi. Aveai sentimentul unui cer clătit după ploaie. Întrebă plină de naturaleţe:

— Unde o vom ascunde pe… Valerica? Vă

daţi, sper, seama... Două sinucideri la un interval atît de scurt nu pot convinge pe nimeni.

Matei rămase cu gura căscată.

— Am impresia că trăiesc un coşmar, declară sculptorul.

Barba îi crescuse, arăta sleit, dar se liniştise.

"Nu eşti departe de adevăr", reflectă Grigore Popa.

Se simţea epuizat, avea o singură dorinţă. Să doarmă măcar un ceas.

Doru Matei continuă:

— Mă întreb dacă merită. Îmi vine să-mi iau lumea în cap!

Melania Lupu înghiţi bomboana.

— Peste exact trei zile, soseşte domnul Van der Hoph. Are un avion care aterizează la 9 dimineaţa. Pînă atunci însă trebuie să ne descurcăm singuri.

— În consecinţă, rînji Grigore Popa, ce facem cu trupul neînsufleţit al domnişoarei Scurtu? Sinuciderea cade!

Matei săltă din umeri şi spuse aiurea:

— Moarte naturală!

Bătrînul dădu din cap edificat.

— Orientalii au un proverb: Decît un filozof mort, mai bine un măgar viu.

— Adică?

— Se înşală! Se înşală lamentabil!

— Aha! înţelese sculptorul. Dar despre

măgari bătrîni nu ştii nici o zicătoare?
— Nu are rost să vă certaţi, interveni Melania Lupu. Avem atît de puţin timp la dispoziţie.
Grigore Popa scoase o mînă de sub pled:
— Hai s-o luăm altfel! Presupunem că am găsit formula să ne... În fine, să ne descotorosim de nefericita asta. Ce vom spune însă Miliţiei? Unde a dispărut? Ce-i cu ea?
— Poate n-or să observe.
— Poate...
Grigore Popa avu un gest de dispreţ. Afirmaţiile individului nu contau. Se uita intens la Melania Lupu. Aceasta zîmbi:
— Vai, domnule Popa, de unde să ştim noi unde a plecat? S-a dus şi gata! Dimineaţa s-a îmbrăcat — vom avea desigur grijă să-i ascundem paltonul, poşeta şi şoşonii — şi a ieşit pe uşă. Ne-am închipuit cu toţii că s-a dus la serviciu.
— Iar la serviciu n-a ajuns, se strîmbă sculptorul. Nu ţine! Ascultaţi vorba mea! Din toată aiureala asta o să ne alegem cu capul plin de cucuie. Dacă vom mai avea cap şi ochi să le numărăm.
Popa continuă încăpăţînat:
— Vor reconstitui deci itinerarul domiciliu-serviciu.
— E destul de lung, observă Melania Lupu. Locuim în Kiseleff, iar ea lucra la Fabrica de

Confecţii. Se plîngea mereu că schimbă trei autobuze.

— Şi? Cu un telefon la Morgă sau la Urgenţă află în cinci minute că n-a avut loc nici un accident.

— La altceva mă gîndeam, domnule Popa: pe un drum complicat, îţi pierzi uşor urma. Trăim în Capitală. Nu ne cunoaşte toată lumea. Greu de crezut că taxatoarele te-au văzut şi te-au reţinut, sau că ar putea fi surprinse că nu te-au zărit ca de obicei. Valerica putea dispărea la orice colţ de stradă, între două mijloace de locomoţie. Deci, orice e posibil.

— Ce anume? S-o fure Jean Marais?!

— Din fericire, ipotezele acestea nu ne interesează pe noi.

Ochii pătrunzători ai bătrînului scotociră cîteva secunde chipul Melaniei Lupu.

— Nu-i prea grozav... Să sperăm c-o să meargă, dar...

Clătină capul cu îndoială.

— Bineînţeles, domnule Popa, nu-i deloc grozav! Va fi însă, dacă reuşim să găsim o bună ascunzătoare pentru biata fată. Atunci vom fi inatacabili căci nu vor putea dovedi cu nimic.

Matei îşi consultă ceasul fluierînd a pagubă:

— Ne apucă dimineaţa! La 10 vin ăia de la pompele funebre să-l ia pe Panaitescu.

În ochii Melaniei Lupu se aprinse o flacără. Sîngele îi năvăli în obraji pictîndu-i cu carmin.

— Domnule Matei! Extraordinar! Ce idee formidabilă aţi avut!

— Eu?!?

— Extraordinar! Luă mîna sculptorului şi o strînse la piept: E atît de simplu!

Grigore Popa păru sceptic.

— Dacă şi ăsta are idei...

— Valerica Scurtu... Doamne! Bătrîna îşi duse mîna la frunte rîzînd nervos: Valerica e slăbuţă... Un firicel... Cum nu înţelegeţi? O s-o băgăm dedesubt...

— Unde?

Popa simţi nevoia să se agaţe de ceva. Avea impresia că alunecă.

— În sicriul lui Panaitescu, sub frunzele de brad...

— Îngropăm doi o dată, şopti înspăimîntat Matei.

Melania Lupu zîmbea şters.

CAPITOLUL VII
O ÎNMORMÎNTARE NEOBIŞNUITĂ

Dădeau tîrcoale sicriului încercînd să sesizeze vreo greşeală. Pieptul lui Panaitescu părea prea bombat, dar mormanul de flori camufla micile neajunsuri.

— Bine că s-a terminat, suflă Matei. Avea o permanentă senzaţie de vomă.

Bătrîna îşi drese pieptănătura cu dosul palmei aşa cum procedezi la bucătărie cînd ai mîinile murdare.

— Peste o oră, maximum o oră şi jumătate, o să înceapă să vină cunoştinţele.

Pe figura bătrînului se aşternu o expresie sardonică:

— Nici n-o să le treacă prin minte că de fapt îşi iau rămas-bun de la doi, o dată...

Melania Lupu îl privi cu reproş:

— Domnule Popa, nu se cade... Redeveni practică. Trebuie pregătit ceva. Noroc că am în casă mezeluri şi o sticlă de ţuică. Şi acum să ne gîndim încă o dată dacă n-am uitat ceva.

Începu să patruleze în sus şi în jos cu mîinile la spate.

— Da' ştiu că ai energie, cucoană! Matei o măsura buimac. Eu unul sînt praf!

Bătrîna rîse cochet.

— Sînteţi gentil... Deci, Valerica a plecat de dimineaţă la serviciu. Şi-a luat va să zică paltonul, geanta, şoşonii. Cheile, banii, tichetele pentru autobuz, ochelarii de lucru. Pe acestea în orice caz nu le vor găsi în odaia ei. Oh! Bine că mi-am adus aminte! Andrelele şi lîna. Tricota mereu la birou.

— Prostii! făcu Grigore Popa.

— Credeţi? Domnii de la Miliţie vor discuta cu colegele ei. Ştiţi cum e cînd se apucă femeile să trăncănească."Valericăi îi plăcea să

lucreze. Era foarte pricepută, or să spună prietenele. Croşeta tot timpul..." Găsind andrelele şi lucrul început acasă înseamnă că Valerica nu avea de gînd să meargă azi la serviciu. De aici, se pot conchide multe.

Se auzi soneria. Cei trei se priviră speriaţi.

— Au şi început să pice mitocanii, spuse Matei. Le miroase a colivă...

— E prea devreme, observă Melania Lupu. Îşi muşcă buzele. Mă duc să văd cine e.

Apăru după cîteva minute ducînd o coroană uriaşă. Odaia se umplu de miros proaspăt. Pămînt, aer, brad. Garoafe albe încununau miezul, un buchet de trandafiri de un roşu adînc. Pe panglica din saten, literele strident imprimate păreau ude.

Matei citi printre dinţi.

— ... aşa..."în veci neconsolaţi, Melania, Grigore, Valerica, Doru..."

— Hm, făcu Popa.

Nu-i plăcea să-şi vadă numele acolo, pe fîşia de mătase lucioasă. Putea fi un semn rău. Chema parcă nenorocirea.

— E superbă, conchise Melania Lupu. Sînt absolut sigură că va face o impresie admirabilă.

*

Maşina se opri în faţa cimitirului. Cristescu

aruncă ţigara şi-l luă de braţ pe locotenentul Azimioară. Păşeau pe aleea largă străjuită de bănci.

— Mă deprimă îngrozitor atmosfera, spuse încet maiorul. Arătă spre blocurile noi care se ridicau în dreapta: Să-mi dai milioane şi nu m-aş muta aici!

Locotenentul arboră un aer filozofic:

— Moartea e un fenomen inevitabil.

— Eu cred că eşti foarte tînăr, rîse încetişor Cristescu. Fenomenul ăsta "inevitabil" ţi se pare, cel puţin doreşti să ţi se pară, atît de îndepărtat, aproape imposibil, încît deocamdată nu te impresionează. Îl înregistrezi şi atît. Personal însă, după un astfel de spectacol îmi trebuie o săptămînă ca să-mi revin. Lăsă braţul locotenentului şi-şi îmbrăcă mănuşile. Nu ţin minte exact unde am citit. Un individ teribil de cumsecade, grozav de săritor, în fine un prieten admirabil... Refuza hotărît amicilor doar două hatîruri: să-i viziteze la spital şi să-i asiste la înmormîntare... A, uite-i!

Melania Lupu, Grigore Popa şi Matei, înconjuraţi de cîţiva vecini, aşteptau în faţa capelei.

Maiorul îl trase pe Azimioară în spatele unui cavou.

— Încă nu vreau să ne vadă.

— Continuaţi să-i suspectaţi, surîse Azimioară.

— Vreau să mă conving, ceea ce în ultimă analiză e acelaşi lucru. În viaţa mea nu am întîlnit o sinucidere mai clasică. Totul e perfect. Atît de perfect, încît te gîndeşti fără să vrei la ceva regizat.

Melania Lupu, subţirică şi elegantă, eleganţa aceea care nu are nimic de-a face cu hainele — chestiune de ţinută şi prestanţă — clătina capul plină de demnitate. Afişa o tristeţe reţinută, politicoasă, zîmbea cum ştiu să zîmbească oameni deprinşi în general cu societatea. Grigore Popa, încotoşmănat, arunca priviri piezişe în jurul lui. Purta un palton lung, îmblănit. Gulerul de lutru prinsese nuanţe roşietice pe la margini. Lîngă el, Doru Matei tremura. Se bîţîia de pe un picior pe altul uitîndu-se mereu la ceas.

— Lipseşte Valerica Scurtu, observă locotenentul.

— Poate n-a reuşit să scape de la slujbă. Oricum, mai are timp să sosească.

Privea atît de fix grupul, încît simţi gemi care-i înţepa ochii.

— Ţie nu ţi se pare curioasă chestia asta?

— În ce sens? se interesă Azimioară.

Maiorul îşi arcui sprîncenele.

— Am mai văzut eu vecini cumsecade, dar indivizii ăştia sînt de-a dreptul formidabili. Pur şi simplu mă depăşesc.

Locotenentul îşi aranjă fularul. Din cauza

frigului, se umezise în dreptul gurii. Nu răspunse. Avea impresia că, pe undeva, Cristescu exagerează cu suspiciunile. Erau nişte amărîţi care se considerau obligaţi să-i aducă un ultim omagiu lui Panaitescu. Nevastă-sa fiind plecată în străinătate, luaseră pe seama lor formalităţile legate de deces. Dezagreabil desigur, dar între oameni care convieţuiesc de atîţia ani se nasc raporturi de altă factură şi uneori chiar sentimente. Să-i reproşezi cuiva că-i prea cumsecade…

— Nu înţeleg…

— Gîndeşte-te! Maiorul ridică arătătorul: Locuiau în comun.

— Tocmai...

— Tocmai! N-ai idee cîte animozităţi se nasc între colocatarii aceluiaşi apartament.

— Depinde de vecini.

Maiorul începu să rîdă:

— Nu trebuie să te uiţi de două ori la Popa ori la domnişoara Scurtu ca să-ţi dai seama ce fel de vecini sînt şi cam în ce relaţii se aflau cu boemii Panaitescu ori cu sculptorul. Şi totuşi iată-i comandînd o coroană magnifică — o vezi? acolo lîngă coloană — suportînd cheltuielile de înmormîntare.

— Poate că aveţi dreptate.

— E mult! Prea mult...

— Fiţi convins că-şi vor recupera banii de la nevastă-sa.

— Fără îndoială, dar eşti de acord că puteau să se spele pe mîini? În fond, n-aveau nici o obligaţie legală. În loc să se eschiveze, ne solicită, ne roagă chiar să-i lăsăm să se ocupe de ceremonial. Ştiu că gîndeşti altfel, dar personal parada asta de sentimente nobile nu mă convinge. Tînărul e un golan, talentat, dar absolut indiferent vizavi de tot ce-l înconjoară şi nu-l atinge. Popa... făcu un gest cu mîna în aer, e tot atît de egoist pe cît poate fi o fiinţă omenească. Ălălalt e indiferent, ăsta însă aproape că urăşte tot ce populează universul finit şi infinit. Dă-mi voie să fiu surprins că riscă o pneumonie la vîrsta lui, de dragul amicului Panaitescu. Nu, hotărît, spectacolul e prea frumos!

— Poate că i-a influenţat bătrîna, opină moale Azimioară. Pare un om de treabă.

— Pare... Numai că Grigore Popa este persoana cea mai puţin influenţabilă pe care am întîlnit-o vreodată. Ţine minte! Altceva decît insistenţele şi zîmbetele Melaniei Lupu l-a convins să iasă din casă.

— Ce?

Cristescu îl privi fix:

— Nu ştiu, dragul meu. Încă nu ştiu... Să mergem. A început slujba.

Se îndreptară spre capelă.

*

Ultimii bulgări de pămînt căzură peste sicriul lui Panaitescu. Melania Lupu, asediată de mîini întinse, începu să împartă pomenile... Porţii generoase de colivă în farfurii de lut, căni umplute cu vin, prosoape ieftine.

Vecinii se împrăştiară.

Fusese o înmormîntare fără jale, o simplă convenţie extrem de tristă, tocmai pentru că nu cursese o singură lacrimă. Cristescu încercă să nu se mai gîndească la Panaitescu. Era deja un om uitat căci însăşi ultima "schimbare de domiciliu" a unui individ presupune implicit uitarea.

Grigore Popa aştepta, izolat cumva de grup. Găsise un loc unde bătea soarele. Un soare crud, care arginta zăpada, aprindea candele pe cîte o cruce părăsită: "I. N. R. I. — Spiru Papadopol născut 1820, repauzat 1905..."

Bătrînul îşi pierduse răbdarea şi urmărea cu o schimă nemulţumită mişcările Melaniei Lupu. Doru Matei privea absent în lungul aleii. Arăta obosit şi prost dispus.

Cristescu, însoţit de Azimioară, se apropie. Grigore Popa clipi nervos şi scoase nasul din fular.

— A... Aţi venit... E drăguţ din partea dumneavoastră...

— Condoleanţele mele!

— Mulţumesc.

Simula destul de neîndemînatic surpriza şi maiorul se miră de ce o face. Melania Lupu le surîse dulce, asigurîndu-i cu mîna că termină imediat.

— Cred că am răcit, spuse Doru Matei. Mi-e îngrozitor de frig.

Îi observă pe cei doi şi-i salută sobru.

Grigore Popa îşi trase mai adînc căciula peste urechi.

— Nu-i de mirare. Cred că sînt cel puţin minus 30 de grade. Domnul maior a ţinut foarte mult să ne prezinte condoleanţe la cimitir. Trebuie să recunoaştem, gestul e delicat.

— Cum nu se poate mai delicat, completă sculptorul ironic.

— N-am văzut-o pe domnişoara Scurtu, constată Cristescu.

Bătrînul îşi împinse buza de jos şi ridică din umeri.

— Cine ştie! Poate că au reţinut-o la birou.

— Bineînţeles, interveni Melania Lupu. Purta o tocă mică neagră care, aşezată cumva pieziş pe buclele albe, îi dădea un aer de neaşteptată cochetărie. Gerul îi înflorise obrajii. Biata fată! Ţinea extrem de mult să vină, deşi nu se simţea deloc bine. Mi-e teamă chiar să nu se fi îmbolnăvit. Întinse mîna maiorului, apoi lui Azimioară. Vă mulţumesc că sînteţi alături de noi. Mai ales în asemenea împrejurări...

Se îndreptară spre ieşire. Bătrîna continua să vorbească, înşirînd banalităţi convenţionale.

— E atît de trist pentru noi toţi! Ne obişnuiserăm împreună. Cred că aţi trăit şi dumneavoastră astfel de momente. Uiţi tot ce-a fost neplăcut şi rămîn doar amintirile frumoase.

— Sînt convins...

Matei dîrdîia lîngă Azimioară. I se auzea clănţănitul dinţilor.

— A naibii vreme! Acu' şi-a găsit şi ăsta să...

Întîlni privirea Melaniei Lupu şi amuţi.

"Ori e îngrozitor de obosit, epuizat, îşi zise locotenentul, ori e într-adevăr bolnav."

— În locul dumneavoastră aş lua ceva tare. Un rom sau o vodcă.

Sculptorul îşi ridică gulerul canadiene!.

— Exact la asta mă gîndeam şi eu. Numai că n-am să iau o vodcă, ci mai multe... Se cutremură: Mă gîndesc la bietul Panaitescu... Cc-o fi fost în capul nostru?! L-am îngropat fără palton...

O spusese pe tonul cel mai serios. Pe obrazul îngheţat nu trecu nici o adiere de zîmbet. Locotenentul îl măsură dintr-o parte şi nu comentă.

— Să oprim un taxi, propuse Grigore Popa.

Lui Cristescu i se păru că bătrînul tremură mai mult de frica unei răceli decît de frig.

— Faci dumneata gestul ăsta? Nu-i a bună,

constată Doru Matei.
— Sîntem cu maşina, vă putem conduce pînă acasă.
— Lăsaţi, domnule maior! mîrîi bătrînul. Ne ajunge că ne-am plimbat cu dricul! Acu' să ne urcăm şi în duba Miliţiei! E prea mult pentru o singură zi.
— Vai! sări Melania Lupu căutînd ochii lui Cristescu, sînteţi atît de amabil! Nici nu vă pot mulţumi îndeajuns. Ca să fiu sinceră, v-aş însoţi, dar nu-l pot lăsa singur pe domnul Popa.
— Încep să cred, declară Cristescu plimbîndu-şi privirea de la unul la celălalt, că într-adevăr nenorocirea asta v-a apropiat extrem de mult...
— Indiscutabil...
— Totdeauna ne-am interesat unul de celălalt. Amicul Popa, cel puţin, rar îşi dezlipeşte urechea de uşa mea…
Melania Lupu tuşi îngrijorată.
— Domnul Matei glumeşte...
— Îl stimulează, bănuiesc, ambianţa, observă maiorul.
Bătrînul morocănos se postă ostentativ pe marginea trotuarului cu faţa spre şosea. Sculptorul tremura de frig.
— Oricum ar fi, hotărîţi-vă odată! Cu dubă, fără dubă, chestia e să ne cărăm! Trage al dracului staţiunea asta!
Zări un taxi şi ridică mîna. Maşina opri la

cîţiva metri. Cristescu începu să rîdă:

— Am să trec diseară pe la dumneavoastră. Vreau să discut neapărat cu domnişoara Scurtu. Evident, dacă nu vă deranjez!

Bătrîna păru o clipă descumpănită, mai mult o impresie, apoi declară senină:

— Nici gînd să ne deranjaţi, domnule maior. Ne va face multă plăcere. Vă aşteptăm negreşit. Draga Valerica! Va fi încîntată că vă ocupaţi de ea.

— Bate cîmpii cretina, mormăi cu spatele întors Grigore Popa şi intră în maşină.

Matei se lăsă greu pe canapea. Comentă printre dinţi:

— Nu prea eşti abil, papa!

Melania Lupu îi arătă din ochi şoferul şi sculptorul tăcu.

Getaxul demară. Bătrîna se întoarse cu cel mai fermecător surîs spre Cristescu şi Azimioară, rămaşi pe trotuar, şi flutură în dreptul buzelor graţios degetele înmănuşate.

— Ce oameni încîntători!

Continuă să zîmbească mult timp după ce maiorul şi subalternul său nu se mai zăriră.

*

Cristescu se îndreptă spre cuier şi începu să se îmbrace. Întîi fularul, apoi raglanul larg din stofă moale, pălăria cu boruri scurte, mănuşile.

Azimioară îi urmărea mişcările, silueta suplă menţinută fără eforturi la un număr de kilograme cu care s-ar fi putut mîndri orice adolescent.

Locotenentul încercă un vag sentiment de neîndreptăţire. Maiorul nu ţinea nici un fel de regim, consuma pîine, dulciuri, bere, bea cafeaua cu zahăr ca oamenii, nu-i era teamă de cîntar, n-auzise în viaţa lui de zaharină, dieta clinicii Mayo, "puncte", "fără sare şi grăsimi". Ca toţi oamenii graşi, Azimioară avea impresia că mănîncă extrem de puţin. Era în permanenţă flămînd, dispus la orice oră să se aşeze la o masă completă de patru feluri, evita să se cîntărească, îi plăcea să facă piaţa şi adora bucătăria cu mecanismele ei complicate. Aluziile la gabarit le primea cu calm filozofic: "Chestie de glande..."

Cristescu îşi băgă ţigările şi bricheta în buzunar.

— Ai văzut raportul lui Ciobanu?

Locotenentul clătină capul.

— Nu.

— Hm, e foarte interesant. Valerica Scurtu n-a părăsit locuinţa de alaltăieri. Adică de la prima noastră vizită.

— Poate că n-a avut chef să ia parte la circul ăsta...

— N-aş crede.

— Sau într-adevăr e bolnavă aşa cum

pretindea bătrîna.

— De acord. Dar tot ea pretindea că a plecat azi de dimineaţă la serviciu. Puse mîna pe clanţă precizînd: Casa are o singură ieşire.

Azimioară se bîlbîi tulburat:

— Credeţi că...

— Nu cred. Mi-e teamă!

Schiţă un salut vag şi părăsi biroul.

*

Doru Matei rupea bucăţi mari de pîine şi băga în gură cîte două-trei felii de salam luate direct din hîrtie. Nu avea răbdare să le cureţe, înghiţea totul cu un fel de disperare lacomă.

— Nu credeam că mi-e aşa foame... Trase un gît lung din sticla de coniac atunci desfăcută şi continuă: Mă aşteptam să diger ceva mai de soi la parastasul lui Panaitescu. În fine, merge şi asta... Cel puţin sînt liniştit!

— Oricum puteaţi fi liniştit, domnule Matei.

— Mă îndoiesc că Panaitescu şi Valerica sînt de aceeaşi părere, acolo... Vărsă un pic de alcool: Să le fie ţărîna uşoară.

Făcuseră cumpărături înainte de a se întoarce acasă. Fiecare îşi păzise pachetele, iar acum mîncau în hol, păstrînd distanţe mari şi privindu-se circumspect. Melania Lupu, la un capăt de masă, ciugulea delicat dintr-o indiană cu frişcă. La celălalt, Grigore Popa ungea unt

pe pîine şi bea suc de roşii. Sculptorul ţinea mîncarea pe genunchi. Se descurca perfect, era evident că-i obişnuit cu mesele încropite. Isprăvi primul şi făcu hîrtiile ghemotoc. Respiră adînc apoi aprinse o ţigară.

— Tinere! spuse Popa cu gura plină, înghiţi şi arătă spre scrin: Uită-te dacă mai sînt acolo…

— Asta ar mai lipsi!

— Fireşte că sînt, îi asigură Melania Lupu.

— Îmi place să mă conving.

Doru Matei lăsă ţigara în scrumieră. Declanşă mecanismul ascunzătorii, scoase cele două pînze şi le desfăcu.

— E în regulă?

— Mda... Pune-le la loc.

Sculptorul începu să rîdă. Popa nu-l scăpa din ochi. Răsuflă uşurat abia după ce-l văzu închizînd tainiţa.

— Aveai o privire… observă amuzat Matei. Spune-mi, te rog, chiar aşa impresie proastă fac?

— Execrabilă!

— Trebuie să ne sfătuim, declară Melania Lupu făcînd ordine pe masă.

— Iar? Ce naiba, a mers totul pe roate!

— Domnii de la Miliţie vor reveni…

Popa şterse cuţitul pe o bucăţică de pîine.

— De asta poţi să fii sigură.

— Trebuie să justificăm dispariţia Valericăi.

— A plecat şi nu s-a mai întors!

— Categoric! fu de acord Matei. Ne batem capul de pomană. Oricum, n-avem altă soluţie. Ziceai că ştii tabinet?

Bătrîna îşi strînse buzele.

— Cred că am făcut o greşeală.

Grigore Popa o privi iute.

— O greşeală, repetă Melania Lupu. I-am spus maiorului că Valerica a plecat de dimineaţă la birou.

— Ei şi?

— Răspundem noi de ce i se putea întîmpla pe drum!?

Melania Lupu zîmbi nervos:

— Ei ştiu că nu a plecat. Locuinţa e supravegheată. Sînt convinsă că e! Da... O greşeală de neiertat.

Comisese de fapt două.

CAPITOLUL VIII
INEGALABILA MELANIA LUPU COMITE ERORI

— Luaţi loc, vă rog.

Melania Lupu îi indică amabilă un scaun, apoi scotoci în poşeta lăsată pe marginea scrinului şi scoase o batistă.

Avea o fustă cenuşie şi o jachetă neagră, lucruri simple, ieftine, dar care cădeau admirabil. Cristescu o examină cîteva clipe.

"Trebuie să fi avut un trup perfect."

— Sînteţi singură?

— Da... Adică, nu. Domnul Popa s-a întins un pic, iar domnul Matei cred că lucrează.

— La cimitir mi s-a părut că era bolnav.

— Într-adevăr, nu s-a simţit bine. Poate că doarme... Nu ştiu.

Cristescu îşi frecă pumnii:

— N-aţi reuşit încă să reparaţi ţeava?

— Închipuiţi-vă! Pur şi simplu degerăm. Adevărul e că n-am avut timp să ne ocupăm suficient de chestiunea asta. E şi un sezon păcătos, toată lumea face reparaţii, nu te poţi aştepta ca după un singur telefon să-ţi trimită lucrători. Mîine dimineaţă am să mă duc chiar eu la I. A. L.

— Pe bărbaţi nu-i interesează chestiunea?

— Oh! Bărbaţii!

— Şi domnişoara Scurtu? se interesă Cristescu pe tonul cel mai firesc.

Bătrîna clipi nevinovată.

— Sărăcuţa, e ocupată pînă peste cap.

— Mă întreb dacă mă poate primi...

Melania Lupu se uită la ceas.

— 7. Cred că s-a sculat. Zîmbi scuzîndu-se parcă: Nu-i place s-o trezeşti brusc. Mititica de ea e tare nervoasă. Munceşte mult.

— A venit tîrziu?

— Cine?

"Procedeul clasic de a cîştiga timp", îşi zise

Cristescu.

— Domnişoara Valerica, fireşte.

— N-am idee, domnule maior. De obicei vine la 4, 4.30, or noi ne-am întors de la cimitir după 5. Are astenie şi medicii i-au recomandat să se odihnească.

Cristescu aruncă o nadă.

— Poate că vrea să doarmă în continuare, pînă dimineaţă. Credeţi că e cazul să mai aştept sau să revin mîine?

Bătrîna începu să rîdă:

— Dumnezeule! Nici chiar aşa! O să se amuze grozav cînd am să-i povestesc. De altfel, azi e vineri...

— Şi?

— În fiecare vineri la 8.20 se dau la televizor filme cu cowboy, ne uităm împreună. Îşi bătu palmele încîntată: Ne plac atît de mult!

— Atunci mai aştept. Desigur, dacă nu deranjez...

— Se poate? Cu plăcere! Noi, bătrînii, ne bucurăm cînd cineva e dispus să-şi piardă puţin timp în compania noastră.

— Exageraţi...

— Ştiţi bine că nu, domnule maior. Sîntem plicticoşi, vorbim numai de boli, şi uneori chiar adormim. Nu vreţi o cafea?

Cristescu refuză fără convingere şi bătrîna se îndreptă spre bucătărie. Întrebă din uşă:

— Cu rom?

— Foarte puţin.

Privi un timp pereţii, între ferestre atîrna o litografie veche — o amazoană cu un cîine de vînătoare — apoi tavanul rotund, cu ornamente de ghips. Îi veni pe neaşteptate o idee năstruşnică.

Păşi în vîrful picioarelor pe lîngă zid şi deschise brusc uşa de la odaia sculptorului.

Doru Matei se dădu înapoi gata să-şi piardă echilibrul. Duse mîna la frunte şi izbucni furios:

— Ce-s bancurile astea?! Ei, drăcia dracului!

— Vă rog să mă scuzaţi, spuse Cristescu stăpînindu-şi rîsul, voiam să-mi iau ţigările din palton. Credeam că nimeresc în antreu. Dar, apropo, ce făceaţi în spatele uşii?

Sculptorul îşi săltă colţurile buzelor într-un rînjet.

— Băteam mătănii!

— O, perfect! Îmi pare rău că v-am deranjat. Vă las să continuaţi.

— Ura! Sănătate şi spor în ramură!

— Locotenentul Azimioară, de exemplu, ar putea conchide că aveţi destule păcate de vreme ce nu mai pridid iţi cu rugăciunile.

— Hm, presupun că aveţi un colaborator foarte isteţ...

— Bine că mi-am adus aminte! Acum cîteva minute, v-a căutat cineva la telefon. Mi se pare că de la Fondul Plastic.

— Şi?

— A răspuns domnişoara Valerica Scurtu.
— Cine?!
Pe chipul sculptorului se aşternu stupoarea.
— Nu vă simţiţi bine, domnule Matei?
— Ba da... Înghiţi în sec şi încercă să rîdă: E all right!
Cristescu se întoarse preocupat în hol.
"Ce s-a întîmplat cu Valerica Scurtu?"

*

Cînd se întoarse, bătrîna îl găsi pe maior vorbind la telefon.
— Bun, dragul meu. Bănuiesc că în jumătate de oră... Sigur că da... Te aştept!
Puse receptorul în furcă şi-i zîmbi:
— Mi-am permis să abuzez de ospitalitatea dumneavoastră.
— O, nu face nimic.
— Am nevoie de colaboratorul meu. L-am rugat să treacă pe aici. Sper că nu vă încurcă...
Fruntea Metaniei Lupu se încreţi imperceptibil, reuşi totuşi să surîdă:
— Deloc. Îmi face chiar multă plăcere. Un tînăr atît de amabil...
Începu să servească, plină de stil, cafeaua. Cristescu admiră ceştile din porţelan cu păsări superbe, cleştişorul de argint pentru zahăr, flaconul cu rom.
Mîinile bătrînei se mişcau fermecător, aveai

impresia că se joacă cu obiectele acelea fragile, abia le atingea. O îndemînare graţioasă pe care-ţi făcea plăcere s-o observi. Îţi încînta ochiul, încercînd în acelaşi timp o senzaţie odihnitoare. Prin mintea maiorului se perindară privelişti vechi în care foşneau mătăsuri, dantele scumpe înnobilau mîini de fildeş, conduri de atlas desenau gavote pe marmura lespezilor...

— Două bucăţi?

— Nu, mulţumesc, una. Nu-mi place prea dulce.

Melania Lupu se aşeză în faţa maiorului.

— Cum vi se pare?

— Excelentă!

— Domnul Matei m-a învăţat să fac cafeaua cu zahărul separat. Mie mi se pare totuşi că pierde din gust.

— E un băiat simpatic, spuse Cristescu sorbind din ceaşcă.

— Fără îndoială. Şi-i atît de tînăr! Nu toţi oamenii ştiu să fie tineri.

— Într-adevăr...

— Mai trist e că nici măcar nu-şi dau osteneala să înveţe. Zîmbi nostalgic cu privirile plecate: Am regretat totdeauna că n-am avut copii.

— Cu ce se ocupa soţul dumneavoastră?

— A fost militar de carieră. După război, ştiţi cum erau timpurile... funcţionar în Ministerul de

Finanţe. Îşi ridică obrazul proaspăt, cu priviri limpezi. Era ceea ce se numeşte un bărbat statornic.

— Femeile, în general, apreciază genul.

— Depinde. O existenţă prea monotonă oboseşte. N-ai ce să aştepţi de la ziua de mîine. Ţi-e indiferent că trec săptămînile, priveşti cu ciudă la anii care vin. Îşi netezi poalele fustei: Mi-ar fi plăcut să trăiesc mai... făcu un gest cu mîna, mai fantezist!

Maiorul o examină amuzat:

— Adică?

— Să fac ceva deosebit, zilele să se individualizeze. De pildă lunea, sau miercurea, ori duminica viitoare să nu semene cu cele de săptămîna trecută sau de acum doi ani. Să-mi aducă, să-mi poată aduce o surpriză cît de mică. Cînd eram tînără, ţineam un jurnal. După aceea am renunţat. N-avea sens. Timp de 25 de ani, fără nici o abatere, marţea spălam, vreau să zic servanta, miercuri frecam argintăria, joi jucam pinakle, cu încă o pereche şi aşa mai departe. În luna iulie plecam la Olăneşti — negreşit Olăneşti pentru că soţul meu suferea de rinichi — în noaptea de Revelion triam chitanţele şi scrisorile — ceva foarte distractiv, vă asigur — iar de Sf. Alexandru îi invitam şeful la masă. Acelaşi şef ani de zile. Nici măcar ăsta nu s-a schimbat.

— Bănuiesc că nici el nu "învăţase" să fie

tînăr, observă Cristescu.

Melania Lupu zîmbi nesigură.

— N-aş vrea să mi-o luaţi în nume de rău. A fost un om cinstit şi nu e vina lui că n-a ştiut să trăiască... Iar eu... E curios ce mi-a venit!

— Aţi avut cîteva zile grele. Veţi intra însă în normal şi...

— Sper! Îşi privi ceasul îngrijorată. E 8. Ce-o fi cu Valerica? Se uită la maior cerîndu-i parcă sfatul.

— Dacă o s-o întrebaţi, probabil că o să vă spună.

Bătrîna se ridică vioaie.

— Am să încerc. Nu-mi place somnul ăsta. Mi-e teamă că e într-adevăr bolnavă.

Cristescu se răsuci pe scaun, urmărindu-i curios mişcările. Bătrîna se apropie de odaia Valericăi Scurtu. Bătu discret, aşteptînd cîteva clipe cu urechea lipită de uşă, apoi bătu mai insistent. Privi contrariată spre maior şi chemă cu glas tare.

— Valerica! Dormi, draga mea ? Valerica! întoarse o faţă speriată. Sînt extrem de derutată, nu ştiu ce să cred...

— Încercaţi uşa, propuse calm maiorul.

— Sigur... e o idee.

Melania Lupu apăsă pe clanţă. În odaie era întuneric. Lumina din hol căzu pe divan. Se vedeau cuvertura de pluş şi ruloul de la capăt.

— Extraordinar! suflă. Încă nu s-a întors. Mă

întreb unde poate să fie?...

Cristescu oftă. Acum ştia precis că Valerica Scurtu nu mai există. Şi sinuciderea lui Panaitescu era un bluff. Un bluff sinistru.

*

Azimioară sosi roşu la faţă cu ochii strălucitori.

— A început să ningă! E minunat!

Maiorul îşi aminti de un decembrie prin '48 sau '49... Era student, îndrăgostit pînă peste urechi de-o colegă subţirică. Semăna puţin cu o pasăre. O chema Kuky, de fapt Zoe, dar părea o chestie pe atunci să ai doi de k şi un y la nume. Tot prima ninsoare... Ajunseseră pe jos pînă la lacuri. O adevărată expediţie. Băuseră apoi ţuică fiartă într-o cîrciumă cu rumeguş pe duşumea, din căni ciobite de lut. Se priveau în ochi şi rîdeau. Îi stătea bine baticul roşu petrecut pe după gît şi legat la ceafă. O modă lansată, în anii aceia, de Michele Morgan. Prin geamul scund se vedea cîmpul, ici-colo, risipite, coşmerlii care scoteau cîte o aţă de fum...

— Într-adevăr, e minunat...

— Ce-i cu Valerica Scurtu? întrebă în şoaptă locotenentul.

Cristescu îl privi obosit:

— Bănuiesc că a fost asasinată.

— Asasinată?!
— Ca şi Panaitescu. Ai ordinul de percheziţie?
— Da.
— Scotoceşte toată casa... Deşi cred că e inutil.
— De ce?
Azimioară scruta uluit chipul maiorului.
— N-ai să găseşti nimic. Sînt prea liniştiţi.

*

Melania Lupu îşi frîngea mîinile. Îl urmărea cu ochii plini de lacrimi pe Azimioară care începuse să cerceteze holul.
— Regret, doamnă...
— Îmi dau seama că nu aveţi încredere în noi. Nu mă supăr deloc...
Cristescu îşi muşcă buzele. Bătrîna făcea parte din categoria aceea de oameni pe care nu-i poţi brusca. Chiar cînd greşeala e evidentă, rămîne ceva care te opreşte, aşa cum alţii cer palme gratuit, fără eforturi.
Se îndreptă spre odaia Valericăi Scurtu. Melania Lupu îl urmă şi se opri în prag.
— În fond, dumneavoastră vă faceţi datoria. O formalitate...
— Dispariţia domnişoarei Scurtu e suspectă, declară Cristescu fără s-o privească. Nu vă ascund că nici sinuciderea lui Panaitescu nu m-

a convins. Vă daţi seama că acum mă convinge şi mai puţin.

Melania Lupu articulă greu:

— Ne bănuiţi de... de un dublu asasinat? Ar fi îngrozitor...

Cristescu nu răspunse. Se plimba prin încăpere, cu mîinile la spate. Vedea interiorul cu alţi ochi decît la prima vizită. Atunci fusese izbit de lipsa de gust, de ghiveciul ăsta de broderii, intuise obsesii de maniacă "nu intra încălţat", "nu pune degetele pe vitrină", "ai grijă, cade scrumul", "se roade covorul", "se strică perdeaua" etc. etc. etc. Acum odaia îl impresiona. Putea să ghicească eforturile emoţionante ale Valericăi Scurtu — o femeie urîtă — de a-şi încropi un trusou în speranţa disperată că se va găsi un individ pe care să-l ademenească o expoziţie de bulendre. Şi mai cumpăra un vas, o scrumieră sau o carpetă, mai depozita cîţiva metri de lenjerie în şifonier, le căuta un loc în interiorul supraîncărcat, le admira şi apoi ochea altceva, chibzuia alte economii, cu gîndul la el, un anonim fără chip.

Se uită la bătrînă. Rămăsese în prag măruntă, neputincioasă, cu mîinile atîrnînd pe lîngă trup.

— Nu obişnuia să încuie uşa cînd pleca?

Melania Lupu îşi umezi buzele.

— La serviciu?

— În general.

— Ba da… În sfîrşit, poate nu totdeauna. N-am verificat.

— Ciudat, reflectă Cristescu deschizînd dulapul.

Mirosea a levănţică şi a naftalină, iar hainele erau îmbrăcate în plicuri de nylon.

— Foarte ciudat. N-aş fi zis niciodată că o femeie ca Valerica Scurtu şi-ar putea lăsa casa vraişte, la dispoziţia primului curios. Şi mai ciudat, faţă de spiritul de prevedere pe care-l dovedea în orice împrejurări: o broască de provenienţă străină, două zăvoare pe dinăuntru şi, deşi n-am verificat, pariez că şi frigiderul e închis cu cheia.

Melania Lupu îşi îndreptă părul la tîmple. Obrajii îi ardeau.

— Domnule maior, îmi pare extrem de rău, sînt o grămadă de amănunte fără explicaţie.

— Credeţi?

— Presupun că există vreuna, desigur, dar mie nu-mi trece prin minte. Şi fireşte, toate acestea se îndreaptă împotriva mea, a lui Doru, a domnului Popa. Ne suspectaţi fără… Îşi înghiţi lacrimile: fără ca eu… Vreau să spun că lucrul acesta nu mă jigneşte. Ştiu că aşa trebuie. Vă rog însă să mă credeţi. Sînt o femeie în vîrstă. Mă aflu... mă aflu mai aproape de mormînt decît aş fi dispusă s-o recunosc. Poate la cîţiva paşi... Vă dau cuvîntul meu de onoare că nici eu, nici ceilalţi nu l-am ucis pe Panaitescu ori

pe biata Valerica.

Cristescu îşi întoarse privirea. Nu suporta lacrimile mai ales în ochii bătrînilor.

— Liniştiţi-vă, doamnă... Nu vreţi un pahar cu apă?

— Aş dori să mă credeţi. Aş dori mult...

— Şi eu, oftă Cristescu. Mi-aţi spus că domnişoara Scurtu a plecat azi de dimineaţă la birou. O afirmaţie din păcate inexactă, care...

— Un moment! îl întrerupse Melania Lupu. Am spus într-adevăr că a plecat, dar nu că am *văzut-o* plecînd. Nu a fost acasă în timpul dimineţii şi am presupus în virtutea unui, cum să vă spun, unui automatism că s-a dus la slujbă. Situaţiile acestea mecanice se confundă uneori fără să vrei cu însăşi realitatea. Ai impresia că le-ai trăit.

— Hm! Dacă nu mă înşel, mi-aţi oferit şi alte amănunte. Se simţea rău, nu ştia dacă va putea participa la înmormîntarea lui Panaitescu, dar se va strădui şi aşa mai departe.

Femeia replică ferm:

— Astea mi le-a spus aseară.

— Aha! Deci a dispărut în timpul nopţii.

— Tot ce e posibil. Putea părăsi locuinţa fără să o audă nimeni.

— Nu şi fără s-o vadă cineva.

— E bizar, desigur, dar asta încă nu înseamnă că noi am omorît-o.

— Vorbiţi mereu în numele tuturor...

— Nu sînt singura bănuită.

Cristescu oftă.

— Stimată doamnă, Valerica Scurtu nu a plecat de acasă şi, ca să fiu mai precis, nici nu intenţiona s-o facă.

— Cum puteţi fi atît de sigur?

Maiorul făcu cîţiva paşi prin încăpere. Se opri zîmbind apoi îşi reluă plimbarea.

— Extrem de simplu. Nu pot să cred că a plecat, de fapt fugit, e sugestia dumneavoastră, apropo de dispariţia în noapte fără să anunţe pe nimeni, fără să lase o vorbă...

— Sugestie? Cel mult o opinie...

— Să zicem. Deci mi-e greu să-mi închipui că a fugit în capot şi în palton. N-a uitat să-şi ia carnetul cec — sînt convins că avea unul — dar a uitat în schimb să-şi pună o rochie. Mi-amintesc că m-a primit într-un capot alb. În dulap nu-l văd, nu-i nici în baie şi nici aici pe cuierul din spatele dulapului, unde sînt convins că-l ţinea ca să-l aibă la îndemînă. Sper că am fost destul de limpede.

"A doua greşeală", gîndi Melania Lupu.

Pe chipul ei nu se citea nimic.

CAPITOLUL IX
OMUL CARE NU UITĂ NIMIC

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, aş vrea să mă retrag în camera mea.

— Fireşte, doamnă.

Melania Lupu îşi atinse obrajii înfierbîntaţi.

— Mi-e teamă că a fost prea rece pentru mine la cimitir, am să iau un caşet.

Zîmbi curajos ca şi cum ar fi vrut să dea asigurări că totul e un fleac, că în general nu ia în serios micile indispoziţii. Lîngă uşă se întoarse şi aminti amabilă:

— Cînd aveţi nevoie de mine, nu vă sfiiţi să apelaţi. Nu mă culc niciodată înainte de 12. Zîmbi chinuit. Succes.

— Mulţumesc, doamnă...

Maiorul intră în bucătărie unde se afla Azimioară.

— Ce se aude?

Locotenentul ridică din umeri.

— Nimic deocamdată.

— Deocamdată... Mai speri?

— Fireşte.

— Aruncă o privire şi în camera lui Vîlcu.

— M-am uitat! Interior clasic. Un om de bun gust care avea şi bani. În garderobă am găsit un şnur metalic.

— Şi?

— O spun cu titlu informativ. E ceva relativ ieşit din comun.

— Altceva?

— Grigore Popa, dar în special sculptorul, care m-au asistat, au rămas înnebuniţi de ce-au văzut! Are, tipu' o garderobă trăsnet. Nici nu se cunoaşte că şi-a luat lenjerie şi haine pentru un concediu.

— Nici la Carlo Ponti cînd i s-au furat cele treizeci şi şase de costume nu s-a cunoscut. E contabil, ştie să preţuiască banul.

Se uită în jur şi începu să rîdă. Sînt teribili...

Cei şase locatari îşi împărţiseră bucătăria folosind o formulă inedită. Paravane înalte de carton presat despărţeau spaţii de circa doi metri pătraţi unde abia încăpeau o maşină de gătit, o măsuţă pliantă, cîteva rafturi pentru vase. Cristescu bănuia că graniţele erau apărate cu înverşunare, orice încălcare stîrnind scandaluri uriaşe.

Chiar şi o privire superficială îi putea distinge imediat pe proprietari. Valerica Scurtu avea un aragaz strălucitor, oalele erau roşii cu buline albe, în colţul şerveţelelor care atîrnau pe un cuier, apretate şi călcate, fuseseră brodate autografe îmbietoare: "Poftă bună ursuleţ!" (cine o fi ursuleţul? se întrebă maiorul) sau "Gospodina bună ţine casa lună".

Sanitas-ul de dinainte de război, destul de bine întreţinut, aparţinea probabil Melaniei Lupu, iar reşoul electric cu cablul ferfeniţă, sculptorului. Grigore Popa preferase rafturilor un dulăpior închis cu lăcăţel. Peretele de

deasupra maşinii era umplut cu avize, atent confecţionate: "Aerisiţi bucătăria şi curăţaţi spaţiul alocat. Gîndacii nu se combat, se previn", "Strict interzis a se împrumuta chibrituri de la vecini în lipsa acestora", "Este interzis să se ridice capacul oalelor cu excepţia beneficiarului în cauză" şi în sfîrşit "Furtul între colocatari se pedepseşte conform Codului Penal cu închisoare"...

— Ăştia-s nebuni! comentă aiurit Cristescu.

Azimioară dădu din cap ca unul care văzuse multe şi nu-l mai miră nimic.

— Oameni... Oameni...

— Eu aş zice oameni şi oameni!

— La capodopera sculptorului v-aţi uitat?

Era un afiş mare, în culori violente, lipit între o oală găurită şi un ibric cu coada strîmbă. Reprezenta o pisică grasă, spînzurată de ceafă într-un cîrlig. Urmau urări graţioase scrise în caractere arhaice: "Poftă bună, Valerica!", "Bon appetit, Melania", "Staţi-ar în gît Grigore!", "Sări-ţi-ar un dinte, Vîlcule!" şi aşa mai departe.

— E un tip glumeţ, vorba bătrînei...

Maiorul rîdea cu lacrimi:

— Pot să-mi imaginez ce-a fost cînd au dat cu ochii de drăcia asta.

— Hm, făcu locotenentul alb la faţă, eu unul ştiu că nu mai mănînc diseară.

Grigore Popa îl primi cu o mină posomorită

şi azvîrli ostentativ ziarul pe masă. Odaia nu fusese aerisită, mirosea vag a şoareci şi cărţi ude, a lucruri vechi.

Luă de pe birou o bilă de cristal şi începu s-o învîrtă în palmă.

— Ei, aţi găsit-o pe nefericita aia?

— Tocmai veneam să vă cer o mînă de ajutor, spuse zîmbind maiorul.

Bătrînul îl privi pe sub sprîncenele groase.

— Înseamnă că n-aţi făcut nici o brînză.

Părea dezamăgit.

— Adevărat, recunoscu maiorul. Se uită în lungul pereţilor. Mă întreb unde poate fi ascuns un cadavru.

— La mine în odaie?

— La dumneavoastră, în altă parte…

Bătrînul izbucni piţigăiat.

— Ce-s glumele astea!? Cum vă permiteţi?

— Nu e o glumă, domnule Popa, am certitudinea că Valerica Scurtu a fost asasinată. Sublinie: În această casă.

— Vă avertizez că asemenea ofensă…

— Va fi consemnată în carneţelul dumneavoastră.

— Bine, dar e o aberaţie!

— Ştiţi tot atît de bine ca şi mine că nu-i o aberaţie. Femeia nu a părăsit de trei zile locuinţa! Unde se află?

— Căutaţi-o în tîrg, prin spitale, la Morgă, la balamuc, sau la naiba ştie! La urma urmei, nu

mă plăteşte nimeni ca să păzesc toţi nebunii! Se agăţă de braţele balansoarului. Fiecare să-şi păzească pielea, domnule. Ăsta mi-a fost principiul în viaţă.

— Sînteţi un om cu principii... Am remarcat de la prima vizită, făcu maiorul răsucind între degete ţigara neaprinsă. În ce relaţii eraţi cu domnişoara Scurtu?

Popa reteză aerul cu palma.

— De nici un fel. Persoana nu mă interesează.

— În ce sens? întrebă candid Cristescu.

— În toate sensurile. N-am vocaţie pentru cretini. Vă satisface argumentul?

Cristescu clătină din cap.

— Deloc. Din cîte ştiu, nu i-aţi rezervat Valericăi Scurtu un tratament special. Vreau să spun că nu întreţineaţi legături mai apropiate cu nimeni.

— Exact, rînji bătrînul. În casa asta, domnule maior, există, v-aţi convins sper, cea mai superbă galerie de cretini. Cu şi fără temperament, blonzi, bruneţi sau cu bube... Ăsta-i balamuc, nu casă! Ăla ciopleşte pietroaiele — se exersează pentru ocnă, bănuiesc — Panaiteştii bat, mă rog, băteau de nebuni la maşină cînd îţi era lumea mai dragă, Melania descîntă motanul, Valerica dondăne la portretul Sfîntului Anton — patronul fecioarelor nemăritate. Vîlcu numai de femei şi discuri

ştie! Ăsta cel puţin ne ucide, domnule! O ia din zori cu Carusso şi termină la miezul nopţii cu Şaliapin.

— Acum sînteţi mai liniştit, constată maiorul. Contabilul e în concediu.

— Şi după aia? În fiecare an, îşi ia vacanţă iarna. După trei săptămîni, se întoarce, la braţ cu soră-sa. Atunci să vezi distracţie! El operă, ea muzică de cameră. O bezmetică! Bărbatu-său şi-a luat lumea în cap! Consultă febril agenda: la 15 martie 1952, a părăsit-o după numai trei luni de convieţuire. Eu, unul, nu rezistam nici atît!

Cristescu începu să rîdă:

— Îi ştiţi cumva şi adresa?

— O clipă. Întoarse cîteva pagini: Da! Strada Karl Marx 118-D.

— Încep să înţeleg de ce nu întreţineţi relaţii cu nici unul din vecini.

— În sfîrşit!

— Şi-mi dau seama că, în aceste condiţii, unul sau altul poate deveni indezirabil...

— Ce vreţi să spuneţi?

— Domnul Matei, tînărul, preciză ca şi cum celălalt ar fi avut nevoie de explicaţii, îmi relata că de ani de zile o urmăriţi într-un mod, în sfîrşit, cam insistent, pe domnişoara Scurtu. Insistenţe penibile care s-au izbit de o indiferenţă glacială.

— Ce?! Grigore Popa se sufoca. Eu?! Eu...

După... Căuta ceva grosolan, crîncen. Adică umblu după insecta aia şuie? După fecioara asta păduchioasă pe care...

Cristescu îl întrerupse:

— Ca să-l citez pe domnul Matei, marile pasiuni izbucnesc de multe ori atunci cînd te aştepţi mai puţin şi vizavi de cine nu te aştepţi...

— Uluitor!!

— Tot domnul Matei presupunea că... În fine, fiind un tip violent şi ranchiunos, excesiv de dur...

Grigore Popa tremura de indignare.

— E un ticălos!

— Dumneavoastră îl cunoaşteţi mai bine...

— Un ticălos, un obsedat sexual! Orgiile lui sînt de pomină! A ajuns să ne cunoască tot cartierul. Întrebaţi vecinii! Urlă de nebun, în puterea nopţii, la fereastra deschisă, cu un topor în mînă: "O chema Margot! Ce mult am iubit-o!" Animalul ăsta îşi îngăduie să vorbească despre mine?!

— Din nefericire, doamna Melania Lupu împărtăşeşte acelaşi punct de vedere.

— Baba?! Ei nu, că asta e prea de tot!

— Apropo, cine e Margot?

Bătrînul nu se lăsă întrerupt:

— Va să zică alerg după cretina aia galbenă! Eu! Păi dumneata ştii ce partide am avut eu? Anne-Marie Vernescu, fata lui Mitiţă Vernescu,

generalul, însurat cu Sultana Bibescu. Moşii în Oltenia, case la Galaţi, vapoare pe Dunăre! Erau proprietarii Ceahlăului, domnule! Ştii ce-i aia? Ceahlăul! A umblat după mine Dobrin, senatorul. Mi-o arunca de gît pe fiică-sa: "Ia-o, domnule".

— Aşa zicea?!

— Închipuieşte-ţi! tăcu Popa înghiţindu-şi saliva. Sau ălălalt, care-i făcea obstrucţie lui Vaida în Parlament, deputat de Vlaşca, am uitat cum îl cheamă. Avea trei fete, frumoase, cu Notre-Dame, cu pian, cu şapte guvernante! Se ruga de mine... Iliant! Aşa-i chema! Alege-ţi, Grigoriţă! Care-ţi place ţie! Alege-ţi!

— Tţţţ! Şi dumneavoastră nimic!

— Fireşte! M-am conservat, adică, pentru Miss Scurtu.

Maiorul începu să rîdă.

— Probabil au glumit...

— Ce glume, domnule? Astea sînt glume?

— Apropo de Doru Matei, spuneaţi că a iubit-o pe una, Margot...

Bătrînul îşi şterse fruntea. Transpirase de enervare.

— Eu spuneam? El spunea! Un escroc! Ademeneşte vagaboande, şi dacă se găseşte vreuna care n-are chef să-şi dea jos rochia, scoate un topor, mînjit cu roşu şi urlă ca un descreierat: "O chema Margot! Ce mult am iubit-o". E, chipurile, masculul dezlănţuit,

capabil de orice. Nenorocita se sperie şi...

Cristescu continuă să rîdă.

— Exageraţi, desigur.

— Zău?! Vă aduc toporul. Îl ţine în baie, sub cadă.

Făcu cîţiva paşi spre uşă.

— Lăsaţi, vă cred...

— Să-i vedeţi recuzita! Ce teatru! Ce Tănase! Şi-a confecţionat uite aşa un teanc — arată cu mîinile — de bancnote. Hîrtie, domnule! Hîrtie! Doar prima şi ultima sînt sute. Le leagă cu elastic, bagă într-o servietă o sticlă în aşa fel încît să se vadă gîtul astupat cu un ciocălău, vin de ţară adică, şi pleacă la vînătoare prin Consignaţia. Întîlneşti acolo tot felul de maimuţe. Ocheşte una care-i place, şi-i cere sfatul. Cică e inginer din provincie, vrea să aleagă un cadou pentru logodnică. Îi flutură prin faţa nasului purcoiul de bani şi aia pică în fund. Crede că a dat lovitura. Mă înţelegeţi...

— Înţeleg...

— V-aţi uitat ce mobilă are în casă? Dacă o scuturi, se face bucăţi. Surcele! Vorba vine... Variantă la chestia cu toporul. Cînd dă de una năzuroasă, începe să spargă totul. Vezi, dragă Doamne, e plin de temperament... După ce dama pleacă, pune lemnele la loc. Nici nu se cunoaşte! Împunse degetul spre maior cu gestul lui caracteristic: Afirmaţiile mele se pot verifica, întrebaţi vecinii, sectoristul... Se bătu

cu palma peste frunte: Chiar acum cîteva săptămîni... Vă spun imediat...

Coborî din balansoar şi scotoci în gheridonul de lîngă pat. Se întoarse răsfoind o agendă mare.

— Am aici totul, cu date precise. Îşi muie gros degetul în gură. Aha, uite! Sîmbătă, 17 noiembrie. Seara la ora 22, 30. A venit acasă cu o tipesă. Poate să vă confirme şi Melania Lupu. La un moment dat, a început un scandal crîncen. Ţipau amîndoi ca din gură de şarpe.

— De ce? întrebă amuzat Cristescu.

Agenda bătrînului îl fascina.

Popa o închise şi o puse în buzunarul halatului.

— Individa rezistase la toate probele. N-au impresionat-o nici toporul, nici mobila făcută ferfeniţă. Şi atunci animalul i-a cerut banii. Fiţi atent! Banii pentru ceea ce consumase la restaurant. Atît şi atît friptura, atît vinul. I-a pretins pînă şi un leu pentru două chifle. Aia se jura că a mîncat doar una, fiindcă e în cură de slăbire, ăstălalt o ţinea morţiş cu leul lui.

— Şi pînă la urmă?

— A plătit şi bacşişul chelnerului.

— Uluitor.

Bătrînul scuipă într-o parte.

— Ăsta-i bărbat?! Şi ăsta îşi îngăduie...

Cristescu îl întrerupse:

— Aş vrea să mă uit puţin prin agenda

dumneavoastră. Dacă-mi permiteţi...

Grigore Popa se ghemui în balansoar. Îl privi întunecat:

— Sînt chestiuni personale, intime, aş zice, care nu interesează pe nimeni.

— Vă asigur că voi trece peste ele.

Bătrînul ezită, apoi scoase cu o mişcare silită din buzunarul de la piept altă agendă.

Cristescu o răsfoi distrat (conţinea notaţii lapidare: 16 noiembrie, de plătit chirie, întreţinere; 5 decembrie — farmacie, zaharină gratis; 7 decembrie — policlinică, 8 — dentist etc.) apoi o puse pe masă. Surîse:

— Cealaltă m-ar interesa.

Avu impresia că bătrînul geme. I-o întinse cu mîna tremurîndă.

Maiorul nu-şi ascunse surpriza. Era un fel de condică împărţită pe rubrici: "venituri", "cheltuieli", "buletinul sănătăţii", "vecinii", "duşmanii" (în viaţă şi decedaţi cu o mică precizare privind vîrsta, profesiunea, situaţia familială pînă la nepoţi, precum şi anul, ziua şi fapta de care se făcuseră vinovaţi).

"De fapt, îşi zise Cristescu simţind cum îi transpiră degetele pe scoarţa neagră de piele, aici e toată viaţa lui..."

Îl înspăimîntară meschinăria preocupărilor, meticulozitatea ranchiunoasă cu care îşi alimenta inamiciţii de-acum cîteva decenii, fleacuri fără importanţă, de genul:

"M. S. — 68 de ani, colonel pensionar, doi fii etc. a declarat public la 12 februarie 1934, în barul Cazinoului din Sinaia că sînt un impostor de-o incapacitate monumentală. *Nota bene:* printre asistenţi se afla generalul de brigadă Miclan de la Statul-Major. Sînt convins că nepromovarea mea cu ocazia avansărilor din mai.

Sau: "C. T. — avocat etc. a determinat-o pe doamna Ana Muzicescu să mă şteargă de pe lista invitaţilor la Revelion (1929). Chestiune de importanţă capitală pentru mine, căci era singura posibilitate de a-l contacta pe N. care..."

Decedaţii aveau o cruce mare în dreptul numelui, iar moştenitorii erau încercuiţi pentru orice eventualitate. Ici-colo, se putea citi cîte un "achitat" scris cu roşu, ceea ce însemna, desigur, că Popa reuşise să plătească poliţe imprescriptibile.

Paginile următoare fuseseră destinate vecinilor şi parcă vedeai ochiul negru al bătrînului lipit de gaura cheii, urmărindu-le toate mişcările. Melania Lupu ar fi fost probabil foarte surprinsă să afle că există cineva care să-şi amintească de pildă că la 9 august cumpărase un colier de perle — 65 de lei — o cutie mare de jeleuri şi un kilogram de parizer pentru motan."De unde atîţia bani?" era întrebarea lui Popa şi "rămîne în observaţie" —

rezoluţia. Isprăvile sculptorului, detaliate, se consumau pe mai multe file.

Carnetul îl mai informă pe Cristescu despre ieşirile soţilor Panaitescu, despre un telefon primit de Valerica Scurtu în primăvară, după care femeia se dusese la coafor şi întîrziase seara."Vedere" semnala Popa, suspectînd-o de codoşlîc pe Melania Lupu despre care presupunea în acelaşi timp că nu face servicii gratuite. Indicaţii curioase se refereau la contabilul Vîlcu, celălalt colocatar. La rubrica lui, bătrînul trecuse simple cifre: "5 iulie — 4"; "6 iulie — 3" şi aşa mai departe.

Cristescu întorcea paginile stupefiat, sub privirea întunecată a bătrînului. Buletinul sănătăţii întocmit cu scrupulozitate, săptămînal, se ocupa în primul rînd de tensiune (24. XI. — 13, 8; medicul sugerează pentru moment încetarea tratamentului cu hiposerpil), urmînd în ordine rezultatul analizei urinei, VSH-ul, colesterol, globule roşii etc. În fiecare lună, efectua un control dentar, iar în afara acestora erau consemnate indispoziţiile trecătoare: "15 mai — de dimineaţă am simţit furnicături ciudate în palme şi laba piciorului. Am socotit prudent să nu părăsesc patul", sau "18 august — prînz uşor, cu toate acestea indigestie. Cumpărat pentru orice eventualitate tetraciclină şi ftalisulfatiazol. Temperatura, normală".

Cristescu putea să-şi imagineze ce catastrofa constituia pentru medici un pacient ca Popa, cu graficele lui. Îl şi vedea în cabinetul de consultaţie, scoţîndu-şi nota din buzunar şi oferind rapoarte amănunţite."Le malade au petit papier" spunea Charcot. Dar bătrînul era mai mult decît un simplu ipohondru. Era de-a dreptul monstruos. Pe maior îl copleşea existenţa care şi-o construise, cu un orizont baricadat de bucurii urîte. Ceva ca o încăpere fără lumină şi fără orificii de aerisire, ceva jilav şi alunecos unde se tîrăsc jivine mărunte cu trup de gelatină şi picioare multe...

Ajunse în sfîrşit la ultima rubrică "idei" unde Popa îşi propunea să sesizeze cutare sau cutare for în legătură cu o chestiune oarecare. De pildă, nota la 21 aprilie: "După ora 20, parcurile noastre constituie o adevărată ruşine. Apropo de indecenţa perechilor îmbrăţişate pe bănci. Propun închiderea lor în timpul nopţii ca şi o iluminare puternică. De sesizat Consiliul Popular al Municipiului Bucureşti".

Mai avea sugestii privind ţinuta tinerilor (fetele să umble cu părul strîns, sub fileu şi în uniformă ca liceenele de prin anii '20, '30), se declara categoric împotriva învăţămîntului mixt.

Cristescu puse carnetul pe masă. Popa îl recuperă cu satisfacţie, ascunzîndu-l repede, undeva în poalele halatului. Îşi trase broboada

pe umeri şi spuse umezindu-şi buzele:

— Bănuiesc... Da… Bănuiesc că nu v-a făcut o impresie prea bună. Puteam să nu vi-l dau…

Cristescu îi aruncă o privire întrebătoare şi celălalt reluă.

— Da, puteam să nu vi-l dau... N-aveaţi cum să mă obligaţi.

— De ce mi l-aţi dat atunci?

— Un calcul elementar, rîse Grigore Popa. Vedeţi doar, trec totul în carnet.

— Chiar totul?

— Absolut! Acum puteţi să vă daţi seama că nu i-am purtat sîmbetele lui Panaitescu ori domnişoarei Scurtu. Indivizii mi-au fost indiferenţi. N-am nici o vină că au murit.

— Cineva mai bănuitor ar putea raţiona altfel.

— Cum?

— Mi-aţi arătat agenda încercînd să mă convingeţi că vă notaţi fiecare pas.

— Exact.

— Dar dacă aţi omis conştient cîte ceva?

— Mă jigniţi! Mă jigniţi profund!

— Dacă nimic din ceea ce aţi scris nu e adevărat?

— Extraordinar! Aveţi cuvîntul…

Cristescu şopti cu ochii pierduţi în gol.

— Inutil! Sînt convins că aţi scris adevărul. Din punct de vedere al complexului psihic, sînteţi un om în stare de orice. Mă îngrozesc

pur şi simplu!

— N-ar fi cazul, avînd în vedere ceea ce profesaţi.

Maiorul aprinse o ţigară. Degetele îi tremurau.

— În viaţa mea n-am întîlnit pe cineva care să vă semene! Am avut de-a face cu escroci, pungaşi, criminali, în fine toată drojdia pe care o dă la iveală orice societate. Am răscolit sentimente murdare şi interese meschine, am investigat patimi bestiale, ce se pot naşte doar în minţi întunecate care n-au depăşit condiţia primară...

— Dar unul ca mine n-aţi mai întîlnit, rînji Grigore Popa întrerupîndu-l.

— Nu, spuse Cristescu privindu-l deschis, în ochi. N-am mai întîlnit. N-am mai întîlnit un om pe care să-l cutremure bucuria celorlalţi. A tuturor celorlalţi! Să-l întristeze, mai mult să-l doară! Asta ca principiu de viaţă.

Grigore Popa rămase pe gînduri.

— Vă înşelaţi, domnule maior. Nu... E altceva. De fapt, nu m-aţi înţeles.

*

Dorin Matei ieşi din odaie fără să facă zgomot. Lăsă uşa deschisă şi ascultă un timp. Auzi glasurile înfierbîntate ale bătrînului şi maiorului, mişcările locotenentului care

răzbăteau surd din cămară. În camera ei, Melania Lupiu povestea ceva pisicii. Cunoştea vocea monotonă care se împletea la un moment dat cu ron-ron-ul motanului.

Înaintă elastic şi aşteptă din nou. "Acum!" gîndi şi se precipită spre scrin. Atinse stema.

O tuse uscată îi opri braţul în aer. Melania Lupu stătea în cadrul uşii. Pisica i se răsucise pe după gît, ca un guler de blană negru. Vorbi încet:

— Comiteţi imprudenţe, domnule Matei. Nu-i acum momentul să admiraţi pînzele...

Îl aşteptă pînă intră în camera lui, apoi închise uşa zîmbind.

Azimioară apăru după cîteva minute, căutîndu-şi ţigările. Erau pe o măsuţă, lîngă odaia bătrînei. Glasul domol îi atrase atenţia:

— ... şi atunci, la Roşu împărat veni cel de-al treilea fecior. Tată, îi spuse, lasă-mă şi pe mine să-mi încerc norocul. Balaurul cu şapte capete din pădurea Iasminului... Mă asculţi, Mirciulică? Uf, urîciosule! Ai adormit...

Locotenentul, buimac, se rezemă de zid.

*

— Termenii dumneavoastră de comparaţie, spuse Grigore Popa, ar trebui să mă supere.

Maiorul schiţă un gest de oboseală.

— Ce importanţă are... În orice caz, nu asta

am intenţionat.

— Ar fi trebuit să mă supăr, repetă încăpăţînat bătrînul. Dar nu mă supăr pentru că n-aţi înţeles nimic. Sînt un om sever. Sever în primul rînd cu mine însumi.

— Probabil că eu nu cunosc noţiunea...

— O ironie ieftină care nu vă onorează, iar pe mine nu mă atinge. Am crescut într-o casă unde, înainte de toate, mi s-a cultivat simţul datoriei.

— Şi dragostea pentru semeni, bănuiesc.

— Vă obsedează caietul meu. Oamenii aceia au greşit. Nu puteau rămîne nepedepsiţi. Dumneavoastră, în fond, procedaţi la fel. Îi sancţionaţi pe ticăloşi.

— Hm! maiorul trase fumul pînă în adîncul plămînilor. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să tai capul unuia care nu m-a crezut prea deştept. Şi-or fi fost destui...

— Incidentul de la Sinaia a avut pentru mine consecinţe dezastruoase. Iar capul nu i l-am tăiat. L-am răsplătit doar pe măsura faptei sale.

— Adică?

Grigore Popa îşi supse buzele. Ezită cîteva secunde apoi declară:

— N-am de ce să mă ascund. Chestia s-a întîmplat în '34. În '39 eram amîndoi în garnizoana Cîmpina, comandată de generalul Marian Toma. Nu exista pintenat în toată România să nu fi auzit de nebunul ăsta.

Capabil, dar răzbunător, violent şi fără cumpăt. Îi trata pe ofiţerii superiori ca pe simpli recruţi, cu un singur bumb pe epolet. Nu admitea greşeala. La un chef, într-o grădină de vară, omul meu de la Sinaia s-a apucat să-l înjure în gura mare. Cunoştea multe, se ştiau din şcoală. Rîse în barbă. A doua zi am ieşit la raport.

— Dintr-un spirit de echitate, presupun.

— Bineînţeles. N-am făcut decît să reproduc cele auzite. Aveam şi martori.

— Apoi?

— În toamnă, l-au pus pe liber. Pensionat la 39 de ani... Toma lucra repede. Făcu o pauză: Aţi fi procedat altfel?

Cristescu nu-i răspunse. Simţea un nod în gît.

— Am să vă dau un alt exemplu. Tata era director de şcoală, şcoală primară.

— Unde? întrebă maiorul gîndindu-se la altceva.

— La Turnu-Măgurele. Am fost elevul lui. Cînd băieţii făceau vreo poznă, pe mine mă pedepsea primul. Mama l-a lăsat şi s-a întors la părinţi, în Ardeal. Aveam zece ani pe-atunci. Nu-mi îngăduia s-o văd. Ne-am reîntîlnit prima oară după 14 ani... Întîmplător, la Sălcii — un sat pe valea Someşului. Eram în manevre. Am intrat într-o dugheană să cumpăr timbre şi ţigări. Ea m-a recunoscut, i-am întors spatele... Îşi scoase mîinile de sub pled şi începu să-şi

mîngîie genunchii. Nu am mai văzut-o niciodată după aceea. Aşa am considerat corect. N-avea dreptul să-l părăsească pe tata!

Maiorul abia mişcă buzele:

— De ce?

— Nu-i îngăduit să abandonezi o familie, un bărbat, numai pentru că nu-ţi permite să-ţi agăţi cercei în urechi. Pentru că-ţi pretinde o comportare virtuoasă, decentă. Tata a fost o mare personalitate. El mi-a îndreptat paşii spre o viaţă cu adevărat demnă şi am satisfacţia că am izbutit. La 63 de ani, nu mi-e ruşine de nimic din ceea ce am făcut. Caut o greşeală cît de mică şi n-o găsesc.

— Aţi fost căsătorit?

— Nu... După experienţa dezastruoasă a tatei... Vă daţi seama...

Continuă să vorbească ridicînd în slăvi o existenţă spartană, plină de jertfe şi demonstraţii de voinţă.

"În fond, reflectă Cristescu, viaţa unui ins mărunt şi egoist cu pofte anemice, uşor de înfrînt."

Se îndreptă în scaun şi căută ochii bătrînului.

— Există în carneţelul dumneavoastră o indicaţie: "14 septembrie curent, V. S. manevră murdară. Se va plăti!"

Grigore Popa căscă gura. I se simţea răsuflarea grea, neplăcută.

— Nu-mi amintesc...

— Încercaţi totuşi.

— Imposibil... Bătrînii ţin minte întîmplări de acum 50 de ani, dar uită ce au mîncat ieri. E un adevăr banal.

— Poate vă amintiţi alt amănunt. Din agendă lipsesc două pagini. Au fost smulse. Nu ştiu ce s-a întîmplat pe 1 decembrie, dar o săptămînă mai tîrziu — pagina din 8 care lipseşte — a murit Panaitescu.

— E o aberaţie! Bănuielile dumneavoastră sînt pur şi simplu absurde. Vă înşelaţi!

Bătrînul părea că se sufocă. Gesticula stîngaci, fără convingere. Cristescu îl măsură lung apoi spuse:

— Aş dori din tot sufletul să mă înşel, domnule Popa. Nu-mi plac suspiciunile şi, credeţi-mă, de-a lungul anilor am evitat procedeul. Mai mult, în fiecare dosar încredinţat, am plecat de la premisa că nu oricine e capabil să ucidă. În consecinţă, m-am străduit să întocmesc liste de inocenţi.

— Nu s-ar zice, cel puţin în ceea ce ne priveşte.

— Vedeţi, acest "ne" sau "noi", acest front comun pe care-l faceţi mă pune pe gînduri. Vă detestaţi şi totuşi cînd aduc în discuţie moartea lui Panaitescu toţi, absolut toţi, încercaţi să mă convingeţi că individul s-a sinucis. De ce? De ce nu acceptaţi, cu titlul de ipoteză măcar, altă

formulă? De ce domnul Matei, în ciuda dispreţului faţă de dumneavoastră...

— Vă asigur că e reciproc, interveni bătrînul.

— Ştiu. Şi totuşi poate să jure pînă în pînzele albe că nu sînteţi capabil de crimă. Dumneavoastră, apropo de reciprocitate, procedaţi la fel. La fel procedează şi doamna Melania Lupu.

— Cu alte cuvinte, vă deranjează faptul că ne-am permis să fim obiectivi.

— Altceva mă deranjează! Dacă-mi îngăduiaţi să cred că sculptorul, de pildă, poate să împingă neghiobia ceva mai departe, în perimetrul crimei să zicem, m-aţi fi derutat. Dar nu eu trebuie să vă învăţ cum se induce în eroare...

— Vorbe, vorbe...

— Să trecem la fapte! Lipsa din agendă a paginii care poartă data crimei e un fapt concret. Sînteţi de acord?

— Să zicem. În orice caz nu şi cu rubrica la care aţi încadrat moartea lui Panaitescu. Îmi permit să vă atrag atenţia că lipsa paginii pledează cel mult în favoarea mea.

— În sfîrşit, aţi renunţat la "noi".

— Pot să continuu?

— Vă rog.

— Spuneam că pledează în favoarea mea şi am să vă explic de ce, deşi mă aşteptam să conchideţi singur. Ştiind că am smuls tocmai

această pagină, cum vă imaginaţi că aş fi acceptat să răsfoiţi carnetul?

— Adică îi ignoraţi lipsa?

— Fireşte.

Maiorul surîse.

— E adevărat, domnule Popa. Nu ştiaţi. Carnetul ăsta face parte integrantă din viaţa dumneavoastră şi nu vă văd capabil să-l mutilaţi. E ca şi cum ţi-ai smulge singur inima. Pentru că inima dumneavoastră e acolo...

— V-aş rămîne îndatorat dacă m-aţi scuti de anumite observaţii personale. În sfîrşit, sper că v-aţi edificat.

— Perfect. Să ne imaginăm că doamna Melania Lupu sau domnul Matei v-ar fi cerut să renunţaţi la filele cu anumite însemnări compromiţătoare, cum aţi fi procedat?

— Ei, bravo! O fi impertinent flăcăul ăsta, dar nu într-atîta, încît...

— La asta mă gîndeam şi eu. Nici măcar n-au îndrăznit să v-o ceară! Mergem mai departe! Ce credeţi că le rămînea de făcut?

Bătrînul privi reflex spre odaia Melaniei Lupu. Maiorul clătină din cap:

— Nu sînteţi un partener de nădejde, domnule Popa, şi tare mi-e teamă să nu fiţi abandonat pe parcurs...

CAPITOLUL X

CONTRAOFENSIVĂ

— Cînd aţi văzut-o ultima oară pe Valerica Scurtu?

— Poftiţi?

— Întrebam, şi dumneavoastră aţi auzit foarte bine, cînd aţi văzut-o ultima oară pe domnişoara Valerica?

Cristescu se uita la obiectele ciudate aşezate pe trepieduri şi poliţe. Sculptorul călărea un scaun sprijinindu-şi bărbia în pumni. Părea să mediteze.

— Ştiţi ceva? Eu, unul, aş desfiinţa proba cu martori.

— De ce?

— Pentru că mi se pare complet lipsită de valoare. Fără relevanţă, cum aţi spune dumneavoastră. Mi-aduc aminte de o chestie… Mă aflam întîmplător pe străduţa aceea din spatele Bisericii Albe. Aşteptam pe cineva. La un moment dat, văd doi indivizi care sar gardul de la Athenee Palace şi o iau la goană. Au trecut chiar prin faţa mea... Mă ascultaţi?

— Evident, răspunse maiorul.

— Mi-am dat imediat seama că sînt nişte pungaşi ordinari care ciupiseră niscai cosmetice, eventual vreun ceas de la hotel, mai ales că unul din ei ţinea mîinile sub centură ca să nu piardă ce furase. Avizat deci asupra calităţii lor, i-am urmărit atent. Treburile

astea îţi stîrnesc totdeauna curiozitatea.

— Unde vreţi să ajungeţi?

— Aveţi răbdare. După ce au dat colţul, mi-a trecut prin minte, aşa ca un exerciţiu, să le reconstitui semnalmentele. Ce aş declara, solicitat eventual ca martor. Îşi încrucişă picioarele, întinzîndu-le în toată lungimea lor. Aiureli, domnule maior! Asta e tot ce aş fi fost în stare să le relatez. Simple aiureli! Unul era negricios cu părul creţ, iar celălalt avea haine albe. Reţineţi, asta se întîmpla la cîteva secunde după consumarea incidentului! Vă întreb atunci, ce încredere poţi acorda unui amărît care vine în faţa instanţei după nu ştiu cîte săptămîni, dacă nu luni de zile, şi-ţi toarnă baliverne? Nefericitul nici măcar nu minte... E ca şi cum ţi-ar povesti despre marţieni.

Maiorul începu să rîdă.

— Spuneţi că i-aţi văzut sărind zidul...

— Exact.

— Treaba asta necesită, în principiu, un minim de condiţie fizică. Se poate presupune deci că cei doi erau tineri sau cel puţin în puterea vîrstei.

— Tineri în orice caz, preciză Matei. Chiar foarte tineri.

— Iată deci o delimitare esenţială. Dintr-o singură mişcare am exclus din cauză un anumit număr de indivizi. Cei, să zicem, peste 30 de ani. Mergem mai departe! Aţi observat doi inşi.

Iată încă un indiciu. Alţii lucrează singuri sau cîte trei-patru. În consecinţă, vom căuta în fişele noastre doi parteneri tineri care se ţin de găinării. Un borfaş serios nu sparge camere de hotel, nu-şi riscă pielea pentru un aparat de ras electric, un ceas sau, cum spuneaţi dumneavoastră, niscai cosmetice. Avem de-a face deci cu nişte începători... Adăugaţi părul creţ şi tenul smead. Nici nu mai interesează datele celuilalt. Vin de la sine. Fiind în posesia acestor "aiureli", Miliţia i-ar fi depistat pe borfaşii dumneavoastră în mai puţin de 24 de ore... Şi acum să ne întoarcem la domnişoara Scurtu, cînd aţi văzut-o ultima oară?

Matei se ridică nervos.

— Aseară... Cred că aseară. Sînt un om distrat. Nu dau atenţie celor ce se întîmplă dacă nu mă interesează direct. Pe lîngă Valerica Scurtu, mai ales, trec ca pe lîngă o mobilă. M-am obişnuit să n-o văd. Sîntem mulţi, fiecare are programul lui. Să zicem că lucrez toată seara în camera mea. Habar n-am dacă ăilalţi sînt acasă, ce fac, ce le trece prin minte, dacă s-au spînzurat ori...

Gesticula înfierbîntat traversînd încăperea de la un capăt la celălalt.

— Ca să vezi! Domnul Grigore Popa vă descrie cu totul altfel.

— Gaura cheii strîmbă imaginile. E firesc!

Cristescu căută o scrumieră. Ţinea mîna

ţeapănă să nu cadă scrumul.

— Daţi-i drumul pe jos, spuse sculptorul. Nu mă deranjează... În fine, asta-i cu Valerica! Mi-ar face plăcere să vă ajut, dar... Păru fulgerat de-o idee. Discutaţi cu Melania Lupu sau chiar cu bătrînul... Ăştia n-au altă plăcere decît să spioneze, să se spioneze, să ne spioneze... Mă rog, puteţi conjuga tot verbul.

— Am să vă întreb altceva atunci, declară Cristescu pe gînduri. Credeţi că domnişoara Scurtu se mai află în viaţă?

Se întîmplă ceva curios. Faţa sculptorului râmase impasibilă. Nu se putea citi nimic pe ea. Doar umerii se pleoştiră. Păreau obosiţi. Articulă uscat.

— Da, cred că da...

— Sincer?

— Logic, aşa ar trebui să fie. Şi totuşi, după cele întîmplate...

— Vă referiţi la "sinuciderea" lui Panaitescu?

— Exact. Fără să vrei, încep să se strecoare îndoielile. Mi-a spus bătrîna că încă nu s-a întors.

— Cînd a plecat?

— Nici ea nu ştie... Poate în timpul nopţii. Poate dimineaţă.

— Exclus! Valerica Scurtu n-a ieşit din casă!

— Atunci n-am nici o idee. Asistăm la un adevărat mister.

— Oare?

— Din moment ce nu putem lămuri lucruri atît de simple... Un fapt însă rămîne cert: absenţa Valericăi — indiferent de numărul de ore pe care îl însumează — reprezintă o deviere de la programul obişnuit. Nenorocita, exceptînd timpul petrecut la birou, nu iese literalmente din casă. Stă în expoziţia ei şi tricotează, ori visează la cai verzi pe pereţi. În sensul ăsta îmi dă de gîndit şi evident în contextul ciudăţeniilor la care asistăm. Balamucul cu Panaitescu, prezenţa dumneavoastră, foarte plăcută de altfel... Şi din moment ce sînteţi sigur că Valerica n-a părăsit locuinţa...

— Cert!

Sculptorul se strîmbă.

— E caraghios! Doar nu s-a volatilizat! Unde putea să se ascundă? Şi de ce?

— Nu *ea* s-a ascuns, domnule Matei.

— Chestiile astea sînt prea complicate pentru mine... N-a plecat şi totuşi a dispărut, a murit, dar unde e cadavrul... Ca într-un film de groază! Nu sînt isteţ din cale afară, dar am aşa o impresie, în organism, că răsuciţi între degete o monedă calpă. Începu să rîdă. Îl aud pe subordonatul dumneavoastră cum ciocăneşte pereţii. Pur şi simplu te apucă mila. L-o fi aşteptînd nevasta, s-a răcit tocana, copiii ăia trebuie şi ei bătuţi... Aici, în casă, nu poţi camufla un singur ac! Ziduri perfecte, fără o nişă, o singură cămară, coridoare trase cu

rigla, şase dulapuri, cîte unul de familie.

— Rămîne de văzut, oftă Cristescu, îndreptîndu-şi spatele.

— Adică nu mă credeţi?

— Vai de mine, eu cred absolut tot ce spuneţi dumneavoastră. Totuşi, vom continua cercetările.

— Sînteţi invitatul meu, aveţi toată noaptea la dispoziţie. În ce mă priveşte, peste o jumătate de oră trag obloanele, sting firma şi "de ce nu dormi? au nu eşti tu cu mine..." Ăilalţi cred că, deja, sforăie.

— Nu sînt aşa de sigur. Mă îndoiesc chiar şi de visele dumneavoastră. Pariez că n-o să vă culcaţi!

— Să fim serioşi! Crăpăm de oboseală... Vînzoleală, cimitir. Vizite peste vizite... Başca senzaţii şi mistere! Mai lipseşte o fantomă.

— În prima noastră discuţie, mi-aţi atras atenţia asupra însemnărilor pe care domnul Popa şi le face într-un carnet. Aţi avut dreptate. Sînt pline de învăţăminte...

— Carnet? Ce carnet?!

— Jurnalul domnului Popa, mostră de răutate, mustind de venin etc. Parcă aşa vă exprimaţi?

— Am spus eu aşa ceva?

— N-aţi spus? Probabil m-am înşelat.

— Sigur! Ce chestie! Rîse din gît: Ca să vezi! A început şi ăsta să-şi scrie memoriile...

Maiorul îşi încheie haina.

— V-aţi angajat într-un joc periculos, domnule Matei. Mă întreb care e miza?

— Ce înseamnă joc? Şi ce înseamnă miză? Nu cunosc termenii...

— Mai reflectaţi. Ştiţi ce aş face eu în locul dumneavoastră? M-aş sfătui cu Melania Lupu şi domnul Popa. Adăugă zîmbind: Sînt plini de idei...

*

— Au plecat? se interesă Grigore Popa în şoaptă.

Bătrîna înclină capul. Privea în gol cu mîinile inerte căzute în poală. Celălalt se apropie.

— Unde-i ticălosul?

Doru Matei deschise uşa cu piciorul. Ţinea în braţe o pernă şi un pled.

— Bănuiesc că e vorba de mine... Aici, mon cher! Apropo, revizuieşte-ţi, te rog, vocabularul! S-ar putea să mă indispună.

Grigore Popa îşi încleştă pumnii. Ţipă cu o voce gîtuită de furie:

— Nemernicule! I-ai spus individului că mă ţineam după Valerica Scurtu!

— Calm, copii! Nu vă pierdeţi calmul...

— Ce calm, madam? N-auzi? Eram îndrăgostit lulea de insectă şi am omorît-o pentru că nu rimam în sentimente!

— Deci recunoşti.

— Derbedeule!

— Te sfătuiesc prieteneşte şi, reţine, o fac pentru a doua oară, să-ţi măsori cuvintele!

— Dragii mei...

— Îţi dai seama! exclamă bătrînul cu gura plină de salivă, ăla-mi azvîrle acum o crimă în spinare!

— Cine? întrebă femeia distrată.

— Cine?! Maiorul!

Melania Lupu se uită la sculptor.

— A luat-o razna rău. Aşa se întîmplă de la o anumită vîrstă... Habar n-am despre ce vorbeşte.

— Minţi! urlă Grigore Popa. Mi-a povestit totul.

Tînărul ridică din umeri.

— Delirezi, papa! Îţi garantez că am altele pe cap decît amorurile dumitale. Insecte sau patrupede! Îl privi lung. Ai şi tupeu! După ce i-ai cîrtit două ceasuri despre Margot şi topor...

— Îl auzi? Recunoaşte că a ascultat la uşă.

— Totdeauna am fost sfătuit să urmez exemplul bătrînilor...

Melania Lupu îl scrută atent. Nările fine erau palide.

— Şi-apoi, reluă adresîndu-se lui Grigore Popa, ţineam mult să cunosc părerea dumitale despre doamna Melania.

— Despre mine?

— Foarte originală, tanti. Te asigur!

— Luaţi loc, domnule Matei, şopti bătrîna. Situaţia s-a agravat. Trebuie să discutăm...

— N-am nimic de discutat! Eu unul m-am săturat pînă în gît! îşi reteză grumazul cu degetul: Sînt obosit, vreau să dorm!

Grigore Popa îşi măcina neputincios mînia, fălcile îi tremurau, abia reuşi să articuleze.

— Ce porcărie! Nici cel mai josnic calomniator n-ar fi insinuat...

— Vreau să dorm! urlă pe neaşteptate Matei. Gata! Recreaţie!!

— Nu! Ai să mă asculţi, băiete! Bătrînul îşi plimbă privirea de la unul la celălalt. Care din voi mi-a răscolit prin dulap?

— Vai, domnule Popa! Cum credeţi că...

— Dumnealui, tanti Melania, se referă la altceva. Îi lipsesc două pagini din agendă cu anumite însemnări edificatoare...

— Nemernicule!

— Chestiunea asta am aflat-o, fireşte, fără să vreau. Pereţii ăştia sînt al naibii de subţiri...

Bătrîna clipi nedumerită.

— Nu înţeleg. Despre ce însemnări e vorba?

— Te faci că nu ştii?! Bătrînul o privea cu ură. Nici usturoi nici... Avea dreptate maiorul!

Melania Lupu zîmbi trist:

— Deci a reuşit. Asta a urmărit şi iată că a izbutit.

— L-a aiurit ca pe un sugaci, spuse Doru

Matei improvizînd aşternutul în fotoliu. Uite cu cine m-am înhăitat!

— Domnii de la Miliţie, constată liniştită Melania Lupu, încearcă să ne dezbine, au simţit că jucăm toţi pe aceeaşi carte şi ne aţîţa unul împotriva celuilalt. Accentuă: Ştiu că sîntem complici.

Grigore Popa îi măsură pe rînd. Un zîmbet rău îi alunecă pe buze. Întrebă încet:

— Dar sîntem?

CAPITOLUL XI
UN AMĂNUNT FĂRĂ IMPORTANŢĂ

Continua să ningă. Maiorul inhală adînc aerul rece.

— Nu vrei să facem cîţiva paşi pe jos? Îmi place grozav prima zăpadă.

Azimioară zîmbi de circumstanţă. Era aproape miezul nopţii şi — socoti rapid — se afla la cel puţin 7-8 km de casă. În faţă se aşternea Şoseaua Kiseleff. Rar, cîte o maşină deschidea pîrtii ude. Peste case coborîse un întuneric alb cu sclipiri de giuvaier.

— E ciudat, spuse Cristescu pe gînduri. Vîrsta ne schimbă atît de mult, uneori uiţi că ai fost copil, ai impresia că te-ai născut aşa, bătrîn, şi totuşi sînt unele fleacuri care-ţi rămîn adînc înrădăcinate. Clişee unde adultul dă mîna

cu puştiul care trăgea la fit şi tocea peste vară la teorema lui Pitagora. De cînd mă ştiu, prima ninsoare m-a scos din minţi... Îmi venea să urlu de bucurie... Ca şi mirosul ăla special din martie. Un miros de verde, de pămînt...

— Aţi trăit la ţară?

— Nu, dragul meu, sînt bucureştean get-beget. Ascultă, eşti sigur că ai chef să mă însoţeşti? Dacă te grăbeşti, nu te sfii...

— Nevastă-mea, bîlbîi locotenentul. E cam bolnavă.

— De ce nu mi-ai spus? Ieşi la Statuia Aviatorilor. Poate ai şansa să dai peste un taxi...

Azimioară îşi îndreptă fularul. Schiţă o mişcare spre direcţia din care veniseră.

— I-am lăsat singuri... Oare e bine?

— Totdeauna sau, mă rog, aproape întotdeauna cîştigă cel care sesizează intenţiile adversarului cu o fracţiune de secundă înaintea celuilalt. Au trecut cîteva zile şi încă nu intuiesc mobilul. Pentru ce tot circul ăsta? Trebuie lăsaţi să acţioneze. N-o vor face niciodată cu un sergent la uşa lor. Hai, urează-mi drum bun şi du-te!

Cristescu coborî agale spre Piaţa Victoriei. În jurul lui, fulgii de zăpadă aşezau mozaicuri de-o clipă.

— Da, şopti maiorul cu un zîmbet pe care şi-l uitase: îmi place prima ninsoare.

O coti la stînga pe Clopotarii Vechi.

*

Călca plin de amintiri pe străzile Iaşului. Absolvise aici, în anii tulburi din timpul războiului cîteva clase de liceu, urmînd-o pe mătuşă-sa în cea de-a doua căsătorie. O căsătorie la fel de nefericită ca şi cea dintîi. Visase un trai tihnit, alături de un om cumpătat.

"Am obosit, spunea rudelor. Vreau un prieten, cineva care să aibă grijă de mine."

Maiorul o asculta cu un nod în gît. Avea 14 ani pe atunci. O vîrstă cînd nu te poţi împiedica să nu divinizezi un unchi îngrozitor de tînăr şi aviator pe deasupra, cu ochi strălucitori şi plin de fantezie, cu gusturi de băieţandru, un unchi în stare să cumpere un castel de zahăr şi ciocolată expus în vitrină la Riegler ori să-şi taie limbile de la nişte pantofi noi lucraţi la Shull ca să-i facă praştie nepotului. Nevastă-sa limfatică, fără nerv şi fără umor, se cutremura.

Cristescu urcă pe Strada Karl Marx, identificînd-o automat: "Fost Lascăr Catargi..."

Locuiseră în apropiere, un apartament meschin, întunecos, cu o mobilă îngrozitoare tapiţată în verde. Mătuşă-sa încerca să pară fericită şi plîngea la ore fixe cînd se credea singură. Căutase un bărbat chibzuit, normal... Era într-adevăr "normal", obtuz, lipsit de

sensibilitate.

Maiorul deschise agenda verificînd adresa. Marin Vîlcu îşi petrecea concediul la soră-sa. Pe gard atîrna, într-un singur cui, o tăbliţă veche. Literele abia se mai desluşeau: "Nu intraţi. Cîine rău".

Maiorul înaintă pe aleea pietruită trăgînd cu coada ochiului la ferestre. Nu se mişca nici o perdea. Sună lung. Aproape simultan se auziră paşi şi o voce puternică de femeie.

— Imediat, Gheorghiţă!

Apăru un chip oval, cu ochi negri, rotunzi. Putea să aibă 55 sau 60 de ani. Purta părul destul de lung şi o cunună de bucle mici, sure, înghesuite la tîmple şi deasupra frunţii. În ciuda pieptănăturii, nu încerca deloc să pară mai tînără.

"Pur şi simplu aşa a apucat, gîndi Cristescu. Acum 25 de ani cred că nu-i stătea râu..."

Observase fenomenul chiar şi la cele mai sobre femei. Păstrau în ţinută, indiferent de modă, cîte un amănunt din timpul tinereţii. Acelaşi gen de pălărie, sau aceeaşi coafură, un anumit ruj, anumite gulere.

— Oh, Scuzaţi-mă! Credeam că a venit ziarul. Pe cine căutaţi?

— Pe domnul Marin Vîlcu...

— Poftiţi înăuntru.

Spre surpriza maiorului, femeia nu-l legitimase, nu pusese nici un fel de întrebări. Îl

lăsă să aştepte într-o sufragerie veche, plină de tablouri cu flori: lăcrămioare, miozotis, petunii, toate culorile de trandafiri pictate corect şi în mod evident de aceeaşi mînă. Pe bufet, strălucea stins, plin de praf, un Cupidon mare, din porţelan, călare pe un melc cu cochilia de aur.

Marin Vîlcu apăru în halat. Avea barba nerasă şi o expresie arogantă a gurii. Ochii însă priveau blînd, fără ostilitate, poate puţin surprinşi.

— În ce chestiune...

Cristescu îi arătă legitimaţia. Celălalt se uită superficial şi îi împinse un scaun. Se aşeză şi el trecîndu-şi mîna peste obraz.

— Vă rog să mă scuzaţi. Nici nu m-am bărbierit. În concediu, nu fac altceva decît să dorm şi să citesc. Rîse. Abia m-a scos soră-mea din pat. Credeam că-i un truc.

— E totuşi păcat că nu v-aţi dus într-o staţiune. Cel puţin schimbaţi aerul…

Vîlcu se lăsă pe spate.

— Dacă eram în iulie, m-aş fi dus la mare. Dar aşa… Îmi place să lenevesc şi nicăieri nu reuşesc mai bine ca la soră-mea. În casa asta m-am născut, mi-am petrecut copilăria şi adolescenţa. De fapt, noi doi sîntem foarte singuri. E unul din puţinele prilejuri de a fi împreună. Da, sigur, puteţi fuma… Se bătu cu palmele peste buzunare. O clipă! Mi-am uitat

ţigările dincolo.
Se întoarse cu un pachet de Mărăşeşti.
— Nu mă pot dezobişnui. Le fumez din liceu. În sfîrşit, vă ascult, domnule maior.
— Mda... Cristescu îşi umezi buzele. Presupun că n-aţi aflat încă...
Vîlcu îşi încreţi sprîncenele.
— S-a întîmplat ceva?
— Domnul Mihai Panaitescu a fost asasinat.
— Panaitescu?! Îl privea înspăimîntat. Nu pot să cred... Dar cine? Cine a...
— Iar domnişoara Scurtu, continuă maiorul, a dispărut.
Celălalt înghiţi în sec.
— Cum să dispară? Cine să-l ucidă pe Panaitescu? Am impresia că visez! Căută ochii maiorului. Pentru numele lui Dumnezeu! Ce se întîmplă?
— Nu ştiu, însă ceva se întîmplă, iar vecinii dumneavoastră se dau peste cap să ascundă acest "ceva".
— Îi suspectaţi de crimă?
— Vă surprinde?
Vîlcu privi încurcat.
— Evident. Nu mi-i pot închipui pe Melania ori pe bătrînul Popa cu un cuţit în mînă sau...
— Panaitescu a fost otrăvit. Dacă aţi avut în vedere considerentul de vîrstă, mă rog forţă fizică, obiecţia cade de la sine.
— Şi Valerica?

— Deocamdată nu ştim nimic.

— Fantastic! Am trăit trei ani alături de oamenii ăştia...

— N-aţi încercat niciodată să vă mutaţi?

— Nu. Îşi privi vîrful pantofilor. Cum ies la pensie vin aici. Am să locuiesc împreună cu soră-mea. Nu mă interesează o casă în Bucureşti.

— Îi cunoaşteţi deci de trei ani?

— Da. Iertaţi-mă, nu vreţi să luaţi o picătură? Nu beau niciodată dimineaţa, dar vestea asta m-a dat pur şi simplu gata.

Deschise uşa şi strigă, undeva, pe coridor:

— Nana!

Se auziră paşi lipăind apoi un schimb de şoapte.

Cristescu învîrtea absent scrumiera. Era un suvenir din Olanda, o farfurioară de ceramică albă pe fundul căreia fuseseră pictate, cu albastru-cobalt, o moară şi nişte saboţi.

Îi plăcea încăperea cu mobilele ei vechi. Emana o linişte specială, un fel de "am oprit ceasul pe loc". Te simţeai bine, cumva la adăpost, încercai sentimentul odihnitor că nu se poate întîmpla nimic extraordinar îndărătul obloanelor de lemn. Chiar moartea putea veni lin aici, cu paşi de pisică, o moarte fără spasme, nu act necruţător, ci împlinire.

Îşi oprea ochii asupra unui obiect sau a altuia şi îşi dădea seama că fiecare însemna

mai mult decît o amintire: un individ, o generaţie, un anno domini... De pildă, paneraşul de mărgele în care femeia îşi păstra probabil banii, tabachera de fildeş din vitrină, unde încăpeau 5 sau 6 ţigări, plosca din piele moale, fină care amintea de chefuri haiduceşti izbucnite în răcoarea pădurii, un picnic din însoritul mai al lui 1905 sau 1906 cu rochii albe şi pălării florentine...

Vîlcu se întoarse cu o sticlă şi două pahare. Turnă lichidul gros, roşu.

— A trebuit s-o scot din damigeană. Aveţi ocazia să gustaţi o vişinată unică. Specialitatea casei: cu scorţişoară şi sîmburi de caise.

Bău dintr-o înghiţitură apoi puse paharul gol pe masă clătinînd din cap.

— Ce nenorocire... Mîine abia se împlinesc patru zile de cînd ne-am despărţit. Erau sănătoşi, teferi...

— Spuneţi-mi, domnule Vîlcu, vedeţi vreun motiv pentru care Panaitescu ori Valerica Scurtu — să acceptăm ipoteza cea mai tristă — au fost ucişi?

Îl privea intens, fără să clipească. Bărbatul îşi deschise palmele.

— Ştiu eu... Două asasinate comise în aceeaşi locuinţă, într-un răstimp de cîteva zile, fireşte, îţi dau de gîndit. Faptele sar în ochi. Şi oricît de naiv aş fi, îmi este imposibil să nu stabilesc o corelaţie, mai precis o legătură

cauzală între ele. Nu pot să cred de exemplu că Valerica a fost omorîtă — dacă a fost omorîtă — dintr-o cauză, iar Panaitescu dintr-alta.

— Teoria vecinilor dumneavoastră este că Panaitescu s-a sinucis. Am găsit o scrisoare către nevastă-sa în care încearcă să-şi justifice actul. În fine, mai există şi alte "urme".

— Sinucis? Omul îl privea uluit: Ei uite, asta n-aş fi zis-o niciodată. Panaitescu! Ultimul individ... Un cap limpede, o minte independentă, o vitalitate ieşită din comun. Ca să fiu absolut sincer, îmi era cel mai drag dintre toţi, deşi nu mi-a dat niciodată prilejul să i-o arăt. Avea două pasiuni: matematicile şi nevastă-sa. La asta se reducea tot mapamondul, restul nu exista sau nu conta.

— Deci ipoteza sinuciderii cade.

— Pomeneaţi totuşi de o scrisoare...

— Scrisoarea e trucată, domnule Vîlcu. O scrisoare perfectă. Poate prea perfectă...

— Adică să scornească ei o chestie atît de drăcească? Nu, hotărît nu pot să cred! Cine? Doru Matei?

— De ce nu?

— Pare şmecher, dar e mai mult derbedeu.

— Sau Grigore Popa de pildă.

— Exclus. Tipul e fricos. Poate să dorească moartea cuiva, dar stînd în expectativă.

— Melania Lupu?

— Mă faceţi să rîd...

— De ce? Mi s-a părut o femeie deosebit de inventivă, mai inteligentă decît lasă să se vadă.

— Domnule maior! Vîlcu se oprise gesticulînd tulburat: O cunosc bine. N-o să mă convingeţi că, timp de trei ani, s-a prefăcut, a jucat teatru, a reuşit să mă păcălească, a făcut pe idioata, şi asta fără nici un ţel concret! Şi nu numai pe mine, dar şi pe ceilalţi.

— Mă întreb în ce măsură v-aţi dat silinţa s-o cunoaşteţi.

— Indiferent! O naivă, din specia imaturilor. Nu ştiu ce naiba se întîmplă… Celulele nu evoluează, probabil. Orice gîscă de 17 ani e mai şmecheră decît Melania. Gîndiţi-vă la preocupările ei! Femeie peste 60 de ani care-şi aşază ghetele la geam de Sf. Niculae şi tot ea vîră înăuntru bomboane, mătase pentru brodat şi alte prostii…

— Hm, exact asta m-a pus pe gînduri, surîse Cristescu. Ceea ce dumneavoastră consideraţi imbecilitate sînt poate simple refulări, excrescenţe ale unei existenţe neînsemnate în contradicţie dramatică cu temperamentul, cu vocaţia Melaniei Lupu. Caută cu tot dinadinsul neobişnuitul, tînjeşte după ceva deosebit, îşi garniseşte viaţa, aşa cum aplici broderii pe o suprafaţă a cărei netezime te supără.

— Şi din plictiseală s-a apucat să dea cu barda în români… E ilar!

— N-am afirmat că ca a dat cu barda. Am

dezvoltat o simplă presupunere. Melania Lupu nu este "imatura" pe care o credeţi dumneavoastră, dimpotrivă, sînt convins că e cea mai inteligentă dintre toţi.

Vîlcu se aşeză.

— Pot să vă dau o sugestie?

— Vă rog.

— Nu comiteţi greşeala să-l subestimaţi pe Grigore Popa. Într-o eventuală colaborare criminală... Am impresia că aicea bateţi, mă înşel?

— Nu.

— Aşadar, într-o eventuală colaborare el ar fi capul.

— Cu alte cuvinte, îl vedeţi în stare să ucidă. Adineauri...

— Concret n-ar putea s-o facă, domnule maior, asta am spus adineauri. Dar acceptînd premisa dumneavoastră — două crime, trei suspecţi — neapărat vecinii şi nu altcineva...

— Categoric!

— ... Deci judecînd în limitele acestor puncte cardinale, Grigore Popa se detaşează, se impune ca autor moral în primul rînd.

— Nu vă influenţează cumva agenda lui?

— Fără îndoială şi trebuie să recunoaşteţi că povestea dă de gîndit. Are o fantezie sinistră. Este în stare să născocească răzbunări de-o meschinărie cutremurătoare şi totodată eficace. La prima vedere îţi vine să rîzi... Odată,

se supărase pe Valerica Scurtu. Nu-mi amintesc exact, o chestie la bucătărie parcă, în orice caz un scandal de proporţii! Imaginaţi-vă, după povestea asta bătrînul a procurat nişte ploşniţe vii şi le-a introdus într-un plic. Noaptea l-a băgat pe sub uşa femeii. Vă daţi seama ce infern... A trebuit să zugrăvim, un an de zile neam luptat cu disperare. Se umpluse toată casa.

Cristescu rîse.

— Ce-i drept, e o probă de fantezie. Imaginaţie însă are şi sculptorul.

— A nu, făcu Vîlcu. Cu el se întîmplă altceva. Băiatul nu-i prea prost, desigur, dar orizontul lui e blocat de nuduri, dacă înţelegeţi ce vreau să spun, orice altceva îl lasă absolut rece. Deşi...

— Deşi?

— Mi s-a întîmplat de multe ori să mă înşel...

— Domnule Vîlcu, spuse maiorul, nu ştiu deocamdată mare lucru, dar pentru mine un fapt e cert: cei trei colaborează, au un ţel unic. Aş mai adăuga un amănunt semnificativ. Înainte de a "dispărea", Valerica Scurtu avea acelaşi ţel. Era alături de ei. N-am nici un argument material în sensul ăsta, dar sînt sigur că intuiţia nu mă înşală. Se pune deci întrebarea: ce anume i-a făcut complici pe cei patru împotriva lui Panaitescu, apoi pe ceilalţi trei împotriva Valericăi Scurtu?

— Ce?

— Asta aş vrea şi eu să ştiu.
— Ciudată poveste. Şantaj?
— Adică?
— Panaitescu ducea o viaţă lejeră. Desigur, nu făcea achiziţii, în schimb risipea o groază de bani prin restaurante.
— Vă întrebaţi cum îi procura?
— Caut o soluţie.
— Cu alte cuvinte, Panaitescu descoperă fapte reprobabile în viaţa celor trei…
— Sau a unuia singur.
— Şi-i stoarce adică banii...
— Vi se pare imposibil?
— Cum rămîne atunci cu Valerica Scurtu?
— Putea prelua şantajul. Clătină din cap. Nu, e prea complicat...
— Eu aş fi tentat să mă gîndesc la un mobil material. Nu dintr-un simplu incident consumat la bucătărie ori în baie omoară oamenii cu cianură, inventează înscenări rafinate, ascund un cadavru, şi-l ascund bine — stau zid cu buzele pecetluite. E altceva! O miză extrem de mare sau care, cel puţin în ochii lor, a căpătat proporţii fantastice.
Vîlcu îşi turnă încă un păhărel de vişinată. Al maiorului rămăsese aproape neatins.
— Un mobil material, şopti contabilul, literalmente, nu văd. Panaiteştii sînt oameni modeşti. Cîştigau destul de bine, dacă ne gîndim la felul în care îşi petreceau nopţile, dar

nu tezaurizau. Sînt convins că în viaţa lor n-au pus mîna pe un libret de economii. Şi-apoi nu pricep cum ar fi preluat Valerica Scurtu singură acel bun material — să-i zicem ştafeta — de la Panaitescu, cum ar fi moştenit-o stîrnindu-i astfel pe ceilalţi. Îşi duse mîna la frunte. Nu, nu înţeleg nimic. O istorie halucinantă. Într-un fel, mă bucur că sînt în concediu.

— Cum vi s-au părut cînd aţi plecat?

— Ca de obicei. Se spărsese o ţeavă, erau destul de nervoşi, dar în nota normală. Nu afişau nici un fel de dispoziţii criminale...

— L-aţi văzut şi pe Panaitescu?

— Da, cred că da. Erau adunaţi cu toţii în hol.

— Vă amintiţi poate ora...

— Evident, mă grăbeam la aeroport. Am venit să-mi iau valiza, pe la 6, 30 dimineaţa…

— Un moment! N-aţi dormit acasă?

— Nu. Înnoptasem la o prietenă. O legătură veche... I se păru că descifrează o ezitare pe chipul maiorului. Sîntem oameni în vîrstă, liberi, lucrurile nu pun în încurcătură pe nimeni. Vă pot da adresa.

— Nu e cazul, spuse moale Cristescu.

— De ce nu? Dat fiind împrejurările, orice investigaţii mi se par normale. Doina Popovici, Albinelor 15.

Maiorul făcu un gest cu mîna ca şi cum chestiunea nu-l interesa.

— Deci la 6, 30 erau în hol…
— Exact. Am întîrziat cam o oră. Un duş, cafeaua, în fine un minim de bagaje. La 7, 30 am plecat.
— I-aţi văzut din nou?
— Da. Rămăseseră în hol.
— Ce făceau?
— Dormeau.
— În hol?
— Probabil li s-a părut că acolo e mai cald. Cînd am venit acasă, am găsit îngheţată apa dintr-un vas cu flori. Nişte garoafe… Fusese un ger groaznic.
— Îmi amintesc. Totuşi mi se pare ciudat. Din cauza amplasării şi a ferestrelor înalte, holul e cea mai friguroasă încăpere.
— Inexplicabil, într-adevăr…
— Sînteţi sigur că nu vă înşelaţi? Scuzaţi-mă că insist, dar amănuntul este extrem de important pentru mine.
— Categoric, spuse hotărît Vîlcu. Mi-amintesc chiar că am păşit în vîrful picioarelor ca să nu-i trezesc. Ezită: Nu ştiu, s-ar putea să mă înşel, dar la un moment dat am avut senzaţia că sforăitul lui Grigore Popa e simulat.
— Cum aşa?
— Mi s-a părut că se preface.
— Interesant.
— Fireşte, n-am dat importanţă faptului. În ultimă analiză evita în felul acesta să-şi ia

rămas-bun. Privi cîteva clipe figura lui Cristescu. Sînt oameni ciudaţi, domnule maior! Melania şi Popa au mai multe curiozităţi decît ai fi în stare să descoperi într-un azil întreg. Valerica e fată bătrînă, iar sculptorul se crede artist şi-şi permite toate năzdrăvăniile. După ce trăieşti o lună în mijlocul lor, nu te mai surprinde nimic.

— Poate că aveţi dreptate... În sfîrşit, nu vă mai reţin.

— Dacă nu o consideraţi drept îndrăzneală, spuse Vîlcu ţinîndu-i haina, comunicaţi-i vă rog doamnei Doina Popovici că mă întorc pe data de 14 ianuarie.

Cristescu zîmbi:

— Sînteţi atît de sigur că o voi vizita?

— Aş fi gata să pariez pe ultimul leu.

*

Stăteau în hol, departe unul de celălalt, cu ochii pe fereastră.

"Se lasă seara", gîndi Melania Lupu trecîndu-şi degetele greblă prin blana pisicii.

"Nu-mi place întunericul, gîndi Doru Matei. Îl detest. Chiar şi în amor... De ce să nu vezi?"

"Încă o noapte, gîndi Grigore Popa. Noaptea te simţi mai singur. Cînd eram mic, dormeam cu un ursuleţ. Îl chema Martin şi-i lipsea un ochi..."

"Am să mănînc o cireaşă glasată, gîndi Melania Lupu. Mai am cîteva în scrin."

"Aş avea chef să sparg ceva, gîndi Doru Matei. Nu mai suport liniştea... O aud, mi s-a agăţat de timpane, mă doare!"

"Panaitescu şi Valerica, gîndi Grigore Popa. Ce destin... Amîndoi, acolo... Presimt..."

— Presimt că e zadarnic, spuse răguşit bătrînul.

— Ciudat! tresări sculptorul. Mă gîndeam la acelaşi lucru.

— Prea tîrziu, şopti Melania Lupu. Niciodată nu te poţi întoarce.

CAPITOLUL XII
CARE E TRUCUL?

Avea 46 sau 47 de ani, iar primul lucru care te izbea era siguranţa. Privind-o, simţeai că va găsi totdeauna, indiferent de situaţie, soluţia corectă, accentul just, replica ideală. Se mişca superb, cu o graţie naturală care nu se învaţă nicăieri şi mai ales "da, reflectă maiorul, asta e, femeia sugera acut ideea de civilizat". Rufăria i-o ghiceai impecabilă, baia, veritabilă droghe-rie, cu săpunuri fine şi trei perii de dinţi, nu ţi-o puteai închipui cu combinezoane dubioase sau cîte un ac de siguranţă înlocuind nasturele ori cîrligul acolo unde nu se vede.

Îi zîmbi lui Cristescu ca şi cînd s-ar fi cunoscut de cînd lumea şi nimic nu i-ar fi putut face mai multă plăcere decît prezenţa lui. Desigur, maiorul simţi convenţia, dar aceasta nu-l împiedică s-o privească la fel de încîntat.

Se aşezaseră în hol, Doina Popovici cu faţa spre fereastră, neevitînd să primească în plin obraz lumina. Avea un chip interesant, puţin prea cărnos, extrem de senzual. Ochii enormi, verzi, aruncau lumini dulci, citeai în ei împăcare şi o poftă de viaţă nealterată de vîrstă.

"Nu-i e frică de bătrîneţe", conchise maiorul.

Doina Popovici izbucni în rîs. Gura cam mare era bine desenată, dinţii superbi.

— Ce idee pe Vîlcu! A profitat neîngăduit de mult de amabilitatea dumneavoastră. Vine deci pe 14...

Se răsuci spre cutia de ţigări arătîndu-şi talia bine conservată. Purta o rochie bleu, din flanel moale, cu un medalion greu de argint, ostentativ barbar. Trase adînc în piept fumul şi spuse pe o voce joasă uşor neliniştită.

— Bănuiesc că s-a întîmplat ceva dezagreabil...

— Îi cunoaşteţi cumva pe vecinii domnului Vîlcu?

— Destul de vag. De ce mă întrebaţi?

— Profesorul Panaitescu s-a sinucis, iar Valerica Scurtu a dispărut.

Femeia făcu ochii mari.

— Panaitescu?! Nu se poate!

— Din nefericire, da...

— Fantastic! Cînd?

— Acum patru zile, preciză Cristescu.

— Îmi pare extrem de rău. Marin îmi vorbea mereu despre omul ăsta... Ţinea la el. Înainte de plecare mi-a povestit ceva... Făcu un gest cu mîna. Ceva impresionant.

Cristescu îşi ridică privirea.

— Pur şi simplu înduioşător, zîmbi Doina Popovici. O adora pe nevastă-sa. Un sentiment puţin obişnuit după atîţia ani de convieţuire... Aţi cunoscut-o?

— Nu.

— E o femeie ştearsă, măruntă, prost îmbrăcată, indiferent de ce pune pe ea. Şi totuşi Panaitescu o adora. Ciudat, nu? Trebuie să ajungi la vîrsta mea ca să poţi înţelege lucrurile astea.

Maiorul zîmbi complexat.

— Vă răsfăţaţi?

— Sînteţi amabil...

— Vorbeaţi de un anumit gest...

— Da. Vroia să-i pregătească o surpriză. Acum e la Praga, mi se pare, într-o excursie cu O. N. T. Panaitescu şi-a amintit că admirase recent la Consignaţia o cutie de argint, *une boîte à bijoux.* Ceva foarte pretenţios, pretinde Marin, şi ridicol de scump. Aproape patru mii

de lei. Imaginaţi-vă, şi-a vîndut trei costume de haine şi a achiziţionat-o.

Îl privi lung, parcă surprinsă, aşteptînd reacţia maiorului. Cristescu gesticulă vag.

— Interesant. Aţi văzut sau vi s-a spus cum arată odaia soţilor Panaitescu?

— Ştiu la ce vă referiţi şi tocmai asta mi se pare, cum să vă spun, de-a dreptul patetic. În fond, s-a sacrificat pentru a-i satisface un capriciu. Un cadou absurd şi, dacă te gîndeşti la cutia aceea pretenţioasă umplută cu fleacuri ieftine, mărgele de sticlă şi strasuri, îţi dau lacrimile.

— Cînd spuneţi că s-a întîmplat?

Femeia ridică din umeri.

— Recent, în orice caz. Două-trei zile înainte de… Tresări. Dumnezeule! S-a gîndit probabil să-i lase ceva… Un ultim gest.

— Aceasta ar fi o interpretare romantică, zîmbi maiorul. Domnul Vîlcu a văzut cutia?

— Da. Panaitescu l-a rugat să-l însoţească. Marin e un mare amator de obiecte de artă şi-n acelaşi timp incapabil să refuze pe cineva. În ciuda mizeriilor inerente, îşi simpatiza vecinii. Le făcea chiar unele servicii gratuite… Îşi dădu o palmă uşoară peste frunte: Acum îmi amintesc exact! Marin a plecat pe 8, dimineaţa. Noaptea a dormit la mine. Atunci mi-a povestit. Nu vreţi o cafea?

Cristescu refuză.

— Ce părere aveţi despre Valerica Scurtu?

— O nefericită. Celibat prelungit cu consecinţe dezastruoase.

— Ce vreţi să spuneţi?

— O obsedează o singură idee: să se mărite. Indiferent cu cine, indiferent de compromisul care ar intermedia actul. Se simte cumva în afara societăţii, înjosită. Îmi povestea Marin că atunci cînd stă de vorbă cu o femeie căsătorită, instinctiv se întunecă la faţă, dar în acelaşi timp o lasă să treacă înainte. O consideră superioară. Începu să se joace cu ciucurii de la fotoliu. Nu m-ar surprinde să aflu că e undeva, la un bărbat.

— Nu numai vecinii, rîse Cristescu, dar tot cartierul ar fi aflat-o pînă acum.

— Credeţi? La mentalitatea ei, n-o văd trîmbiţînd o legătură neoficială.

— Cu cîţiva ani în urmă, probabil n-o făcea, acum însă, orice aventură reprezintă o victorie, o demonstraţie de valenţe feminine.

— Poate... Doina Popovici rămase pe gînduri. E foarte trist. Într-un timp, Melania Lupu se zbătea s-o căsătorească...

— O femeie interesantă, constată Cristescu.

— Cine?

— Melania Lupu.

— Da, deşi are şi ea unele ciudăţenii.

— N-am să vă ascund, doamnă, că pun mare preţ pe impresiile dumneavoastră. Oricît

aş încerca să fiu obiectiv, oricît de bine intenţionat aş fi cu unul sau cu altul, intervine deformaţia profesională. Cu alte cuvinte, sinuciderea o pun sub semnul întrebării.

— Glumiţi, domnule maior.

— Deloc. Mai mult, există o mulţime de indicii care pledează în favoarea crimei.

— Extraordinar!

— Deci ochiul meu nu mai poate fi atît de limpede, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. În schimb, altă valoare capătă prima impresie despre nişte oameni în contextul unei convieţuiri normale. În ce împrejurare i-aţi cunoscut?

Femeia ridică din umeri.

— Zugrăvisem şi am fost nevoită să dorm două nopţi la Marin... Ciudăţeniile Melaniei m-au izbit chiar de la început. M-am şi speriat! Obişnuieşte să-şi vorbească singură, ca şi cum s-ar adresa unui copil, ori de cîte ori nu e nimeni în preajmă: "E timpul să te culci, draga mea", "Vai, Melania, ce distrată eşti" etc. Încolo, pare o femeie de treabă. Blîndă, îndatoritoare.

— Pare, într-adevăr... Şi domnul Matei?

— Sculptorul? O mică lichea. Nu s-a sfiit deloc să-mi facă curte, o curte grosolană, la cinci minute după sosire. Grigore Popa e un bătrîn morocănos şi ca toţi bărbaţii care au depăşit 60 de ani, sau aproape toţi, îngrozitor

de nepoliticos cu femeile. În general, o faună stranie... Mă gîndesc mereu: cum rezistă Marin?

— De ce... Cristescu ezită imperceptibil. De ce nu s-a mutat...

Doina Popovici rîse amuzată.

— Aici vreţi să spuneţi? De fapt întrebarea sună altfel: De ce nu ne căsătorim? Copilării! Trăim de zece ani împreună şi ne simţim admirabil.

— Cu atît mai mult...

— Eu am fost măritată. O experienţă tristă, de mult, foarte de mult... M-am obişnuit să trăiesc singură, ca şi Marin. Cînd ne-am cunoscut, nici unul dintre noi nu mai era prea tînăr, nu se mai punea problema copiilor... Şi-atunci, de ce?

Maiorul zîmbi stînjenit:

— Oamenii găsesc o mie de motive pentru care să se căsătorească în afară de copii.

— O mie de motive care se reduc de fapt la două: fie un sentiment irezistibil, fie interese, să zicem, majore. Marile pasiuni izbucnesc pînă la o anumită vîrstă şi, în orice caz, nu cunosc pe cineva care să se fi sinucis pentru o femeie de 40 de ani. Iar interese?! Doina Popovici ridică din umeri. Cîştig suficient, iar poziţia socială a lui Marin nu m-a tentat în mod deosebit.

— Şi domnul Vîlcu?

— E un om care-şi ajunge singur... Pe primul plan se află concertele, expoziţiile, muzeele, albumele de artă şi abia după aceea o femeie, să zicem eu. Cred că dacă i-aş fi fost nevastă, problema m-ar fi deranjat. În situaţia mea, o ignor. Cînd are chef să petreacă o seară în compania lui Giotto sau, mă rog, Donatello eu mă duc la cinema ori joc remy cu cîţiva prieteni. Sîntem foarte mult împreună sau foarte puţin. Depinde din ce unghi priveşti lucrurile. Chiar şi acum... Preferă să petreacă Revelionul cu soră-sa. Mi-a comunicat şi meniul: curcan cu portocale. În acelaşi timp, nu s-a sfiit să-mi ceară o grămadă de servicii. Cîteva telefoane la serviciu, un costum de scos de la croitor, de achitat abonamentul la *Paris Match.* De altfel...

Maiorul o urmărea cu buzele strînse. Doina Popovici îşi trecu degetele prin părul cărunt. Figura plină se întunecă de parcă şi-ar fi adus aminte dintr-o dată de ceva neplăcut.

— De altfel?

— Nimic...

— Ce înseamnă "nimic"?

Femeia aprinse încă o ţigară. Părea nervoasă, neliniştită.

Cristescu o examină contrariat: "O indispoziţie bruscă şi inexplicabilă. Ca şi cum ar fi primit un semnal, ceva recepţionat numai de ea, care o avertizează că s-a întîmplat sau e pe

cale să se întîmple un lucru îngrozitor..."
Întrebă încet:
— E mai bine să plec?
Doina Popovici îi mulţumi cu un surîs. Avea ochii plini de lacrimi.

*

Melania Lupu ronţăia un biscuit. Suspină uşor.
"Aş mînca un marţipan. Un marţipan roz cu miezul de fistic."
Doru Matei privea scrumiera plină de mucuri.
— Plecaţi în oraş, domnule Matei? se interesă bătrîna.
— Ce-ţi veni?
— Observ că v-aţi schimbat.
— Ei bravo! N-am de gînd să rămîn toată viaţa în pijama. Sculptorul îmbrăcase un costum *sel et poivre* la care asortase o cravată îndrăzneaţă, albastru cu verde.
— Hm, aşa s-a gîndit probabil şi Panaitescu...
— Puşche-ţi pe limbă, cobea dracului! făcu speriat Matei, bătînd în lemn: Sînteţi tîmpiţi! Şi vă miraţi de ce ne suspectează maiorul. Staţi ca huhurezii, încotoşmănaţi, casa crapă de ger şi nimeni nu face o singură mişcare!
— Cam ce mişcare ai dori să facem, tinere?

întrebă Grigore Popa.

— Să chemăm un instalator, să mai deretičăm prin casă, ori naiba ştie...

— Vai, domnule Matei, interveni Melania Lupu, dar aţi fost şi dumneavoastră de acord că aducînd un specialist trebuie să mutăm dulapul din loc?

— Ei şi?

— Dulapul e foarte şubred, are încheieturile slăbite, se poate nărui la prima mişcare.

— De asta nu mai pot eu! Mutăm tablourile în altă parte.

— Unde? întrebă repede Grigore Popa.

— Oriunde, n-are importanţă.

— La dumneata în odaie, de pildă?

— De ce nu? Tot staţi de caraul... Şi-apoi, nu uitaţi că trebuie să sosească amicul din Amsterdam, oricum umblăm la ele.

Pe buzele Melaniei Lupu apăru un surîs palid. Părea să încerce o mare dezamăgire. Grigore Popa nu-l slăbea pe sculptor din privire.

— Le-ai găsit şi un loc anume, bănuiesc...

— Nu, dar putem găsi printre materialele mele, sub parchet...

— Sau în sacul de voiaj...

Matei ridică brusc capul.

— Ce vrei să insinuezi?

— Ticălosul ăsta, spuse Grigore Popa adresîndu-se bătrînei, intenţionează să ne tragă clapa. Şi-a făcut bagajul...

— E beat! Nu-şi dă seama ce spune!

— Zău? Vrei să ne arăţi şi nouă sacul?

Sculptorul ridică din umeri fără convingere. Argumentele erau palide, încîlcite.

— Spune-mi, Melania, mă vezi în stare de o asemenea ticăloşie?

Bătrîna nu-i răspunse. Continua să zîmbească trist.

— Şi în definitiv, se ridică Matei, admiţînd că vreau să plec trebuie să mă justific? Cui? Ţie?! Mă faci să rîd, papa!

Rîse fals, nervos. Grigore Popa dădu din mînă.

— Din partea mea, du-te învîrtindu-te! Tablourile însă nu se mişcă din dulap!

— Ce vorbeşti, mon cher? Şi dacă eu — să zicem — aş fi de altă părere?

— Încearcă!

Ameninţarea din glas era evidentă. Melania Lupu continua să rămînă în expectativă, plimbîndu-şi privirea şi surîsul de la unul la celălalt.

— Mă întreb cum ai să mă opreşti...

— Încearcă şi ai să vezi!

Din ochii bătrînului ţîşneau fulgere. Sculptorul rămase descumpănit. Aprinse o ţigară mai mult ca să cîştige timp.

— Mi-ai pregătit şi mie o surpriză? Ceva în genul celor gustate de Panaitescu şi Valerica înainte de a-şi da duhul?

Grigore Popa clătină din cap edificat.
— Eşti prost, băiete
— Altceva mai ştii?
— Şi ticălos pe deasupra. Iar ticăloşenia şi prostia nasc monştri.
Sculptorul îşi pocni palmele cu o expresie de neţărmurită surpriză.
— Uite cine vorbeşte! Ei nu, că e formidabil! Să-ţi spun eu, coană Melania, ce-a fost în stare boşorogul ăsta să facă în timpul războiului? Se întoarse spre bătrîn: Sînt tîmpit, ai?
— Iremediabil!
— În regulă! Nu însă şi lipsit de memorie. Ca să ţin minte un lucru nu-i nevoie să-l notez în agendă... Se aşeză confortabil, picior peste picior. Şi-acum să-i dăm drumul la magnetofon! E o istorioară cu tîlc şi bineînţeles cu morală. Anul 1943, iarna. Reţine te rog, tanti, era tot cam prin decembrie. Se pare că pe frumosul ăsta îl apucă damblaua în luna cadourilor... Aşadar, ne aflăm în anul 1943. Maiorul Grigore Popa întreţine relaţii cît se poate de apropiate cu doamna Lola, soţia căpitanului Preda.
— Încetează!
— Un moment, drăguţă, încă n-am terminat. Bun! Numai că tînăra Lola, nemulţumită de oficiile celor doi bărbaţi, insatisfacţie absolut firească dacă ne gîndim la potenţialul masculin al ipochimenului...
Melania Lupu îşi coborî sfioasă privirea.

— Domnule Matei, vă rog, n-are rost…

— De acord. Să trecem peste amănunte. Deci juna Lola găseşte de cuviinţă să-şi împartă patul conjugal cu al treilea individ, un locotenent de cavalerie.

Bătrînul fierbea gata să izbucnească. Melania Lupu, intuind deznodămîntul, încercă să depăşească momentul.

— Sînt chestiuni care, credeţi-mă, nu mă interesează. Nu interesează pe nimeni…

— Te înşeli, tanti! E o poveste plină de semnificaţie. Constatînd infidelitatea doamnei, Grigore Popa găseşte de cuviinţă să o sancţioneze.

— Ce prostie! îngînă nesigur bătrînul. În viaţa mea n-am auzit ceva mai caraghios.

Dar dincolo de cuvinte se simţea altceva. Altceva se citea şi pe figură.

— Două zile mai tîrziu, continuă Matei, căpitanul Preda îşi găseşte soţia otrăvită. Cu cianură!

— Ce?! exclamă fără să vrea Melania Lupu.

— Au urmat, fireşte, cercetările de rigoare, Miliţia şi-a spart capul luni de-a rîndul incapabilă să înţeleagă cum s-a comis crima. Îşi calculă pauza. La autopsie s-a constatat că victima nu consumase absolut nimic cu 14 ore înainte de a muri.

Se uită triumfător la bătrîn. Melania Lupu întrebă încet:

— Şi?

— În lipsa probelor, dosarul s-a clasat. Oftă. Mă întreb dacă maiorul Cristescu va repeta figura.

Se aşternu liniştea. Melania Lupu netezea faţa de masă privind în gol. Sculptorul îi surîdea fermecător bătrînului. Chipul lui Grigore Popa împietrise. Rosti printre dinţi:

— Canalie!

— Tot eu, fireşte! Spune-mi, papa, cum naiba ai procedat? E un truc...

— De unde ai aflat povestea?

— N-are importanţă!

— Pentru mine, da.

— În orice caz, nu din carnetul dumitale. Uite, vezi, eu nu spun că eşti prost, dimpotrivă! Mai mult, îţi dau cuvîntul meu de onoare că tot în sensul ăsta te-am descris maiorului. Deştept, cărpănos şi pestriţ la maţe! E de la sine înţeles că o asemenea poveste n-ai fi aşternut-o pe hîrtie.

— De unde ai aflat?

— Mă priveşte. Dacă-mi vinzi trucul cu cianura, îţi spun.

Grigore Popa îi întoarse ostentativ spatele.

— Mi-e greaţă! Ascultă, Melania, n-am intenţia să mă justific...

— Nici nu e cazul. Sînt chestiuni care vă privesc personal.

— Totuşi, ţin să precizez un lucru. Atunci

cînd... mă rog, s-a întîmplat ce s-a întîmplat n-am ieşit din casă. Am martori... O gripă rebelă.

— Asta să i-o spui lu' mutu'! interveni Dom Matei.

— Soţul ei tocmai mă vizitase...

— Şi i-ai zis pe nerăsuflate: "Căpitane, nevastă-ta *ne* înşală!" Aşa-i?

— Cu dumneata nu discut!

Sculptorul se ridică.

— Foarte bine. Ţin să vă anunţ că după o matură chibzuinţă am ajuns la concluzia că drumurile noastre trebuie să se despartă.

— Du-te dracului!

— Domnu' Popa, vă rog...

— Nu pune la inimă, tanti Melania, flăcăul e cazon rău! Cum vă spuneam, intenţionez să plec, întrucît n-am de gînd să împărtăşesc soarta celor doi. În concluzie: propun să împărţim bucatele. Nu te holba, papa, ai înţeles foarte bine. E vorba de cele două pînze, fireşte. Un simplu exerciţiu de aritmetică: Două paie la trei măgari...

— Nu-i chiar atît de simplu, domnule Matei, observă bătrîna. Părerea mea...

— Lasă tanti, i-o comunici frumosului mai tîrziu cînd veţi rămîne în tete-à-tete. Un licăr maliţios i se aprinse în priviri. Apropo, ştiţi că aţi putea face o pereche cum nu se poate mai potrivită? Doamna cu idei şi omul cu carnetul! De ce nu vă însuraţi, copii? Sau preferaţi

concubinajul?

Bătrînii îl priveau fără glas. Doru Matei se strîmbă:

— În sfîrşit, treaba voastră! Să revenim la tablouri. Ca om de artă, artiştii au fost întotdeauna apreciaţi, socotesc că mi se cuvine caimacul: Dama cu evantaiul. Ar fi o crimă să pîngărească domnul Popa cu ochii lui murdari surîsul cucoanei. Ştiţi cum aş boteza cu tot balamucul ăsta? Cianură pentru un surîs... S-a consumat o cantitate bunişoară. Domniilor voastre vă ajunge *Vînătorul.* Se adresă bătrînului: Poartă semnătura lui Rembrandt, papa, pictor olandez cu mare trecere... Îţi spun toate astea pentru că, sînt convins, cunoştinţele dumitale în materie...

— Termină, domnule, odată! izbucni Grigore Popa pe neaşteptate. Eşti dement?

— Cît se poate de realist, papa. Şi cu asta să trecem la fapte!

— Mă aşteptam, spuse moale bătrîna, să ne întrebaţi dacă sîntem şi noi de acord...

— Fleacuri! Pentru cît v-a mai rămas de trăit, vă ajunge gagiul cu pană la pălărie. Logic şi generos, nu?

— Să nu te atingi de dulap, spuse printre dinţi Grigore Popa.

— Vorbeşti serios?

Atinse stema heraldică. Din cîţiva paşi, bătrînul fu lîngă el. În mînă ţinea un satîr de

bucătărie.

— Îţi crap capul!

— Vă deranjez?

Se întoarseră brusc. Maiorul Cristescu surîdea în prag.

CAPITOLUL XIII
SOLUŢIA DE 18 CARATE

Melania Lupu ronţăia un biscuit. Suspină uşor:

"Astăzi cred că nu mai vine."

Doru Matei privea scrumiera plină de mucuri.

"Ciudat. Mi-e frică. N-am simţit niciodată ceva asemănător. Ştiu că e cineva în spate. Mă întorc, şi nu văd pe nimeni."

Grigore Popa asculta pendula.

"Tic-tac... Da, voi pleca la Londra. Am să mă stabilesc acolo. Tic-tac... O locuinţă decentă, un club bun... O menajeră... Poate o văduvă, în fine, cineva distins... Tic..."

Telefonul începu să sune.

— Cine era?

— Maiorul.

— Iar?

Doru Matei rînji.

— Îşi bate joc de noi! Ştie precis că Valerica a mierlit-o şi totuşi se interesează dacă nu s-a

întors.
— *Nu ştie,* accentuă Melania Lupu liniştită, şi acesta e un punct cîştigat. Trebuie să fim doar atenţi, să nu ne pierdem cumpătul.
Grigore Popa îşi înghiţi saliva.
— Nu-mi place maiorul! Scotoceşte, mereu scotoceşte... Nu înţelegeţi? E un război al nervilor.
Tremura sub pledul gros din care îi ieşea doar capul. Din cauza obrazului neras, părea bolnav.
Sculptorul se uită la ei şi începu să rîdă. Un chicotit nervos la început, apoi hohote isterice care-i alterau trăsăturile.
— Domnule Matei, şopti bătrîna înspăimîntată, domnule Matei!
Tînărul părea incapabil să se stăpînească.
— E caraghios! articulă printre sughiţuri. Mă uit la voi şi nu-mi vine să cred. N-aveţi mutre, asta e!
— Ce mutre?
Matei se înecă.
— De criminali, vezi bine!
— În sfîrşit, oftă bătrînul. Pînă acum eu eram capul răutăţilor.
— Mutra nu te absolvă, papa, doar în filme ucigaşii au figuri de-ţi vine s-o rupi la fugă.
Melania Lupii surîse tremurat:
— Încercaţi să vă gîndiţi la altceva.
— De pildă la Valerica, nu? Sculptorul urla

de rîs. Nefericita şi-a atins scopul! Are în sfîrşit un bărbat...

— Eşti cel mai dezgustător individ pe care l-am cunoscut vreodată!

— Serios? Ia mai consultă-ţi niţel carneţelul. Spune-mi, bătrîne, îţi notai şi şedinţele de dragoste?

— Sictir!

— De ce trebuie să spuneţi astfel de lucruri? Bătrîna clătină din cap. Nu fac bine nimănui… Mîine, adăugă tonică, vine domnul Van der Hoph. Totul se va aranja…

— Totul se va aranja… mormăi Grigore Popa. Cînd aştepţi mai mult, nu se aranjează. Nu ştiu de ce... Am o presimţire...

Melania Lupu exclamă cu mîinile împreunate:

— Oh, vă rog, domnule Popa! Să vorbim despre altceva. Sau… Se agăţă de idee: Uite, să jucăm tabinet!

— De ce nu "Lapte gros"? E un joc de societate...

— Cretin!

— Totul c să treacă noaptea. Ziua e altfel. Depinde numai de noi...

— De unul din noi! Dacă e cuminte…

Grigore Popa dădu din mînă iritat:

— Lasă-mă să vorbesc!

Sculptorul îi privea fix. Se calmase, dar umerii încă îi tremurau.

— Ce presimţire mai ai?

— Hm, poate că nu-i presimţire. Ceva ciudat, oricum...

Melania Lupu strînse din pleoape şi-şi duse ostentativ mîinile mici la urechi. Grigore Popa continuă netulburat, cu ochii înfipţi în duşumea.

— Al dracului de ciudat! Tot timpul aud nişte paşi. Uite, chiar şi acum... Se plimbă în sus şi în jos. Iar în sus şi iar în jos. S-a întîmplat şi altă dată... Cu ani în urmă. Mă trezeam noaptea din cauza lor. Aprindeam lumina şi... nimic.

Sculptorul îl privi tulburat:

"Într-adevăr ciudat! Eu simt pe cineva... O prezenţă constantă. El îl aude... Înnebunim!"

— M-am întrebat totdeauna, vorbi răguşit bătrînul, mă întreb şi astăzi. Cine... Cine poate fi?

Melania Lupu, lăsând mîinile să-i alunece pe lîngă obraji, spuse încet:

— Pentru numele lui Dumnezeu, vă rog...

— N-am vorbit nimănui despre unchiul Alecu. Grigore Popa deschise palmele clătinînd din cap. Cui să-i vorbesc? Sînt dintre ăia care rămîn totdeauna singuri, indiferent unde s-ar afla. Într-o clasă, într-o sală de spectacol, între o mie sau un milion de indivizi. Unchiul Alecu nu... El nu era aşa. Ani de zile, cînd mă gîndeam la el, simţeam în nări aromă de cozonac. Surîse aducerii aminte. Venea

totdeauna de sărbători, încărcat de pachete… Mirosea a tren, a piele, a tutun fin, a hotel. Bazarurile din Madrid, Calcutta, Istanbul erau universul lui. Nu-l interesau muzee, nici edificii de renume, nici ruine sacre, n-avea o singură fotografie făcută la Louvre, căţărat pe Sfinx sau nu ştiu ce statuie... Merita în schimb să-l asculţi vorbind despre lumea colorată a negustorilor de susan şi fructe exotice, a giuvaiergiilor vicleni şi a…

Începu să tuşească.

Melania Lupu zîmbi cu ochii larg deschişi.

— Totdeauna am visat să călătoresc. Poate acum...

— O lume colorată şi nebună. Reuşea să te facă s-o vezi prin ochii lui. Da, da... Vedeai cu adevărat giuvaierurile acelea grele, cu pietre mari albastre, roşii şi verzi, pipăiai şaluri în care ardeau flăcările curcubeului, încercai dinţii pieptenilor înalţi, scobiţi în fildeş şi tăişul lamelor flexibile, de Toledo. Darurile lui! Pun rămăşag că n-aţi văzut în viaţa voastră aşa ceva! Zei mici de os, la care nu se închina nimeni, amfore ciudate de aramă, cutiuţe căptuşite cu oglinzi, fructe de cactus, ploşti de piele din care lichidul gîlgîia cald, trezit, ca apa din pîntecele dromaderilor...

Bătrînul oftă frecîndu-şi ochii:

— Sosea cam pe vremea asta… Spre Crăciun. Şi dintr-o dată, n-a mai venit! L-am

aşteptat zadarnic. În anul acela, cozonacii îşi pierduseră aroma. Pe urmă am primit o scrisoare. Un hotelier din San-Sebastiano ne comunica moartea lui...

Lăsă capul în piept şi tăcu.

Matei îşi trecu limba peste buzele uscate:

— Ce-ai vrut să spui?

Bătrînul chicoti lugubru:

— În anul acela, l-am aşteptat mai mult ca oricînd pe unchiul Alecu. Cred că niciodată nu l-am aşteptat atît de nerăbdător, de pătimaş, aş zice. Mama ne părăsise... De-atunci m-am obişnuit să nu mi se împlinească o dorinţă mare, foarte mare. Mi-a fost chiar teamă să mai doresc...

Matei îl privi impresionat.

— Eşti un om straniu.

— Copilării, rosti tonică Melania Lupu. Domnul Van der Hoph va sosi mîine, sînt încredinţată.

Matei scutură violent din cap.

— Lasă asta... Cu paşii aceia... Zici că-i auzi. Crezi că...

— Hm, bătrînul se ghemui şi mai mult în fotoliu. Cine ar putea şti?! Cine ar putea răspunde?

Melania Lupu izbi puternic palmele.

— Dumnezeule! Doar nu credeţi în spirite!

— Nu şi totuşi paşii îi aud! Apăsaţi, siguri... Exact cum călca el. Nu reuşeam să-mi

amintesc...

— E lemnul vechi, domnule Popa, mobila, parchetul…

Bătrînul ridică privirea. Faţa avea o expresie încordată.

— Ascultaţi! Îi aud! Au ajuns la capătul holului…

— Matei îşi înfipse unghiile în carne.

"Bătrînul are halucinaţii, gîndi sculptorul. Nu se auzea nimic. De-aş avea o sticlă cu whisky!"

"Trebuie să-mi imaginez ceva care-mi face plăcere, gîndi Melania Lupu, scotocind în fundul pungii după o fondantă. Am să-mi schimb toată garderoba. Lucruri sobre, distinse, nu prea multe. Vizavi de Leonida se lucrează admirabil... Am să plec întîi la Nisa şi-o să-mi închipui tot timpul că sînt tînără. Extrem de tînără… Nu vreau să mi se pară că e prea tîrziu… Nu, draga mea, n-am să-ţi îngădui să nu te bucuri din adîncul inimii."

"Londra, gîndi Grigore Popa. Lui Alecu nu-i plăcuse oraşul. Prefera peisagii luminoase, cu soare mult... Bond Street, Picadilly Circus, Hyde-Park... Păcat că bucătăria nu e grozavă. Budinci, ovăz fiert, plăcintele lor cu carne. Poate chiar mîine o să am banii… Adică un cec. Am să-mi cumpăr o meda..."

Gîndul rămase suspendat. Simţi o durere sfredelitoare în tot trupul şi deschise gura sufocat. Ţîşni cu un urlet din fotoliu, apoi se

prăbuşi.

— A murit! spuse îngrozită Melania Lupu.

Doru Matei înghiţi în sec:

— Cianură.

*

Întins pe divan, maiorul Cristescu privea perdeaua încărcată cu maci şi albăstrele. Dincolo de tulul subţire, un felinar ridica o lumină gălbuie, ca de vată.

Maiorul reglă sonorul aparatului de radio. Vocea crainicei se auzea în surdină: "A fost ora 1! Stimaţi ascultători, vă invităm la dans".

Zîmbi: "Oare cîţi dansează într-adevăr acum?"

Apoi gîndul se întoarse la oamenii aceia ciudaţi: Popa, Melania Lupu, tînărul."De ce?" se întrebă din nou. Un "de ce" care-i strîngea pe toţi, le închidea gurile, ridica un zid. Din echipă făcuse parte şi Valerica Scurtu. Acum fusese exclusă. De ce? Nu se îndoia că femeia murise. Găsiseră probabil un truc pentru a-i ascunde cadavrul. Treburile astea nu sînt niciodată simple... Încercă un bilanţ şi surîse amar. Concluziile erau puţine şi vagi. Cea mai fermă rămînea complicitatea celor trei.

"Complicitate, evident, dar există o singură minte. O minte inventivă, remarcabilă."

Imaginea Melaniei Lupu — blîndă, fragilă,

politicoasă — se suprapuse gîndului.

"Vreau să plec din viaţa ta, în tine nu pot să mai cre..."

Cristescu închise aparatul de radio şi trase plapuma pînă la bărbie. Pe stradă trecea o maşină întîrziată. Lumina farurilor tremură o clipă pe faldurile perdelelor. Un mac roşu se aprinse scurt, desenînd o pată de sînge.

*

Sculptorul îşi ridică faţa slăbită:

— N-a înghiţit nimic. Cum vine asta?

— Nici ceilalţi n-au înghiţit nimic, domnule Matei. Bătrînica îşi strecură mîinile îngheţate sub reverele capotului. Şopti: Numai de nu mi-aş pierde capul...

— Cum vine asta? repetă buimac tînărul.

— Vom înţelege totul la timpul cuvenit. Sînt sigură. Acum trebuie să ne gîndim la altceva.

Sculptorul o măsură un timp:

— Altceva? Ce altceva?!

— S-ar putea ca mîine dimineaţă să ne viziteze din nou domnii de la Miliţie. Tot mîine soseşte şi domnul Van der Hoph. Sîntem datori să rezolvăm în noaptea aceasta…

— Ce să rezolvăm?

— Oh, domnule Matei! Nu complicaţi situaţia mai mult decît e necesar. Trebuie să-l ascundem pe domnul Popa.

În ochii tînărului se aprinse o flacără sălbatică. O apucă de umeri şi începu s-o zgîlţîie.

— Tu i-ai ucis pe toţi!

— Nu vă daţi seama ce vorbiţi!

— Crezi? L-am suspectat degeaba pe bătrîn. Care-i şmecheria?

Melania Lupu îşi strînse ofensată buzele. Se desprinse moale:

— Ştiu că treceţi prin momente grele, domnule Matei, dar nu uitaţi că nici eu nu sînt scutită de ele.

— Tu i-ai omorît! Cum dracu' n-am înţeles mai de mult?!

— Vă comportaţi nechibzuit. Băgaţi de seamă că eu nu vă acuz pe dumneavoastră.

— Fireşte! *Ştii* că eu n-am ucis.

— Nu ştiu nimic.

— Aşa dintr-o dată? Pînă acum m-ai înnebunit cu ideile!

— Exageraţi, domnule Matei.

Sculptorul o măsură gîfîind. Mîna în care ţinea ţigara îi tremura.

— În regulă! Eu n-am ucis, dumneata n-ai ucis! Atunci cine dracu' a făcut-o? Explică-mi!

Bătrîna îşi masa tîmplele. Nu răspunse.

— Explică-mi! urlă Matei.

— Nu trebuie să strigaţi.

— Mai există cineva în casă? Ăla auzea paşi, eu îi simt răsuflarea.

— Pentru că sînteţi obosit. Dacă aţi încerca să vă calmaţi...

— Cum dracu' ai reuşit să ne aiureşti? Sau o mai fi într-adevăr cineva... Simt o respiraţie ciudată...

— Copilării! Sîntem singuri. Tot atît de singuri pe cît pot fi doi oameni.

Sculptorul se aruncă într-un fotoliu. Dinţii îi clănţăneau:

— Valerica avea dreptate. Trebuie anunţată Miliţia. Cu ce mă încălzesc banii dacă crăp sau o să înnebunesc?

— Vom fi şi mai prudenţi, domnule Matei.

— Prudenţi! Stau nemîncat de trei zile, abia îndrăznesc să aprind o ţigară, mi-e frică să adorm! Popa îşi economisea pînă şi respiraţia!

— Asta nu înseamnă nimic. Aţi fost după el în baie, ori în bucătărie? Aţi văzut tot ce a făcut? Uite, am o idee!

— Iar ai idei?!

— Sînteţi convins că nu s-a presărat otravă pe peria de dinţi?

— Tîmpenii! Cretinul n-a murit în baie.

— Sigur că nu. A fost un simplu exemplu. Vreau să spun că domnul Popa se păzea, dar, trebuie s-o recunosc, nu era suficient de intuitiv.

Sculptorul rînji:

— Dumneata eşti în schimb pentru toţi. Şi mai bag de seamă că eşti al naibii de

curajoasă. Te îndopi fără grijă.

— Chiar n-aţi observat? Părea sincer uimită. Arătă motanul: încerc totul pe Mirciulică. Numai după aceea mănînc. Dacă vreţi, pot să vi-l împrumut.

— Ce să-mi împrumuţi?

— Motanul.

— Ca să-mi probeze romul?

— De ce nu? Mirciulică ştie să bea. Totdeauna am fost de principiul că un strop de alcool n-are cum să-i strice şi l-am învăţat.

Sculptorul ridică ochii în tavan.

— Ce oameni, domnule! Ăla, complet sonat, aude paşi, asta... Gata! Eu unul m-am săturat! Las dracului totul şi plec!

Dar ştiu în aceeaşi clipă că nu va abandona. Glasul învăluitor al Melaniei Lupu însăila o melodie dulce.

— ... un studio elegant... cele mai scumpe modele din Paris... o galerie personală. În Haiti, ca Gauguin... studii la Roma... femei încîntătoare... Gîndiţi-vă, domnule Matei, gîndiţi-vă bine.

Matei scrîşni din dinţi.

"Mă ard, dar trebuie să încerc! E o şansă pe lîngă care nu voi mai trece niciodată. Dacă o ratez, am să-mi dau cu pumnii în cap toată viaţa. Fie ce-o fi!"

Se uită la bătrînă.

— O.K! Unde-l ascundem pe Popa?

Melania Lupu îşi coborî pleoapele şi zîmbi.

Sculptorul ridică degetele.

— Pe Panaitescu l-am "sinucis", pe Valerica am îngropat-o... Se opri cu mijlociul în aer: Şi-acum ce facem? Cum scăpăm de ăl bătrîn?

— Aveţi vreo idee?

— Nu-mi cere şi idei! E prea mult. Tot dumicatul ăsta a fost cam mare pentru mine.

— Încercaţi totuşi să vă gîndiţi. Artiştii au fantezie. Rîse ştrengăreşte: Mi-amintesc de o prietenă, actriţă. De Sfîntul Gheorghe, patronul soţului... Zîmbi: Sînteţi prea tînăr, n-aţi prins vremurile acelea... Oamenii erau grozavi de scrupuloşi în materie de convenienţe. Dacă ar fi ţinut seama de obligaţii, trebuiau să invite vreo 30 de persoane şi n-aveau un ban. Hohote de rîs îi scuturau trupul plăpînd. Îşi şterse lacrimile. Ştiţi ce a făcut? A împrăştiat peste tot zvonul că se desparte de bărbatu-său. Lumea a compătimit-o. Fiecare a consolat-o cum a putut. După aceea, au felicitat-o pentru că se împăcaseră...

— O istorie tîmpită, bombăni Matei. Ştiu un singur lucru! În casă nu-l putem ascunde. Îl descoperă cît ai clipi.

— De ce în casă?

— Hm, n-ai decît să dai perdeaua la o parte ca să vezi caraliii. Sîntem filaţi zi şi noapte.

— Ştiu, domnule Matei. Unul dintre ei avea treabă azi cu un cauciuc. Îi rămăsese maşina în

pană chiar vizavi de noi... Patru ore a durat reparaţia.

Băgă încă o fondantă în gură, uitîndu-se la sculptor cu un aer vinovat. Dădea impresia că mănîncă pe furiş. Exclamă cu gura încleiată:

— Domnule Matei!

Tînărul tresări, apoi un rictus lung îi despică buzele.

— Al dracului de repede îţi vin ideile! Eşti sigură că nu te-au fulgerat mai de mult?

— Domnule Matei! repetă fericită. Ce-ai zice... de o statuie?

— O statuie?!?

— Sînteţi sculptor, aveţi totul la îndemînă.

— Nu înţeleg... îngînă buimac tînărul.

— Cea mai bună ascunzătoare pentru domnul Popa, gîfîi Melania Lupu.

— Spune naibii odată!

— Îl turnăm în ghips.

CAPITOLUL XIV
INOCENŢĂ

Locotenentul Azimioară îl aştepta în birou. Maiorul îşi scoase paltonul apoi se aşeză în faţa mesei. Avea figura odihnită şi arăta ca totdeauna elegant, fără să fie.

— Ceva nou?

Azimioară înclină capul.

— Au sosit relaţiile de la Consiliul Popular. Pînă la război, casa a aparţinut soţilor Cruceanu. În '41, a devenit reşedinţa personală a şefului comandamentului german, Werther von R. Ne-au trimis şi un inventar. Cînd s-au mutat primii locatari, au primit ca "zestre" o lustră Murano şi un scrin baroc. Se presupune că au aparţinut soţilor Cruceanu.

— Altceva?

Locotenentul surîse.

— Vă aşteaptă domnul Van der Hoph din Amsterdam.

— Mă aşteaptă?

— Dădea tîrcoale imobilului. Cînd se pregătea să sune, l-au oprit băieţii şi l-au rugat să-i însoţească. Un tip politicos. Părea puţin surprins dar n-a făcut mofturi.

— Cei din casă au prins mişcarea?

— Nu cred.

— În regulă. Unde-i?

— Alături.

Avea un palton lung, pe talie şi purta ochelari cu rame subţiri de aur. Peste servieta diplomat, îşi aşezase căciuliţa din blană de castor.

Figura era inexpresivă şi, în afară de aerul "străin", nimic altceva nu l-ar fi putut caracteriza. Cristescu se simţi vag dezorientat, incapabil să-l califice, să-l situeze undeva, într-un cadru oarecare. După aparenţe, Van der

Hoph putea fi orice: om de afaceri, savant, funcţionar superior sau gangster.

Surîse convenţional şi-şi manifestă regretul de a-l fi lăsat să aştepte, faţă de incident, în general. Olandezul, calm, înclină capul, dar nu-l ajută cu nici una din acele fraze de circumstanţă care depăşesc momentul dezagreabil.

— Bănuiesc că v-a surprins invitaţia noastră.

— Sînt mulţi ani de cînd nu mă mai surprinde nimic...

— Asta s-ar numi înţelepciune.

— Sau experienţă.

— Aveţi dreptate. Cu ce ocazie vă aflaţi în România?

Cristescu vorbea o germană greoaie, deprinsă în liceu, completată ulterior în anii performanţelor teribiliste cu un teanc de dicţionare şi gramatici, abandonată în cele din urmă.

Van der Hoph clipi mărunt în spatele ochelarilor.

— Am venit să văd o prietenă. Doamna Melania Lupu.

— Dacă nu mă înşel, aţi sosit azi-dimineaţă?

— Exact. Îşi privi ceasul: Acum două ore.

— Presupun că abia aţi avut timp să vă lăsaţi bagajele la hotel.

— Nu ascund că eram nerăbdător s-o văd pe doamna Lupu.

— E avertizată despre vizita dumneavoastră?

Olandezul ezită o fracţiune de secundă.

— Da, am vorbit la telefon.

— Cînd?

— Acum patru zile. M-a chemat ea.

— Vreun motiv special?

— Nu. Comunicăm foarte des. În realitate, îi promisesem de mult să vin la Bucureşti. Am profitat de o mică vacanţă.

— Cu ce vă ocupaţi, domnule Van der Hoph?

— Sînt bijutier. Am un magazin.

— Adresa.

— Amsterdam, Strada Mozart 23.

— Mulţumesc. L-aţi cunoscut cumva şi pe soţul doamnei Lupu?

— Da. Un om neinteresant. Cred că nu şi-a dat niciodată seama ce fel de soţie are.

Cristescu începu să rîdă.

— Un păcat relativ frecvent.

— Cînd femeia se numeşte Melania Lupu, e o crimă!

Maiorul îl examină surprins.

— Din cîte înţeleg, o apreciaţi în mod deosebit.

— Atît de mult, încît după moartea domnului Lupu am cerut-o în căsătorie. Din nefericire, am fost respins.

Cristescu, uluit, întinse mîna după ţigări. Genul de afirmaţii, stilul şi calitatea

mărturisirilor îl deconcertau. Şi mai surprinzător i se părea faptul că bărbatul din faţa lui putea să aibă maximum 45 de ani, în timp ce Melania Lupu împlinise 62.

— Interesant. Între dumneavoastră există o mare diferenţă de vîrstă...

Olandezul îl întrerupse:

— Este o femeie la care vîrsta nu contează niciodată.

— Niciodată?

— Ce vă surprinde?

— Ştiu eu, cel puţin în ultima parte a vieţii femeile filtrează totul prin vîrstă. Nu cred că doamna Melania vede altfel lucrurile.

— Vă înşelaţi. Nu din cauza aceasta m-a refuzat.

Maiorul îşi ridică sprîncenele.

— Atunci?

Chipul lui Van der Hoph se întunecă.

— Răspunsul ei a fost categoric: "Nu împărtăşesc sentimentele dumneavoastră".

Cristescu îşi ascunse zîmbetul. Şi-o putea imagina pe Melania Lupu, sfioasă, feciorelnică şi îmbujorată, coborîndu-şi privirea: "Nu împărtăşesc..." Probabil nu-i fusese greu să se închipuie de 18 ani.

— Acum doi ani, continuă olandezul, mi-am reînnoit propunerea. Am fost convins că este o gafă şi totodată o dovadă de egoism din partea mea, dar sînt conştient că nu voi întîlni nicio-

dată pe cineva care să-i semene. Am avut îndrăzneala să-mi închipui că voi putea compensa lipsa de sentiment.

— Presupun că doamna Lupu a rămas la primul punct de vedere.

— Din păcate.

— O cunoaşteţi de mult?

— Relativ. Am întîlnit-o în 1965 la Ambasador, cu ocazia unui dejun de afaceri.

Maiorul încruntă sprîncenele.

— Dejun de afaceri?!

— N-aţi ştiut că doamna Lupu este una din puţinele dumneavoastră specialiste în dialectul tembo-habe?

Maiorul simţi nevoia să apuce braţele fotoliului. Mărturisi:

— Un amănunt pe care-l ignoram...

— Mi-am dat seama. Doamna Melania Lupu făcea oficiul de translator.

— Cine v-a recomandat-o?

— Nu-mi aduc aminte. Cred că africanii o cunoşteau mai de mult. M-a cucerit personalitatea ei. Rîse cu buzele strînse, fără zgomot. Singura afacere cu adevărat proastă pe care am încheiat-o a fost atunci.

— În ce sens?

— Nu aveam ochi decît pentru ea, iar în afaceri asta se plăteşte.

— Un sentiment spontan şi irezistibil...

— Calificativul mi se pare exact. Privindu-vă,

sînt tentat să cred că n-o intuiţi pe doamna Lupu. Nu-i sesizaţi esenţa, substanţa cu totul particulară a individualităţii ei.

— Probabil că nu vă înşelaţi.

— Mă întreb cum e posibil? Are un farmec greu de definit poate, dar care te reţine imediat. Intră graţie aici, sensibilitate, o feminitate debordantă, fără nimic agresiv, fantezie şi o tinereţe înduioşătoare. Coborî privirea: Colegul dumneavoastră mi-a spus că pentru moment n-o voi putea vedea.

— Chestiune de cîteva zile, preciză maiorul. V-aş fi recunoscător dacă în acest interval nu veţi încerca să luaţi legătura cu ea.

— Sper... Sper că nu e nimic rău.

— Sper şi eu, domnule Van der Hoph, şi vă mulţumesc pentru înţelegerea de care daţi dovadă.

Olandezul îşi luă servieta şi căciuliţa.

— Locuiesc la Intercontinental... Dacă aveţi nevoie de mine sau dacă ea... Poate vreţi să vă notaţi: camera 518.

Puse mîna pe clanţă, ezită cîteva secunde, apoi se întoarse spre Cristescu:

— Nu vă supăraţi... Cît durează la dumneavoastră formalităţile pentru încheierea unei căsătorii?

*

Azimioară raportă:

— A telefonat locotenentul Ciobanu.

Cristescu deveni atent.

— Şi?

— Raportează că azi-dimineaţă sculptorul a scos în curte o statuie de ghips.

— Ce fel de statuie?

Locotenentul ridică din umeri.

— După părerea lui Ciobanii ar putea fi un aruncător de disc.

— Interesant... Am să trec să-l văd şi eu.

*

Prin oblonul de lemn se strecura o lumină murdară. În fotoliul unde stătea de obicei Grigore Popa dormea motanul.

"Van der Hoph se ţine totdeauna de cuvînt, gîndi Melania Lupu. Dacă intervenea ceva, mi-ar fi telefonat. Înseamnă că l-au oprit."

"O treabă scîrboasă, gîndi Doru Matei. Era rece... Mai rece decît ghipsul. N-aş mai lua-o de la capăt nici pentru un milion!"

"O să vină maiorul, gîndi Melania Lupu. Va întreba de Popa. N-o să creadă un singur cuvînt, dar nu poate dovedi nimic... Trebuie să fii convinsă de lucrul ăsta, draga mea."

"Mi-ar plăcea să mă văd peste un an, gîndi Doru Matei. Sau măcar peste o lună. Piesa asta nu-i de mine! Trebuia să-mi dau seama de la

început."
Pendula se opri dintr-o dată. O întorcea Panaitescu. Uitaseră.
"Totul e să-mi păstrez curajul, gîndi Melania Lupu. Mi-e frică de Doru, nu va rezista."
"Trupul acela ţeapăn, gîndi Doru Matei, am să-l simt toată viaţa. Îmi vine să ţip... Aş fi vrut să nu se fi întîmplat nimic... Goya... Rembrandt... mi-au devenit odioşi! Am să urlu, totuşi..."
Cei doi aşteptau ghemuiţi. Pe faţa sculptorului se citea deznădejdea. Pe a Melaniei Lupu, nimic.

*

— Văd că domnul Van der Hoph întîrzie, observă bătrîna cu o voce limpede, de cristal.
Sculptorul tresări.
— Cine? Da... Întîrzie.
— Asta nu înseamnă însă că ne-a abandonat.
Tînărul tăcu.
— Nu mă ascultaţi, domnule Matei! V-aţi pierdut curajul, şi zău n-aveţi nici un motiv.
"Curaj, auzi ca prin vis celălalt. Îmi închipuiam că dacă mă iau la bătaie cu unul mai puternic decît mine sînt curajos. Sau la mare, dacă mă avînt în larg..."
— Am convingerea că vom reuşi să facem

faţă. Nu vă ascund că nu-mi place deloc apatia dumneavoastră. Ar putea atrage atenţia în mod defavorabil.

— Mi-e greaţă, şopti sculptorul. Şi n-am mîncat nimic...

— Vă pot oferi o ceaşcă de ceai şi un pişcot.

— Chiar aşa tîmpit mă crezi?

— Vai de mine! Cum puteţi...

Matei îi aruncă o privire sălbatică şi bătrîna amuţi. Îşi lipi obrazul de blana moale a motanului. Aşteptă un timp fixînd profilul slăbit al tînărului apoi reluă:

— Poate sosi din clipă în clipă.

— Cine? A, da... olandezul! Nu, n-o să mai vină! Niciodată. Popa avea dreptate... Unchiul Alecu... Îmi vine să cred că l-am cunoscut.

Melania Lupu îl privi neliniştită.

— Vorbeam despre domnii de la Miliţie. Se vor interesa de prietenul nostru, iar noi nu sîntem deloc pregătiţi.

— Mat inevitabil... Fără soluţie...

— Nu-mi plac simbolurile, domnule Matei. De altfel, vă înşelaţi, există o soluţie.

Sculptorul ridică din umeri.

— Nu m-ar mira s-o fi găsit. Ce dracu' ascunzi în dumneata?

— Vă e frică de mine?

Bătrîna îi puse mîna pe braţ. Matei sări ca ars şi urlă:

— Nu mă atinge!

Înspăimîntată, Melania Lupu îşi duse mîinile la spate.

— Iertaţi-mă...

Sculptorul tremura.

— Eşti o ucigaşă!

Îl întrerupse zbîrnîitul soneriei. Bătrîna duse degetul la buze.

— Am o singură rugăminte, domnule Matei. Încercaţi să dormiţi. După aceea...

Se opri în mijlocul drumului:

— Sper că mă pot bizui pe dumneavoastră.

*

"Mi-e egal, gîndi Matei. Vreau să dorm... Ce-i asta? Paşi! Îi auzea şi Popa... Dar eu nu l-am cunoscut pe unchiul Alecu... Sau poate l-am cunoscut. Nu mai ştiu... Am uitat. Am uitat foarte multe lucruri..."

Se lăsă moale pe divan.

*

Cristescu apăsă a doua oară pe sonerie, continuînd să privească statuia. Bănuia că locotenentul Ciobanu îşi pusese toată fantezia la încercare pentru a desluşi în silueta ciudată un aruncător de disc. Ceea ce ţinea în mînă părea o pălărie, iar poziţia nu sugera nimic.

"Oricum, reflectă amintindu-şi de obiectele

ovoidale din atelierul sculptorului, e un progres. Seamănă cu ceva."

— Scuzaţi-mă că v-am lăsat să aşteptaţi.

Melania Lupu, proaspătă, zveltă şi elegantă, îi zîmbea îmbietor. Purta o rochie cenuşie cu un cordon îngust de lac negru, iar din buzunar îi ieşea o batistă verde.

După discuţia cu olandezul, Cristescu era tentat s-o privească mai atent şi din alt unghi. O femeie capabilă încă să intereseze...

În tinereţe fusese probabil mai puţin faimoasă decît ai fi fost tentat să crezi acum. Fără îndoială, avusese totdeauna o siluetă admirabilă şi trăsături regulate, dar vîrsta poleise totul cu o tentă de distincţie. Cîştiga enorm prin faptul că nu încerca să pară mai tînără nici măcar cu o săptămînă.

Cristescu simulă surpriza în faţa serviciului de ceai şi a platoului cu fursecuri pregătite pe masă. Melania Lupu îl invită graţioasă să se servească apoi adăugă zîmbind:

— Aştept un musafir drag.

— Atunci desigur că eu sînt de prisos...

— Oh, deloc! Mi-ar face chiar plăcere să-l cunoaşteţi. Vine din Olanda. Are totdeauna o grămadă de lucruri interesante de povestit. Nu înţeleg însă de ce întîrzie...

— Mi se pare că ştiu despre cine e vorba, zîmbi Cristescu. Domnul Oscar Van der Hoph...

Melania îşi izbi palmele.

— Ce întîmplare extraordinară!

— O simplă coincidenţă, inventă Cristescu. Mă aflam de dimineaţă în hol la Intercontinental cînd a sosit olandezul dumneavoastră. S-a interesat la recepţie despre Strada Crăiţei. Acum am făcut corelaţia...

Improvizase o poveste oarecare, special cusută cu aţă albă. Îl interesa reacţia bătrînei care nu credea o iotă, dar înghiţise minciuna fără să clipească.

— Nemaipomenit! Probabil a preferat să se odihnească întîi.

— Îl cunoaşteţi de mult?

— Bineînţeles! Sîntem prieteni vechi. Despre domnul Van der Hoph aş completa că este şi un prieten credincios. Aranjă şerveţelul de dantelă. Nu văd totuşi de ce n-am lua împreună o ceaşcă de ceai, deşi îmi dau seama că este tîrziu pentru micul dejun.

Cristescu îşi aprinse ţigara. Bătrîna surîdea pe gînduri:

— Nici nu vă imaginaţi ce bucurie mi-aţi făcut, domnule maior.

— Sînt încîntat, dar...

— Da, da, o mare bucurie. Mi-era teamă că n-a venit. La vîrsta mea, devii susceptibil. Nu-ţi place să te uite prietenii. Deşi un astfel de gînd faţă de "olandezul meu", cum i-aţi spus dumneavoastră, reprezintă o impietate.

Cristescu îşi dădu seama că Melania Lupu

vrea să discute despre Van der Hoph şi încercă s-o ajute:

— Trebuie să vă spun că imediat ce a reţinut camera a făcut o comandă impresionantă de flori: 25 de crizanteme galbene.

— Dumnezeule! suspină fermecată. Ce gentileţe! N-a uitat că-i floarea mea preferată.

Cristescu observă nedelicat, dar convins că-i face plăcere:

— O atenţie de logodnic, aş zice.

— Într-adevăr... Ştiţi, la 62 de ani, un anumit gen de experienţe sînt neaşteptate. Şi din păcate, ne impresionează mai mult decît ar trebui.

— Dacă v-am înţeles bine, domnul Van der Hoph nu este doar un prieten credincios...

Melania Lupu roşi ca o făclie.

— O, ba da, ba da! Eu cel puţin aşa-i consider. Dar pe el nu-l pot împiedica să fie un nebun şi jumătate. Rîse ca o fetiţă: Cînd m-a cerut prima oară în căsătorie, aveam 55 de ani. Vă daţi seama, nici măcar atunci nu eram prea tînără.

— Există femei, îşi aminti maiorul, pentru care vîrsta nu contează.

— Cînd nu contează, nu mai sînt femei. L-am refuzat fireşte, dar vă mărturisesc, nu fără oarecare strîngere de inimă.

— Şi totuşi...

— Şi totuşi! Bătrîna oftă. Nu aveam dreptul

să-l păcălesc. Îl apreciez foarte mult, este un om delicat, fidel, de o mare cultură dar... Îl privi în ochi şi declară senină: Prezenţa lui nu mă înfioară.

Cristescu începu să rîdă. Afirmaţia, în gura Melaniei Lupu, avea o savoare cu totul particulară. O spusese firesc, cu convingere, fără nici o nuanţă trivială. Acum, părea surprinsă de rîsul maiorului.

— O căsătorie dacă nu e întemeiată pe dragoste nu are după mine nici o perspectivă. Iar cu timpul, domnul Van der Hoph ar fi încercat o mare dezamăgire.

— Poate că era dispus să treacă peste acest amănunt.

— O, domnule maior, nu puteam profita într-atîta de momentul lui de slăbiciune. Soţul meu mă plictisea, dar l-am iubit. Vreau să spun că prezenţa lui însemna ceva pentru mine.

— Mărturiseaţi — îmi amintesc — că n-aţi fost prea fericită...

— Din cu totul alte motive. Pe domnul Van der Hoph însă cînd îl văd îmi vine să-l mîngîi pe cap, ca pe un băieţel. Cred că altceva trebuie să inspire un bărbat.

— Cum a primit punctul dumneavoastră de vedere?

— Nu-i rămînea decît să se resemneze cu gîndul unei prietenii credincioase şi aşa a şi procedat. Din cînd în cînd vine să mă vadă, iar

la vară poate că am să-l vizitez în Olanda. Nu mă pot eschiva la infinit...

Maiorul riscă.

— Îi veţi face o mare bucurie mai ales că n-o să vă duceţi cu mîna goală...

— Nu înţeleg... A, da, natural, am ochit deja cîteva obiecte de artizanat. Încîntătoare!

Cristescu mîngîia absent marginea farfurioarei de porţelan. Învăţase de mult că cea mai sigură minciună este adevărul în ţesătura căruia se strecoară mici inexactităţi. Era convins de autenticul relaţiilor dintre Melania şi Van der Hoph aşa cum îi fuseseră prezentate dar, în acelaşi timp, îl obseda o corelaţie între dramele consumate în Strada Crăiţei şi sosirea olandezului. Bătrîna îl chemase la telefon acum patru zile. Deci, în ajunul morţii lui Panaitescu. Din prima clipă sesizase o frondă, o rezistenţă pe care i-o opuneau sistematic Popa, tînărul Matei, Valerica Scurtu şi Melania Lupu. Cei patru nu se agreau, resentimentele lor ţîşneau la suprafaţă şi totuşi ceva îi lega.

După "dispariţia" Valericăi Scurtu, supravieţuitorii continuau să rămînă complici... Avu impresia că vede un compas desenînd pirueta îndrăzneaţă a unui semicerc şi gîndul se avîntă: De ce înainte de a muri, Panaitescu n-ar fi făcut şi el parte din echipă? Întîmplarea sau calculul hotărîse ca el să fie prima victimă.

Devenise purtătorul mobilului secret şi, în mod inevitabil, tot ce se petrecuse ulterior trebuia raportat la persoana sa. Ori, în asta consta desigur greşeala. Dacă înaintea lui era exclusă Valerica Scurtu de exemplu, probabil că Panaitescu şi-ar fi lipit umărul de-al celorlalţi. Zidul deci ar fi existat oricum.

Ideea unui puternic mobil material lua un contur mai ferm.

— Cu ce se ocupă domnul Van der Hoph?

— Are un magazin de bijuterii, răspunse bătrîna şi puse reflex mîna pe ceasul care-i atîrna la gît. Mi l-a dăruit acum cîţiva ani...

Era un giuvaier delicat, cu cadranul din email şi o ghirlandă de briliante mici.

— Probabil îl interesează şi achiziţiile, aruncă întîmplător Cristescu.

Femeia îl privi iute.

"A aflat... Ba nu! E o prostie, draga mea, nici măcar Van der Hoph nu ştie de ce l-ai chemat. La telefon nu i-ai spus nimic."

Surîse:

— Fireşte, e doar negustor...

— Interesul dumnealui se limitează numai la bijuterii?

— Probabil.

— În sfîrşit, oftă maiorul, aveţi vreo veste de la Valerica Scurtu?

— Din nefericire nu. Sîntem atît de îngrijoraţi! Tocmai voiam să vă întreb...

"Un curaj uluitor. Ai putea crede totul despre ea în afară de ceea ce presupune în general o crimă: josnicie, îndrăzneală, cruzime."

Cîntări silueta fină, aşezată în fotoliu. Întîlnită în alte condiţii, putea trece drept soţia distinsă şi bine educată a unui mare profesionist ori a unui diplomat, o femeie care cîntă la pian Mozart şi Schumann şi pictează acuarele delicate. Rîse încetişor.

"În orice caz, olandezul are ochi de şoim. Sînt convins că a văzut în ea mai mult decît oricare muritor..."

— Ne e foarte frică, declară Melania Lupu încîrligîndu-şi degetele fine. Chiar discutam cu Doru...

— Şi domnul Matei e îngrijorat?

— Bineînţeles.

— Ţinea mult la ea, am remarcat chiar din prima discuţie... Apropo, i-am văzut o statuie în curte. Nu mă prea pricep, dar am impresia că abordează o altă manieră.

— Extraordinar! Este exact observaţia mea, domnule maior. Cum vi se pare lucrarea?

— Mai poţi să ghiceşti ce e?

— Mi-e teamă însă că în felul acesta nu va izbuti să fie prea original.

— Preferaţi... obiectele?

— N-aş putea afirma, dar însemnau ceva nou. În artă, asta mi se pare esenţial. Se spune mereu acelaşi lucru, deci exprimarea cel puţin

să fie alta. Evident, punctul meu de vedere nu contează. Zîmbi: Dacă vreţi să discutaţi cu el, va trebui să aşteptaţi.

Maiorul încruntă sprîncenele.

— Nu-i acasă?

— O, ba da! Bietul băiat însă e frînt. A lucrat toată noaptea, cu o rîvnă frenetică. Acum doarme...

Cristescu îşi aminti de o secvenţă similară. Şi Valerica Scurtu dormea. Se sperie:

— Sînteţi convinsă că nu a plecat şi el?

— A mai plecat cineva?

— Domnişoara Valerica Scurtu.

În privirea Melaniei Lupu se aprinse o luminiţă.

— Puteţi să verificaţi...

"Îşi bate joc de mine. E sigură... Foarte sigură. Sculptorul, desigur, doarme."

Se uită în jur, căutînd pachetul de ţigări. Îl găsi, şi aprinse una.

— N-am nici un motiv să mă îndoiesc de cuvîntul dumneavoastră.

— Sînteţi amabil. Nu fac decît să repet aprecierile vecinilor mei. Le-aţi produs o impresie cum nu se poate mai bună...

— Lucrarea trebuie predată urgent?

Bătrîna clipi nedumerită.

— A, statuia! Nu cred. Se simţea însă inspirat, cu ceea ce numeşte el un apetit nebun. Completă privindu-l în ochi: Nimic pe

lume nu l-ar fi putut împiedica astă-noapte să lucreze. Ceva... Cum să vă spun, mai presus de raţiune, vital! Aşa pretindea cel puţin.

— Mda... Şi domnul Popa? Doarme şi el?

— A ieşit puţin de dimineaţă. Am auzit uşa ca prin vis.

— A ieşit?!

— Nu ştiaţi?

— Bănuiesc. Aveţi idee cumva unde s-a dus Grigore Popa?

— Domnul Grigore Popa e un bărbat misterios. După cum v-am spus, dormeam, am auzit însă uşa.

— Lipseşte mult de obicei?

— Nu. În general iese pentru mici cumpărături sau intră la cîte un matineu. Masa o ia întotdeauna acasă.

— E abia 12, spuse maiorul privindu-şi ceasul. O să mă întorc mai tîrziu. Pînă atunci se trezeşte cu siguranţă şi domnul Matei.

— O, sînt convinsă.

Urmări privirea maiorului şi făcu un efort să se stăpînească. Sub fotoliu, foarte aproape de locul unde se prăbuşise, se vedeau ochelarii bătrînului.

Cristescu îi ridică şi-i puse pe masă. Pe buze îi plutea un zîmbet vag. Salută şi ieşi.

Melania Lupu îi luă în mînă.

"O gafă îngrozitoare..."

Ştia şi maiorul, o ştia şi ea. Meticulosul

Grigore Popa nu şi-ar fi rătăcit niciodată ochelarii şi în orice caz n-ar fi plecat în oraş fără ei.

CAPITOLUL XV
"CINE L-A UCIS PE MOŞ CRĂCIUN?"

Era singură. O femeie în vîrstă, într-un hol pustiu, cu un serviciu de ceai şi o farfurie de fursecuri în faţă. Deşi abia 3 după-amiază, lumina devenise cenuşie.

"Concentrează-te, draga mea, îşi spuse Melania Lupu, ai doar cîteva ore la dispoziţie. Se va întoarce negreşit înainte de a se lăsa seara."

Se apropie de fereastră. Pe stradă nu trecea nimeni. Peste drum, într-o odaie luminată, un băieţel privea în cartea deschisă pe genunchi apoi spunea ceva cu ochii în tavan.

"Învaţă o poezie", gîndi bătrîna.

O imagine veche, ca o fotografie îngălbenită, îi aduse pe buze un zîmbet mic. Era elevă la Ortodoxă. Asta se întîmpla prin anii '20 şi ceva... Avea codiţe blonde împletite strîns, ochi cuminţi, limpezi. Un obraz la care ţin profesoarele... Îi stătea bine uniforma neagră cu guler alb de pichet şi o cruce mare agăţată de panglica tricoloră. Simţea şi azi cum o lovea pe piept."Prea timidă, se plîngea

directoarea, încolo, fără cusur. O elevă exemplară! Poţi avea încredere în ea..."

Acasă bunica, o femeie măruntă şi inteligentă, îşi izbea palmele de uimire: "Minţi de îngheaţă apele, Melania! Cum poţi tu să-i păcăleşti pe toţi..."

— Da, şopti bătrîna. Pe toţi i-am păcălit în afară de ea. Chiar şi pe Lupu.

Rîse încetişor.

... Se săturase de şcoală, de orăşelul trist, de casa aceea veche cu scoarţe şi icoane, de tartina cu magiun pe care o primea la ora 5, de glasul ca o trîmbiţă al bunicii. Întreba invariabil înainte de masă: "V-aţi spălat pe mîini?"

— Trebuia să mă mărit, spuse în şoaptă bătrîna. Lupu era maior. Explică unei persoane nevăzute: Abia în '49, cînd a fost deblocat, a intrat funcţionar la minister... Arăta chipeş în uniformă. Eram în primăvară, draga mea, exact în mai 1929. Plouase... Stăteam în curte şi mă bălăceam cu picioarele în apă. L-am văzut trecînd. El a rîs. Nu mă cunoştea. Nu-l cunoşteam nici eu. M-am uitat lung, pînă ce a ajuns la capătul străzii."Am să-l iau de bărbat!"

Melania Lupu băgă în gură un fursec. Se şterse cu şerveţelul şi luă motanul în braţe.

Făcuse rost de adresa lui şi îi expediase o scrisoare. Exact 20 de rînduri, scrise cu o caligrafie rotundă de elevă exemplară. Îi dădea întîlnire la Cetate, o ruină de la marginea

oraşului. Mai tîrziu, maiorul îi mărturisise că-l intrigase sfîrşitul bileţelului.

— O adevărată lovitură de maestru, spuse cu aceeaşi voce mică bătrîna."Dacă gestul vi se pare prea îndrăzneţ pentru o elevă, n-aveţi decît să mă reclamaţi. Mă numesc Melania Simian, clasa a VII-a B, Liceul Ortodox, directoare doamna Aspasia Petrovici..."

Se căsătoriseră după două luni. În mod ciudat, manevra ei nu-l pusese pe gînduri. Parcă uitase. În toţi anii care au urmat, a tratat-o ca pe o fiinţă fragilă, neajutorată, incapabilă să spună o singură minciună. Păcat că nu fusese un bărbat prea deştept. Se plictisise îngrozitor cu el...

Băieţelul închise cartea. Avea o expresie vizibilă de uşurare.

"A terminat", gîndi Melania Lupu.

Imaginea elevei de 17 ani cu codiţe blonde şi cruce pe piept se destrămă. Plecă de la fereastră şi începu să strîngă serviciul de ceai.

"Astăzi joci ultima carte, draga mea."

*

Afară se întunecase. Rămase nemişcat cîteva clipe ascultînd încordat.

"E linişte. Au plecat toţi... Valerica, unchiul Alecu..."

Încercă să-şi amintească chipul lui. I se

părea un amănunt esenţial.

"Alecu... Alecu... Doar îl cunosc bine. Cineva i-a şters faţa. Cu guma... Nu reuşesc deloc..."

Capul îl durea. O durere care-şi deschisese pîrtie de la rădăcina frunţii peste creştet, pînă la ceafă. Acolo unde se tund incaşii. Cineva umbla la clanţă. Doru Matei şopti:

— Unchiul Alecu... Acum am să-mi amintesc.

Melania Lupu aprinse lumina brusc. Sculptorul ţipă şi îşi duse mîna la ochi.

— De ce staţi pe întuneric, domnule Matei? Sper că vă simţiţi mai bine. Aţi dormit aproape patru ore.

Tînărul se ghemui în fundul patului. Tremura.

— Moartea! Vine moartea! Pleacă! Ai omorît-o pe Valerica... Şi pe unchiul Alecu...

— Vreţi să spuneţi domnul Popa. Nu-l cunosc pe Alecu.

— Ba da! Minţi! De ce minţi? Uite, miroase a cozonac... cozonac bun cu nuci şi stafide. Vezi ce frumos s-a copt omuleţul meu? Nu ţi-l dau...

— Nu, spuse încet Melania Lupu, să nu mi-l daţi. Păstraţi-l...

Matei n-o auzi. Îşi duse pumnii la gură.

— Şi unchiul Alecu care nu mai vine... Se întoarse spre bătrînica sfrijită, lipită de uşă: De ce l-ai omorît?

— Aşa trebuia, răspunse Melania Lupu cu o voce neaşteptat de blîndă. Credeţi-mă, nu se

putea altfel.

Sculptorul icni. Pe faţă îi curgeau lacrimile.

— L-ai omorît pe Moş Crăciun! Nu ţi-e ruşine?

— Ba da. Mi-e ruşine...

— Acum înţeleg! Are haina roşie... De asta nu se vede sîngele...

— De asta nu se vede... repetă ca un ecou bătrîna.

Făcu un pas înainte. Ţinea în mînă un pacheţel mic. Doru Matei se agăţă de stinghia divanului.

— Ce vrei să faci? Eu nu sînt Moş Crăciun... Ce ai cu mine?

Melania Lupu continua să se apropie. Zîmbea.

— Nu! bolborosi tînărul. Îţi spun doar că eu nu sînt...

— Ce importanţă are? Veţi muri ca şi ceilalţi. Aţi văzut doar! Nu e deloc greu...

Sculptorul se lipi de zid. Părea că vrea să îl despice.

— Ce ai acolo?

— Otravă. Aţi uitat cum a murit domnul Panaitescu? Şi Valerica? Şi domnul Popa?

— Nu te apropia! Pleacă! Pleacă!!

Bătrîna, cu mîna întinsă, făcu încă un pas. Şopti:

— E de ajuns să rup hîrtia. Numai un colţişor...

— Pleacă!!

— Un colţişor şi gata!

— Nu!

Melania Lupu se aplecase peste el. Îi simţea răsuflarea. Mirosea a portocală şi a vanilie.

— Hai, încercaţi!

Apoi se făcu linişte. Se auzeau doar hohotele sculptorului.

Bătrîna îl atinse.

— Hai, domnule Matei!

— Pleacă! Nu vreau să mor… Dinţii îi clănţăneau. Striga bezmetic: Alecu… moartea… nu vreau…

Melania Lupu se aplecă şi mai mult. Glasul avea accente învăluitoare.

— Vă iert! Trebuie să mă ascultaţi, să scrieţi cîteva rînduri.

— Nu sînt Moş Crăciun, scînci celălalt.

— Cîteva rînduri, doar, le scriem împreună. După aceea veţi dormi. Nimeni n-o să vă mai supere.

— … are un sac cu ghips… şi sînge… cum nu vedeţi?

Bătrîna îl luă de mînă şi îl conduse încetişor pînă în dreptul mesei. Îl aşeză pe scaun.

— Să nu vă gîndiţi la nimic.

— … i-a murdărit haina… Plînge… Moş Crăciun plînge! De ce-l lăsaţi? Nu vă e milă?

Îşi şterse nasul cu mîneca hainei. Melania Lupu îi puse stiloul în mînă. Îl mîngîie încetişor

pe tîmplă:

— Ştiţi bine că da. Mi-e milă. Scrieţi!

Matei privi năuc tocul, coala albă de hîrtie.

— Scrieţi, repetă bătrîna. Dictă rar: Eu, subsemnatul Tudor Matei...

Tînărul începu să scrie. Melania Lupu, aplecată peste el, urmărea înşiruirea literelor.

— Străduiţi-vă, domnule Matei! Aveţi doar o caligrafie frumoasă.

Sculptorul lăsă tocul din mînă. Începu să rîdă. Hohote care nu se mai isprăveau.

Melania Lupu împături foaia de hîrtie şi ieşi din cameră încuind uşa cu cheia.

"Ai cîştigat, draga mea."

Puse mîna pe telefon şi formă un număr.

— Spitalul nr. 9? Un caz urgent, domnişoară! O criză. Da... E furios... Notaţi-vă! Strada Crăiţei 115. Şoseaua Kiseleff. Exact! Cît se poate de repede... Mulţumesc.

Mai luă un fursec şi trecu în odaia ei să se schimbe.

Hohotele lui Matei continuau să se audă. Rîsul venea din altă lume.

*

— Credeţi în declaraţia asta? întrebă Azimioară.

Maiorul ieşise să-l conducă. Nu-şi luase paltonul şi tremura uşor.

— Nici un cuvînt. Şi acum ascultă-mă! Obţii urgent de la Procuratură ordin de deshumare pentru Panaitescu şi Valerica Scurtu. Ridicaţi şi "statuia" lui Popa şi-i duceţi pe toţi la Medico-legal. Accentuă: Am nevoie de rezultatul autopsiilor imediat!

Melania Lupu îl aştepta zîmbind. Îl mustră dulce:

— Aţi ieşit fără palton. Nu sînteţi prudent. Continuă fără tranziţie, frîngîndu-şi neputincioasă degetele: Măcar de mi-aş putea explica toate lucrurile acestea...

Scoase batista din buzunarul capotului ştergîndu-şi delicat ochii. Aveai impresia că-şi menajează rimelul, deşi nu era fardată.

Cristescu făcuse sul declaraţia sculptorului şi se bătea cu ea peste palmă.

— Cînd aţi remarcat primele simptome?

— Din nefericire, destul de tîrziu. Ciudăţenii care în mod normal sar în ochi imediat pe noi nu ne mai izbeau. Gîndiţi-vă puţin! Biata Valerica cu obsesiile ei... Nu atingea o clanţă fără să se spele după aceea cu alcool. Apoi agenda domnului Popa... Existenţa soţilor Panaitescu şi, trebuie să recunosc, chiar eu am mici... manii.

— Şi totuşi evoluţia sculptorului mi se pare nefirească, afirmă pe gînduri maiorul. Îl vedeam altfel...

Se uită la bătrînă căutînd parcă răspunsul în

ochii albaştri, puţin decoloraţi. Femeia îşi îndreptă cutele capotului cu un gest plin de eleganţă.

— Nu sînt o desăvîrşită cunoscătoare a naturii umane, domnule maior, şi cred că nimeni nu ar putea face această afirmaţie fără să fie ridicol. Nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că Doru îşi va pierde minţile. Dar poate că dumneavoastră, asistînd la ieşirile lui necontrolate, aţi fi judecat altfel. Noi eram obişnuiţi. Puneam totul pe seama profesiunii. M-am neliniştit abia cînd a început să strige şi... să umble dezbrăcat.

Maiorul se răsuci în fotoliu căutînd o poziţie mai comodă.

— Să recapitulăm, doamnă! Doru Matei afirmă în declaraţia sa că i-a omorît pe cei trei: Panaitescu, Valerica Scurtu, Grigore Popa.

Bătrînei îi dădură lacrimile. Clătină din cap.

— Îngrozitor...

— ... explică de asemenea destul de amănunţit cum a procedat pentru a ascunde cadavrele, aminteşte trucurile care ne-au indus în eroare. În mod ciudat însă, trece sub tăcere elementele esenţiale: mobilul crimelor, cum a reuşit să procure cianura şi, mai ales, cum a reuşit să-şi camufleze manevrele faţă de ceilalţi locatari.

— La starea lui de spirit, suspină Melania Lupu, era de aşteptat să fi omis cîte ceva.

— Nu zic nu, dar în situaţia aceasta se naşte o problemă. Scrisă în stare de dezechilibra, declaraţia nu are valoare în totalitatea ei. Nu putem accepta doar ce ne convine şi să respingem restul...

— Aveţi dreptate. Poate că era nebun de-a binelea...

— Dumneavoastră cum v-ar conveni? întrebă zîmbind Cristescu.

— O, domnule maior...

— În sfîrşit! Există încă un aspect. Declaraţia mi se pare extrem de logică. Mai clar, redactată de un om normal care depăşeşte cu multă abilitate anumite detalii-cheie.

— Nu mai înţeleg nimic. Era nebun sau nu? îl privea nevinovată, cu ochi de fetiţă.

"Fii atentă, draga mea... Ai făcut nepermis de multe greşeli. Toate acestea vor duce pînă la urmă undeva. Trebuia să te fi gîndit mai mult..."

Cristescu zîmbi din nou.

— Mai precis, declaraţia singură nu elucidează aproape nimic.

— Oh, exageraţi! Mi-amintesc cît ne întrebam unde poate fi biata Valerica...

Maiorul îi aruncă o privire scurtă apoi lăsă capul în jos.

— ... Şi cît de îngrijorată m-am simţit astăzi, aşteptîndu-i pe domnul Popa. Bineînţeles că aş

fi preferat veşti mai bune dar de lămurit, m-am lămurit în multe privinţe.

— Atunci poate o să mă ajutaţi şi pe mine. Eu nu m-am lămurit. Complet...

— Cu multă plăcere, spuse amabilă Melania Lupu.

— Să începem cu moartea lui Panaitescu. Trecem peste motiv...

— Procedaţi foarte înţelept, domnule maior. Nebunii acţionează cît se poate de deconcertant şi ar fi absurd să cauţi un motiv acolo unde el nu există.

— Cu alte cuvinte, vedeţi în domnul Matei un fel de Jack Spintecătorul...

— De ce nu?

— Chiar, de ce nu! Poate fi o ipoteză... Mă refer însă la înscenarea sinuciderii. A presupus o serie de acte pe care Matei nu le putea rezolva singur...

— Era un tînăr extrem de voinic, deşi părea slăbuţ. Pe vremuri...

— ... şi mai ales, nu se lăsă întrerupt Cristescu, nu le putea camufla. Înţelegeţi? Astfel de mişcări nu puteau scăpa ochilor vigilenţi ai Valericăi Scurtu sau ai domnului Popa... Nici despre dumneavoastră n-am impresia că sînteţi prea distrată... Ceva ar fi trebuit să vă atragă atenţia.

— Depinde! Cînd mă concentrez asupra unui lucru, nu mai văd nimic în jur. Mi-amintesc

că soţul meu mi-o reproşa adeseori: "Melania! Casa ar putea lua foc fără ca tu să bagi de seamă".

— Vreţi să spuneţi că atunci cînd citiţi o carte...

— Dar nu e vorba despre o lectură oarecare, interveni bătrîna. Traduc basme africane, dialectul tembo-habe.

— Tembo-habe?

— Îl vorbiţi cumva?

Cristescu ridică din umeri:

— Nu...

— Păcat!

— Unde aţi avut prilejul să vă specializaţi?

— Nu este vorba propriu-zis de o specializare. Cînd mai locuiam încă în casa cea mare, împreună cu soţul meu, ţineam în gazdă un negru, student la Medicină. Am început întîi aşa, ca simplă distracţie, după aceea m-a captivat. Nu vă închipuiţi cîte subtilităţi, cîtă gingăşie străină europenilor ascunde această limbă!

Începu să declame cu ochii în tavan. Avea expresia pe care o iau copiii urcaţi pe scenă, la serbările de sfîrşit de an.

— "Trestia fragedă şi tînără îmbrăţişa grumajii lui Ansije Karambe." Abandonă tonul elegiac: Karambe e numele de familie. Reluă melodios: "Peste templu, răsărise luna. Luna roşie ca un bujor..."

— Încîntător, aprecie grăbit Cristescu.

Bătrîna nu se lăsă:

— Ai senzaţia unui pastel delicat. Numai vechea poezie chineză dispune de acelaşi penel.

Maiorul, care în afară de vagi referiri asupra lui Liu Sin şi Cio Cio San şi-ar fi putut epuiza toate celelalte cunoştinţe pe această temă în maximum 15 secunde, oftă:

— Îmi dau seama. Deci, cînd traduceţi din dialectul tembo-habe, vă scapă tot ce se petrece în imediata dumneavoastră apropiere.

— Bineînţeles. Fiecare frază te cucereşte.

Îşi repezi din nou ochii în tavan:

— "Voi trimite fulgerul care trece spintecînd cerul / Voi trimite tunetul care trece frămîntînd totul / Voi trimite vîntul furtunii care trece smulgînd bananierii / Voi trimite uraganul care cade din nori şi mătură totul înaintea lui..."

— Vă mulţumesc, doamnă, făcu maiorul rîzînd. Sînt complet edificat. Mi-aţi dat ocazia să ascult lucruri splendide.

— Aceasta a fost din legenda lui Ngurangurane, fiul crocodilului, declară Melania Lupu sufocată de mîndrie. Dialectul fan.

— Fără îndoială. Sesizasem chiar o deosebire. Altceva, nu-i aşa, decît tembo-habe.

— O să sesizaţi mai bine în alt fragment.

— Nu vă osteniţi, doamnă.

— De ce? Spuneaţi că vă place.

— Da, dar pentru moment aş prefera să ne întoarcem la vecinii dumneavoastră. Nici lor nu le-a atras atenţia nimic în noaptea cînd "s-a sinucis" Panaitescu?

Melania Lupu îşi ţuguie buzele:

— În orice caz, mie nu mi-au vorbit de aşa ceva. Am luat deci drept bună sinuciderea lui Panaitescu. Adăugă volubilă: N-aş vrea să consideraţi că încerc să deturnez sensul discuţiei, dar v-aş recomanda cîteva cărticele foarte interesante. Vi le pot împrumuta chiar eu: "Africa neagră" sau... În sfîrşit...

— "Zece negri mititei", sugeră Cristescu cedînd unui impuls irezistibil. O să vă amintiţi altădată. Să trecem la moartea Valericăi Scurtu. Au fost necesare manevre destul de dificile pentru a o introduce în acelaşi sicriu cu Panaitescu.

— Vedeţi! La chestiunea asta m-am gîndit şi eu. Formidabil cît rimăm în idei!

— În unele! preciză maiorul.

— Oricum, cred că am ajuns la singura concluzie logică.

— Anume?

— A acţionat în timpul nopţii. Ştiţi, după ce a omorît-o. Domnul Popa şi cu mine dormeam. Trebuie să recunoaşteţi, operaţia nu era de natură să producă zgomot. Mi-amintesc doar că dimineaţă Grigore Popa a remarcat un lucru

ciudat: pieptul lui Panaitescu părea, cum să vă spun, părea mai bombat. N-am dat însă nici o importanţă observaţiei.

Se uită la maior fluturîndu-şi genele.

"Nu crede nimic. Mai mult, pare că se amuză. Îmi lasă timp. Ştiu de ce-mi lasă... Trebuie să fiu mai şireată decît el. A uitat că într-o capcană pot cădea doi sau unul singur şi nu totdeauna acela pentru care a fost pregătită."

— Mda, făcu Cristescu. Cam la fel presupun că s-au petrecut lucrurile şi cu domnul Popa.

— De data aceasta s-au auzit nişte zgomote, dar nu m-am impacientat. Ştiam că lucrează. Dumnezeule mare, ce fantezie!

Începu să plîngă încet, fără ca lacrimile să-i boţească faţa.

— Bietul Popa! Acum îmi dau seama cît mi-a fost de drag...

— Mie mi-a făcut impresia că aţi ţinut la el dintotdeauna.

— Fără să ştiu.

— În ciuda unor cusururi!

— Avea unele cusururi, într-adevăr, dar era un bărbat demn şi, cînd voia, ştia să fie fermecător. Am să mă simt foarte singură acum.

Cristescu remarcă alb:

— Poate că ar trebui să vă revizuiţi intenţiile vizavi de domnul Van der Hoph.

Bătrîna îşi ridică ochii uzi. Încercă să surîdă:

— Înţeleptul Ridje spune: "Cînd sufletul tău e pustiu, întoarce spatele ogrăzii tale şi pleacă în deşert. Acolo, răsuflarea ta nu va putea ofili obrazul florilor, cuvîntul tău nu va putea întuneca feţele prietenilor, mîngîierea ta nu va mai alunga surîsul pruncilor. Aşteaptă ca luna cea mare să răsară de 99 de ori şi inima ta îţi va spune dacă ai voie să te întorci printre oameni..." Mă simt incapabilă, domnule maior, să mă căsătoresc cu Van der Hoph numai pentru că sînt o bătrînă singură. Are dreptul la mai mult.

Cristescu întinse mîna după palton. Zîmbi:

— Nu pot decît să vă felicit pentru modul dezinteresat în care vedeţi lucrurile.

— Şi eu pentru felul amabil în care aţi înţeles să duceţi ancheta. Îmi pare rău că plecaţi.

— Am să mă întorc. Vă promit.

Melania Lupu îl conduse pînă la uşă. Îşi împreună palmele a rugăciune.

— Îmi dau seama că e o îndrăzneală din partea mea şi n-aş vrea deloc să vă închipuiţi...

Maiorul o privi surprins. Îngînă de circumstanţă:

— Vă rog...

— Îngăduiţi-mi să-l vizitez pe Doru la spital. Trece prin momente grele... Lacrimile îi inundară din nou ochii: N-are pe nimeni şi...

Ştiu că abuzez, dar dacă mi-aţi permite să-i duc şi un mic pachet, oh, nu mare lucru, desigur... Cîteva dulciuri, o portocală... Aş considera că mi-aţi făcut o mare favoare.

Cristescu ieşi în stradă. Gerul se muiase şi o ceaţă groasă învăluia oraşul. Sub un felinar, un tînăr înalt şi o fată cu căciuliţă roşie păreau că nu-şi pot descleşta degetele.

Trecu zîmbind pe lîngă ei, fără să-i observe.

"E formidabilă!"

Auzi paşi în spate şi întoarse capul reflex. Locotenentul Ciobanu se apropia însoţit de o femeie în vîrstă.

— Doamna Dogaru îl caută pe Vîlcu.

Cristescu cercetă chipul bătrînei. Încerca să-şi ascundă neliniştea. Pleoapele îi zvîcneau nervos, degetele frămîntau mînerul poşetei.

— Vă rog să mă urmaţi.

CAPITOLUL XVI
ERRARE HUMANUM EST

Melania Lupu urmări silueta maiorului pînă cînd acesta dispăru la capătul străzii apoi trase obloanele. Verifică încă o dată uşa de la intrare şi se întoarse în hol. Îşi surprinse chipul în oglinda mică cu pompoane de mătase, agăţată lîngă scrin. Un cap micuţ, cu bucle graţios zbîrlite. Şopti:

— Eşti singură, draga mea. Dar nu trebuie să te amăgeşti pentru că el *nu te-a crezut!* Ţi-a lăsat timp ca să te trădezi. Va trebui să fii mai isteaţă decît ai fost vreodată în viaţa ta.

Înflori oglinda cu o sărutare.

— Am încredere. Ştiu că mă pot bizui pe tine. Niciodată, dar absolut ni-cio-da-tă, nu m-ai dezamăgit. Hai, fetiţo! Curaj!

Trecu în dormitor şi scoase din şifonier o poşetă încăpătoare, aproape un sac de voiaj.

— În primul rînd să nu atragi atenţia. Vei lua doar cîteva lucruri, strictul necesar. O bluză, o jachetă, cămaşa de noapte şi fireşte, peria de dinţi.

Le băgă în geantă şi trecu în faţa toaletei din lemn de lămîi. Mîngîie dinţii pieptenului de cristal.

— Ai să-l iei şi pe el, nu te speria... Un cadou drăguţ din primul an de căsătorie... Şi sticluţa cu apă de castraveţi. Nu ştii unde vei dormi la noapte, mîine, luna viitoare... Nu uita alifia de struguri, Melania! Ai o piele delicată.

Deschise un sertar şi scoase o cutie mică de sidef. Păstra în ea cîteva bijuterii mărunte.

— Nu chiar mărunte, draga mea... Pandantivul are 16 briliante, iar perla de la bunica este roz. O piatră cu adevărat frumoasă! Ridică în dreptul ochilor un colier mic: Şi ce cusur au granatele? Sînt absolut încîntătoare! Nu se ştie dacă nu vei avea

nevoie de ele. Ai doar o mie de lei. Ăştia sînt toţi banii tăi. Ameninţă cu degetul: Eşti cît se poate de risipitoare. Deşi sînt absolut sigură că biata Valerica avea rezerve şi chiar domnul Popa — chicoti şiret, un sunet care semăna cu un sughiţat -acolo, sub lampa de bronz de pe birou, te vei mulţumi cu ce ai. Nu te-ai înjosit niciodată în felul acesta...

Mai băgă în poşetă o cutie de rahat şi o pungă de fondante.

— Acum va trebui să te schimbi, draga mea. Pleci într-o călătorie care nu ştii cît va dura. Bluza gri de mătase este tot ce poate fi mai indicat... Elegantă şi practică. Împreună cu deux-pieces-ul de lîna negru, reprezintă o toaletă ideală la vîrsta ta. Perlele vor desăvîrşi nota de distincţie... Perfect! Ai izbutit o ţinută convenabilă pentru orice oră.

Privi încă o dată în jur, luă sacul şi paltonul şi stinse lumina.

— Sînt lucruri de care te desparţi pentru totdeauna, spuse în hol. Nici nu-ţi vine să crezi că ai trăit aici aproape zece ani. Dacă eşti sinceră, trebuie să recunoşti că a fost destul de plăcut, în afară de faptul că nu erau prea înţelepţi, fiecare avea şarmul lui. Cel mai inteligent era domnul Popa... Nu mă aşteptam să se lase atît de uşor păcălit. Începu să rîdă: Se credea foarte viclean şi cînd te gîndeşti... A tras singur moartea de mînecă.

Băgă mîna în tainiţă şi scoase cele două pînze. Mîngîie cu vîrful degetelor grumazul alb al femeii cu evantai.

— Nu-i curios? Sînt poate două secole de cînd a murit şi surîsul ei are încă puterea să ucidă. Hm, prea multă cianură pentru un surîs...

Oftă şi le făcu sul.

— Ştiu unde le vei ascunde, draga mea. M-am gîndit mult. În umbrelă, strîns înfăşurate. Trebuie să verifici doar nasturele şi şiretul. Să se încheie bine. Nu, n-o să pară ciudat. Afară e ceaţă, şi dacă nu mă înşel, în curînd va începe să ningă. De fapt, sper că nu va ninge! O umbrelă închisă cînd afară ninge e grozav de ridicolă.

Îşi puse toca neagră şi îmbrăcă paltonul. Motanul se opri în prag scărpinîndu-şi trupul arcuit de uşă.

Bătrîna surîse:

— Nu te-am uitat, Mirciulică. Ţi-am lăsat în bucătărie provizii. După aceea, va trebui să te descurci singur. Oberlihtul a rămas deschis... Îl luă în braţe. Mustăţile îi gîdilau obrazul. Şopti privind ochii verzi, translucizi, ca nişte nasturi de sticlă: Noi doi trăim o aventură... Pe amîndoi ne aşteaptă necunoscutul.

Motanul miorlăi.

— Ştiu, dragul meu, te plictiseşti. Erai obişnuit să te amuzi la ora asta.

Îl duse în odaia ei şi dădu dramul la televizor. Stinse apoi lumina şi părăsi apartamentul.

Cocoţat pe fotoliul Melaniei Lupu, motanul urmări un film unde Raf Valone suferea pentru o brună superbă cu pometi înalţi.

*

Ioana Dogaru ţinea buzele strînse.

— Nu cred că e bine ce faceţi, oftă Cristescu. În imobilul din Strada Crăiţei s-au comis trei crime. Repet întrebarea: Pentru ce îl căutaţi pe domnul Vîlcu?

— Urmez un tratament, spuse încet bătrîna.

— Ce fel de tratament?

— Dentar.

— Domnul Vîlcu?!

Femeia îşi coborî privirea:

— Da.

Cristescu ridică receptorul. Recunoscu glasul locotenentului Azimioară.

— Da, dragul meu...

— Am reuşit să descopăr ascunzătoarea din scrin.

— Presupun că e goală. Nu-i nimic. Te aştept!

— Încă ceva, spuse locotenentul. Televizorul din camera bătrînei e deschis. Ce fac?

Maiorul rîse:

— Lasă-l aşa şi vino repede. Am primit rezultatul autopsiei Valericăi Scurtu şi a lui Grigore Popa.

— Sînt tare curios.

— Ai şi de ce.

*

Melania Lupu intră într-o croitorie.

Responsabila o ajută să-şi scoată paltonul şi o pofti în cabina de probă.

— Cum a mers?

— Perfect. Ce îmbrac?

— Fusta maxi şi scurta de blană. Nu uita pantofii!

— Eşti nebună, rîse Melania. Tocuri de 8 cm! O să-mi rup picioarele!

— Fii serioasă. Uite peruca! Lasă că te machiez eu… Ai adus ochelarii?

Melania Lupu îşi încheie nasturii şi se privi în oglindă. Părea desprinsă din paginile unei reviste de modă. Lentilele mari, negre, îi acopereau jumătate de obraz.

— Dacă te vede Alain Delon, s-a terminat!

Melania Lupu urcă într-o maşină de piaţă care o lăsă aproape de Cimitirul Bellu. Parcurse cîteva străduţe şi se opri în umbra unui copac.

Trotuarele pustii, acoperite de clisă, străluceau murdar. Prin perdele, se strecurau lumini gălbui, albastre sau de un roz intens.

Trecu un cuplu fără să o observe. Melania Lupu prinse frînturi de discuţie.

—... e inadmisibil... Cu două salarii şi împrumută tot timpul de la mama. 50 de lei, 100 de lei şi nu dau niciodată înapoi.

— Soră-ta e de vină şi bătrîna că le dă! Dacă ai fi deşteaptă, ai încerca să pui mîna pe pian şi pe tacîmuri... Cu escrocii ăştia nu m-ar mira nimic...

Melania Lupu rămase cîteva minute scrutînd atentă strada. Îşi umezi buzele plesnite.

Se învîrti un timp prin cartier şi intră într-o curte. Printre copaci se zărea o căsuţă galbenă cu ferestrele întunecate.

"Nu-i acasă..."

Cotrobăi în poşetă şi scoase o cheie.

Înăuntru era cald. Mirosea a crizanteme, a gutui şi mere ionatane. Făcu cîţiva paşi şi se opri lîngă o uşă bîjbîind după clanţă.

— Unde o fi comutatorul?

Vorbea din nou cu glas tare, ca totdeauna cînd se ştia singură.

— În orice caz, acum îţi poţi permite să răsufli uşurată. Ai dreptul, draga mea. Glasul se mlădie improvizînd un cîntecel: Căci ai cîştigat! Cîştigat, cîştigat, cîş-ti-gaaat! *Femeia cu evantaiul* e a ta, al tău e şi *Vînătorul*... Şi totuşi unde poate fi comutatorul?

Pipăia pereţii fredonînd, se lovea uşor de mobile.

— Nu l-aţi cunoscut pe lordul Rochester, stimată doamnă? Vai de mine! Chiar ducele mi l-a prezentat la ceaiul lui Lady Abigail… Ce toaletă fermecătoare! O, doar un fleac de la madame Chanel... Eu i-am rămas credincioasă lui Lanvin. Cine e doamna aceea absolut încîntătoare? În viaţa mea n-am văzut pe cineva mai distins! Cum se poate să n-o cunoşti? Este Melania Lupu. Senzaţia sezonului! Te poţi considera norocoasă dacă acceptă să ia masa la tine. Un succes boeuf... Dumnezeule! Unde naiba e comutatorul?

— Aici! răspunse o voce.

Bătrîna tresări şi se lipi de perete.

Auzi un hohot de rîs şi brusc se aprinse lumina.

Cu mîna încă pe comutator, Marin Vîlcu schiţă un salut.

— Bună seara, Melania.

Se aflau într-o sufragerie micuţă cu mobilă clasică de nuc. Deasupra servantei atîrna o oglindă, ovală, iar mai la stînga, simetric, o marină cu cer transparent şi balcoane debordînd de flori. Veneţia...

Melania Lupu se desprinse de perete surîzînd.

— Ce surpriză! îmi face multă plăcere să vă văd.

Contabilul Marin Vîlcu aprinse o ţigară. Ţinea paltonul pe umeri deşi în casă era cald.

Părea undeva în vizită, discutînd cu gazdele înainte de plecare sau în aşteptarea unui telefon.

— Sînt convins.

— N-am ştiut că o cunoaşteţi pe verişoara mea.

Bătrîna arborase un ton uşor, amabil.

— N-o cunosc, rînji contabilul.

— Oh, păcat! E o femeie remarcabilă. Îşi privi ceasul: Abia la 11 se întoarce de la serviciu. Pînă atunci, am să-mi îngădui să fac eu pe gazda. Se îndreptă spre servantă: Aş putea să vă servesc o dulceaţă. Nicăieri n-am mîncat cireşe amare mai bune decît la ea. O gospodină eminentă!

Vîlcu rîse:

— Lasă circul, Melania!

— Nu înţeleg... Sînt sigură că nu înţeleg deloc. Apropo, cum aţi petrecut în concediu? Pot să sper că sora dumneavoastră se simte bine?

— Excelent! N-am timp de poveşti, Melania! Ştiu că eşti inegalabilă, dar mă grăbesc.

— Sînt dezolată. Poate preferaţi un şerbet de lămîie...

— Prefer tablourile.

— Ce tablouri!?

— *Femeia* şi *Vînătorul!* Degeaba încerci să cîştigi timp. Ai pierdut!

Bătrîna zîmbi dulce:

— N-am pierdut, domnule Vîlcu. Au pierdut ei. Şi dacă vreţi să vă spun adevărul, în primul rînd dumneavoastră.

— Ăsta zic şi eu tupeu! izbucni în rîs contabilul. M-am întrebat mereu cum naiba nu te-au simţit ăilalţi? Te-au considerat tîmpită sau în cel mai bun caz senilă. Jeleuri, filme cu cowboy şi motanul Mirciulică... Şi azi mă mir...

— N-au fost prea inteligenţi. Dar pentru că veni vorba, mi-am pus şi cu unele întrebări: Cum de n-au înţeles că dumneavoastră sînteţi criminalul? Scotoceau prin casă, nu mîncau nimic cînd totul era atît de limpede. Să mori de rîs!

— Mi-am închipuit că te amuzi. O privi admirativ: Îmi placi!

Melania Lupu îşi ridică bărbia. Abia ajungea pînă la umărul contabilului. Declară serioasă fluturîndu-şi genele:

— Oh, domnule Vîlcu! Am hotărît de mult să-i rămîn credincioasă lui Lupu. A fost un soţ fidel şi devotat.

Celălalt rîse bine dispus:

— Mă gîndeam la alt soi de colaborare. Noi doi am putea face multe împreună.

Bătrîna îşi ţuguie buzele.

— Nu sînteţi destul de inteligent pentru asta. Şi-apoi, totdeauna am reuşit să mă descurc singură. Dar putem rămîne prieteni...

— Perfect! Unde sînt tablourile?

Melania Lupu îşi privi mîinile subţiri cu unghii ovale, bine lustruite.

— În alte condiţii, aş fi dispusă să mergem la jumătate. Dar fiindcă dumneavoastră sînteţi asasinul, nu cred că meritaţi mai mult de 25 la sută. Un procent onorabil, nu credeţi?

— O glumă idioată!

— Dar nu glumesc deloc. Şi aşa e prea mult faţă de greşelile pe care le-aţi comis. Trebuie să vă atrag atenţia că acceptînd această sumă, mai mult decît generoasă, aveţi în plus garanţia că niciodată nu-i voi pomeni vreunui muritor despre fapta dumneavoastră îngrozitoare. Să ucizi trei oameni...

— Şantaj?

— Sînt aproape sigură că ăsta e cuvîntul.

Contabilul îşi arătă dinţii mari.

— N-o să-ţi meargă, Melania! Cu mine n-o să-ţi meargă!

— Mai reflectaţi. Între timp, v-aş putea servi o dulceaţă de caise sau căpşuni.

Vîlcu se năpusti spre bătrînă. Rămase brusc ţintuit locului. Cineva umbla la uşă.

— Ce-i asta?!

Melania Lupu zîmbi obosită. Suflă moale:

— Abia acum am pierdut! Amîndoi!

*

— Dacă jucăm pe aceeaşi mînă, şuieră

Vîlcu, mai avem o şansă. Gîndeşte-te bine!

Bătrîna îi aruncă o privire ştearsă. Uşa se deschise şi expresia i se schimbă brusc. Redeveni amabilă, senină şi zîmbitoare.

Maiorul Cristescu salută distrat. În spatele lui se zărea silueta masivă a locotenentului Azimioară.

— Ce plăcere! ciripi Melania Lupu... Tocmai îl întrebam pe domnul Vîlcu dacă nu doreşte o dulceaţă. Verişoara mea trebuie să sosească din moment în moment... Unul din principiile ci este ca oaspeţii să fie primiţi aşa cum se cuvine.

Azimioară o privea buimac. Personajul i se părea uluitor.

Maiorul trase de spătarul unui scaun şi se aşeză.

Observă cu aceeaşi voce groasă:

— Aţi uitat televizorul deschis.

— Vă înşelaţi! Nu l-am uitat. Mirciulică urmăreşte filmul.

Cristescu îşi ridică sprîncenele.

— Motanul doamnei Lupu, explică Vîlcu fără nuanţe şi locotenentul izbucni în rîs.

Bătrîna şopti cu ochii în pămînt:

— La vîrsta mea, înţelegi ce înseamnă să fii singur.

Maiorul o măsură din creştet pînă în tălpi.

— Observ că v-aţi schimbat genul...

— O! făcu bătrîna aranjîndu-şi fusta: cîteva

fleacuri de la domnul Van der Hoph. Le-am îmbrăcat ştiind că o să-i facă plăcere.

— Trece şi dumnealui pe aici astă-seară?

— Nădăjduiesc din toată inima.

Cristescu se întoarse spre contabil.

— Cînd v-aţi întors, domnule Vîlcu?

— Azi de dimineaţă.

— Aţi trecut pe acasă?

— Nu. Ca să fiu sincer, după tot ce s-a întîmplat... Îmi repugnă! Cred că, în sfîrşit, am să mă mut.

— O idee admirabilă, interveni Melania Lupu. E atît de trist acum la noi... Te loveşti mereu de cîte o amintire: Uite, aici, croşeta biata Valerica... sau în fotoliul acesta citea gazeta domnul Popa... Îşi şterse o lacrimă. Cu siguranţă va trebui să ne mutăm.

Maiorul oftă:

— Îmi vine să cred că aţi şi făcut-o.

— Nu înţeleg!

— Aţi părăsit casa cu intenţia de a nu vă mai întoarce vreodată. Nu ştiu ce speraţi, nu m-ar surprinde nimic din partea dumneavoastră, nici cel mai fantezist proiect, dar în privinţa asta lucrurile sînt limpezi.

— Dumnezeule! Melania Lupu îşi rotunji ochii. Am venit în vizită la verişoara mea. Ce găsiţi extraordinar? Cel mult, voi înnopta aici.

— De aceea lăsaţi o cămară întreagă la dispoziţia motanului? Nu, stimată doamnă!

Aveaţi de gînd să dispăreţi împreună cu pînzele, formidabila miză a celor trei crime!

Se adresa doar bătrînei părînd să facă total abstracţie de Vîlcu. Melania Lupu scutură din cap.

— Greşiţi… Greşiţi îngrozitor, domnule maior... Vă asigur că…

Cristescu o întrerupse cu un gest:

— Un Rembrandt şi un Goya! Două tablouri blestemate. N-au adus noroc nici unuia dintre cei care au avut de-a face cu ele. Dacă socoteşti cîte crime s-au comis din cauza lor, îţi vine pur şi simplu ameţeala. În '42, ultimii posesori, soţii Cruceanu, au fost trimişi pentru o culpă imaginară într-un lagăr de exterminare. Colonelul Werther von R., şeful comandamentului german, era un amator rafinat de obiecte de artă… Plutonul de execuţie sau crematoriul reprezentau un mijloc comod de a te debarasa de proprietarii legitimi. Ani de zile, rudele sau amicii familiei Cruceanu s-au întrebat ce vor fi ajuns tablourile…

Soarta a vrut ca ele să-şi dezvăluie enigma după aproape un sfert de secol. Surprins de evenimentele lui august '44, colonelul Werther von R. n-a reuşit să le scoată peste graniţă. Arhivele consemnează că automobilul în care se afla a fost atacat de forţele patriotice. În timpul ciocnirii, colonelul a murit împuşcat.

Azimioară se uită la Vîlcu. Fuma într-o

poziţie neglijentă, dînd drumul unor rotocoale mici. Melania Lupu clătina capul cu aerul că ascultă o predică.

— Ce captivant! Păcat că nu e şi verişoara mea! Nici nu vă închipuiţi, domnule maior, cît de mult îi plac întîmplările extraordinare...

Maiorul surîse şi continuă.

— Cînd am vizitat pentru prima oară imobilul din Strada Crăiţei, eram departe de a intui mobilul care strîngea într-o singură echipă pe cei patru locatari, făcîndu-i complici. Anchetam doar o sinucidere cam suspectă... Mi-a atras însă atenţia fronda constituită împotriva anchetatorului. Doamna Melania Lupu, Grigore Popa, sculptorul, Valerica Scurtu aveau buzele pecetluite. Erau dispuşi să discute despre orice, să-şi invectiveze chiar vecinii, dar se fereau să vehiculeze ideea de asasinat, să se acuze eventual reciproc. Normal! Unul sau celălalt, învinuiţi de crimă, ar fi denunţat în cele din urmă cooperarea cu privire la tablouri.

Mi-am imaginat că mobilul "sinuciderii" ca şi al ciudatelor dispariţii nu poate fi decît material. Era unica raţiune, unicul argument care putea aduce în aceeaşi barcă temperamente şi caractere atît de distincte. Tenebrosul Popa nutrea un dispreţ sincer şi profund pentru vecinii săi. Panaitescu, aşa cum încerc să mi-l închipui, îi ignora, în inima Valericăi Scurtu nu încăpeau decît refulări şi

ură. Doru Matei dădea impresia că se amuză în timp ce doamna Melania Lupu se mulţumea să observe. Doru Matei... Un om ciudat! Total lipsit de personalitate, şi-a însuşit, mai bine zis şi-a construit un gen — tipul nonşalant, flegmatic şi stăpîn pe sine — plimbîndu-l cu atîta dezinvoltură, încît a reuşit să-i păcălească pe cei mai mulţi. Printre cei mulţi, mă număram şi eu. Nu şi doamna Melania Lupu care l-a intuit bine. Într-adevăr, Doru Matei se prăbuşeşte repede...

Aşadar, mobilul mă intriga în cea mai mare măsură. Cînd am aflat că vila din Crăiţei fusese locuită în timpul războiului de către şeful comandamentului german, cunoscut amator de obiecte de artă, am avut sentimentul că un far s-a aprins brusc. M-am uitat din curiozitate şi pe inventarul întocmit de Sfatul Popular atunci cînd casa a fost dată în folosinţă diverşilor particulari. Conţinea o lustră de Murano şi un scrin baroc rămase de la familia Cruceanu. Scrinul din hol pe care Valerica Scurtu îşi ţinea murăturile...

În noaptea dinaintea "sinuciderii" lui Panaitescu, s-a spart o ţeavă chiar în spatele comodei. Mi-e destul de lesne să reconstitui acum evenimentele. Încercînd să-l mişte, unul din locatari a declanşat resortul ascunzătorii. Pot să-mi imaginez surpriza celor cinci cînd au dat cu ochii de tablouri. Discutînd la Iaşi cu

domnul Vîlcu, acesta mi-a furnizat un amănunt interesant. În noaptea respectivă, sfidînd orice raţiune, toţi, fără excepţie, dormiseră în hol. Desigur, se temeau ca nu cumva, în lipsă, vreunul să pună mîna pe pînze şi să dispară. Simţeau nevoia să aibă tot timpul scrinul sub ochi.

O corelaţie în acelaşi sens mi-a îngăduit-o şi sosirea domnului Van der Hoph la Bucureşti. S-a dat drept bijutier. Un telefon la Ambasada română din Amsterdam ne-a adus completarea: bijutier desigur, dar şi proprietarul unei importante galerii de tablouri. Cred că în problema aceasta n-a mai rămas nimic de clarificat.

Azimioară dădu din cap privind marina agăţată puţin strîmb deasupra bufetului. Ghirlandele de trandafiri atingeau suprafaţa apei. Fusese la Veneţia. Acum, în căsuţa mică de lîngă Bellu, regăsea cu emoţie ceva din atmosfera oraşului... Ziduri vechi, flori, apă şi cer... Şi nici o maşină. Singurul oraş din lume fără maşini. Dar, dacă nu-i atrăgea atenţia un prieten, nu şi-ar fi dat seama niciodată. Pur şi simplu nu te gîndeai la asta.

— Cînd a preconizat moartea celor trei, asasinului nu i-a trecut prin minte că se va bucura de asistenţa unui complice inteligent, stăpîn pe sine şi mai ales de o inventivitate remarcabilă. Şi totuşi... Errare humanum est!

Rîse privind-o ca din întîmplare pe Melania Lupu: Printre alte mici "neglijenţe", acest complice voluntar, regizînd sinuciderea lui Panaitescu -mă refer la scrisoarea de adio şi, în treacăt amintind, putea fi redactată în termeni mai puţin echivoci — a omis că victima era un dactilograf cu experienţă. Folosea metoda oarbă, mai precis bătea cu toate degetele.

În consecinţă, literele din extremităţile claviaturii, atinse cu inelarul sau degetul mic ca ă, ţ, ş, p etc. trebuiau să fie mai palide. Spre deosebire de u, z, h sau t lovite de index. Cel care bătuse însă textul la maşină — un amator — o făcuse cu cele două arătătoare. Astfel, toate literele au căpătat aceeaşi intensitate. A fost suficientă o comparaţie superficială între scrisoarea de adio şi materiale mai vechi de-ale lui Panaitescu pentru a-mi da seama că victima nu avusese niciodată intenţia să-şi ia rămas-bun de la nevastă-sa sau de la oricare alt muritor. O greşeală scuzabilă, dacă ne gîndim cît de puţin timp a avut la dispoziţie autorul scrisorii. De fapt şi domnul Vîlcu a fost obligat să acţioneze cam pripit. Noaptea respectivă o petrecuse la doamna Doina Popovici. Cînd s-a întors acasă, şi-a dat seama că vecinii săi descoperiseră pînzele. Asociaţia dintre ţeava spartă, scrin, înnoptatul în hol şi tablouri era firească. A sesizat desigur şi aerul particular al oamenilor, expresia de nerăbdare, teama,

nădejdile nebune. Bănuiesc cu ce oftat de uşurare au primit vestea că plecaţi în concediu. Mă înşel?

— Nu ştiu unde vreţi să ajungeţi.

— Doamne! ţipă Melania Lupu. La început am crezut că n-aud bine! Doar nu vreţi să spuneţi că domnul Vîlcu...

Cristescu o privi în ochi.

— Aţi ştiut de la început cine e criminalul, doamnă.

— Da de unde! Am fost convinsă că bietul Doru i-a omorît pe toţi.

Maiorul dădu din umeri.

— Repet! Aţi ştiut de la început că Marin Vîlcu e asasinul. Nu, nu eraţi înţeleşi. Este ceea ce aş numi un caz de complicitate spontană care nu presupune neapărat conivenţa partenerilor. L-aţi ajutat, conştientă de actul în sine, dar evident în scopuri personale.

Melania Lupu încercă să zîmbească.

"A ghicit, draga mea. Bagă-ţi în cap că doar a ghicit. Sînt simple supoziţii. Nu are probe împotriva ta..."

Arboră o expresie de stupefacţie:

— Cum mi-aş fi putut închipui? E prea mult, domnule maior!

— Exact cum aţi spus, o întrerupse Cristescu. V-aţi închipuit! Numai cineva cu fantezie putea să desluşească jocul acesta dement. Popa era inteligent, dar n-avea

imaginaţie. Matei şi Valerica Scurtu nici atît...

— O clipă! interveni Vîlcu. Am impresia că discutaţi inutil. Dacă vă amintiţi, în timp ce oamenii mureau pe capete, eu mă aflam la Iaşi. Am sosit abia azi-dimineaţă.

Contabilul vorbea calm, extrem de detaşat.

Cristescu începu să rîdă:

— Ştiu. Sînt încredinţat că aţi sosit azi-dimineaţă şi că aveţi o grămadă de martori care s-o confirme. V-aş întreba, de pildă, ce căutaţi aici, dar asta nici măcar nu mai are importanţă. Aţi urmărit-o pe doamna Lupu, ştiind că tablourile sînt la ea.

— Oh! exclamă bătrîna. Cum a ghicit-o? Le-am adus, într-adevăr. Cumnata verişoarei mele e custode la Muzeul de Artă. Vroiam să ne sfătuim împreună, să-mi spună unde să mă adresez. Nu cunosc forul competent...

— Admirabil! Cristescu rîse din toată inima: nu ştiaţi deci cum să procedaţi pentru ca pînzele să parvină mai repede statului.

— Dar bineînţeles. Aş fi putut oare proceda altfel?

— Vă vizitez de-o săptămînă. De ce nu mi-aţi pomenit niciodată nimic despre ele?

Melania Lupu îşi împreună mîinile.

— Habar n-aveam de existenţa lor, puteţi să mă credeţi! Astăzi le-am găsit întîmplător, mai precis astă-seară. Ştergeam praful şi dintr-o dată am auzit: Clic!

"Va duce farsa pînă la capăt, gîndi Cristescu. Scontează pe faptul că nu am probe împotriva ei şi deci n-o pot condamna. Deocamdată. Matei nu poate vorbi. Şi orice ar declara va fi pus la îndoială. Este de ajuns să-i spui unui judecător că martorul principal e în tratament la Spitalul 9..."

Contabilul stinse ţigara.

— Teoria dumneavoastră nu stă în picioare, domnule maior. Am părăsit acum o săptămînă Capitala. Fiecare pas care l-am făcut la Iaşi poate fi riguros controlat. Ipoteza că aş fi ucis, aflîndu-mă la o distanţă de 400 km faţă de victime, o consider ilară.

— Cîndva aţi considerat-o excelentă, surîse maiorul. E de fapt marea dumneavoastră idee: crimă de la distanţă sau crimă în absenţa criminalului. Nici acum nu-mi dau seama dacă la mijloc a fost premeditare. Îmi vine mai degrabă să cred că uneori vă amuzaţi încercînd să combinaţi fazele unei crime perfecte. Un exerciţiu de fantezie! Circumstanţe excepţionale v-au îngăduit să o puneţi în aplicare. Cu ce vă ocupaţi, domnule Vîlcu?

— Nu vi s-a spus? Mă surprinde. Sînt contabil la un institut de proiectări.

— Din septembrie 1973, preciză maiorul.

— Exact.

— Şi mai înainte?

— Nu înţeleg întrebarea. Şi apoi nu văd…

— Cu ce v-aţi ocupat înainte de a vă reprofila? Pentru că nu asta este profesiunea dumneavoastră iniţială.

Vîlcu îşi plecă privirea: "Avea dreptate Melania. Am pierdut amîndoi. Am pierdut îngrozitor".

Spuse încet:

— Iniţial am practicat medicina.

— Specialitatea?

— Stomatologie.

— Pînă la 5 septembrie 1963. Apoi?

— Mi s-a luat dreptul de a profesa.

— De ce?

— Un accident...

— Un accident trist, domnule Vîlcu. Eleonora Stanciu a murit din cauza unei intervenţii chirurgicale clandestine efectuate la domiciliu. Nu ştiaţi şi nu ştia că suferă de inimă şi i-aţi administrat un anestezic prea puternic.

— Vai! se miră bătrîna. Domnul Vîlcu e dentist? Nu, hotărît, azi e ziua surprizelor!

Cristescu o măsură zîmbind apoi continuă:

— După ce aţi executat pedeapsa, aţi continuat să lucraţi clandestin. Am declaraţia scrisă a doamnei Ioana Dogaru. V-a căutat astă-seară... Vecinii dumneavoastră au aflat, fireşte, e o locuinţă în care se află totul, dar au tăcut pentru că se bucurau de asistenţa medicală acordată.

Bătrîna clipi nedumerită:

— Credeţi într-adevăr, domnule maior?

— Şi-acum să vedem cum s-au petrecut lucrurile. Despre existenţa tablourilor ascunse în scrin eraţi informat cu mult înaintea vecinilor dumneavoastră. Chestiune poate de ani de zile. Aşa aţi ajuns să locuiţi aici, voiaţi să fiţi cît mai aproape de tablouri. Nu le-aţi mutat, considerînd tainiţa sigură. Şi-apoi, prin însăşi natura îndeletnicirilor, riscaţi o nouă percheziţie. Cînd ceilalţi au descoperit pînzele, aţi hotărît să-i înlăturaţi. Trei dintre ei erau în tratamentul dumneavoastră.

Vîlcu ridică iute ochii. Examină întunecat chipul maiorului apoi îşi coborî din nou privirea.

"Oamenii-s nebuni, conchise placid Azimioară. Ce-i trebuia individului toată aiureala asta?"

— Doamna Doina Popovici, vrînd să-mi demonstreze cît sînteţi de amabil, îmi relata că vă serviţi uneori vecinii gratuit. Era vorba despre Panaitescu, Grigore Popa şi Valerica Scurtu. O mică gafă. Cînd şi-a dat seama — intuise trucul — era tîrziu. Mi-am amintit totodată că-n odaia dumneavoastră m-a izbit prezenţa unui şnur metalic. Singur nu însemna nimic, dar, ataşat la cîteva piese şi o lampă puternică, devenea o bormaşină. Totodată, din şifonier nu vă lipseau lucrurile necesare plecării în concediu. Deci în valiză aţi pus nu hainele, ci tot instrumentarul pe care îl deţineaţi. Am

conchis că "unele servicii gratuite" aveau loc la domiciliu... Amabilitate, obligatorie dacă ne gîndim că astfel vă asiguraţi discreţia locatarilor. Anunţîndu-i că plecaţi pentru trei săptămîni le-aţi sugerat, sau poate v-au cerut-o chiar ei, să-şi rezolve urgenţele. În pansament aţi introdus cianura. Nu era mare lucru. Cunosc cazuri cînd oamenii au încercat să părăsească ţara cu o gură garnisită cu briliante.

— Oh! Melania Lupu îşi duse degetele la gură: îngrozitor!

— Ce anume, doamnă? se interesă amabil Cristescu.

— Povestea asta cu dinţi... Cianura băgată în plombă! Este pentru prima oară cînd mă bucur sincer că am proteză. Îşi coborî pudică pleoapele: Dacă vreţi să ştiţi, acest motiv a cîntărit greu cînd l-am refuzat pe domnul Van der Hoph. Gîndiţi-vă numai! O mireasă fără dinţi...

Vîlcu interveni cu glas răguşit:

— Pretindeţi, deci, că le-am introdus în interiorul plombei otravă. Nu vă daţi seama că prima expertiză vă poate răsturna toate concluziile?

— Plombă! Vorba vine, rîse maiorul. Aveaţi nevoie de ceva provizoriu. Victimele trebuiau să moară repede. Aţi recurs deci la pansamente relativ superficiale care să reziste o oră, o zi sau cel mult o săptămînă. important

era ca moartea să survină după plecarea dumneavoastră. Nu vreau să omit nici faptul că aţi fost îndeajuns de prudent pentru ca pansamentul propriu-zis să nu fie pe bază de ciment, eugenat sau, în fine, orice substanţă care, detectată la autopsie în stomacul victimei, să permită cea mai mică corelaţie între scaunul de stomatolog şi crimă.

— Perfect! exclamă Vîlcu. Vreţi să-mi spuneţi cum dovediţi toată povestea asta? Pînă acum n-am auzit decît supoziţii.

Cristescu zîmbi:

— În stomacul victimelor nu s-au găsit alimente. Accentuă: Nici urmă. Concluzia se impunea. După primul asasinat, ceilalţi, alarmaţi, au început să ia măsuri. Încerc să-mi imaginez cu ce groază au asistat la moartea lui Panaitescu Valerica Scurtu sau Grigore Popa. Oameni trăsniţi din senin, otrăviţi cu cianură — şi un sugaci ar recunoaşte-o după miros — fără să se fi atins de-o singură firimitură de pîine. Îmi închipui cum se suspectau, cum îşi sleiau mintea încercînd să ghicească trucul. Şi totuşi perseverau! Tablourile blestemate, surîsul femeii cu evantai le luaseră minţile. Mai mult, depăşind aşteptările dumneavoastră, camuflau crimele realizînd în acest sens performanţe fantastice.

Se uită la Melania Lupu. Bătrîna îi suportă senina privirea.

— Povestiţi lucruri de-a dreptul extraordinare! Deci domnul Vîlcu a omorît, iar Doru ştergea urmele. Cine şi-ar fi închipuit?!

"Sper să ne mai întîlnim, gîndi Cristescu continuînd să o privească. Şi sper că atunci voi avea mai mult noroc."

— Da... Vorbeam de probe. Faptul că deşi victimele erau avertizate, supunîndu-se unui adevărat regim de înfometare şi totuşi continuau să moară, să moară deci în lipsa unui act imediat cum ar fi un pahar de apă dus la gură, mi-a sugerat ideea absenţei asasinului. Am început să mă gîndesc la o găselniţă care să dea posibilitatea subiectului criminal să ucidă, el aflîndu-se la 5 metri depărtare sau în altă odaie. Şi dacă accept altă odaie, de ce n-aş accepta alt oraş? Totodată, ipoteza presupunea ca victima să poarte asupra ei însuşi agentul vătămător, respectiv cianura. Fără să vrei, gîndul te duce imediat la cavitatea bucală.

Dar bănuiesc că dumneavoastră doriţi probe materiale. Din faimoasa agendă a domnului Popa lipsesc cîteva pagini. După cum ştiţi, obişnuia să-şi noteze toate întîmplările de peste zi. Aţi subtilizat deci foile unde erau trecute şedinţele la dentist. Mă întreb cînd aţi făcut-o.

— Şi eu!

— Am impresia că ştiu! interveni zglobie Melania Lupu. La un moment dat, domnul Popa

i-a îngăduit să-şi aleagă nişte cărţi din camera dumnealui.

— Aţi omis însă altceva. Grigore Popa, meticulos, avea două agende. Cea care stîrnea cele mai suculente sarcasme din partea vecinilor, un fel de jurnal, condică de sugestii, dare de seamă despre colocatari, catalog de vendete etc, şi a doua, un fel de orar unde îşi programa ce are de făcut. De pildă 11 -plată chirie, 16 — consult policlinică, medicamente gratuit etc. Aici şi-a înscris şi şedinţele stomatologice. E trecută şi cea din ziua plecării dumneavoastră. Cîte un V roşu indică respectarea programului. Evident, nu lipseşte cel de pe data de 8. Aş mai aminti că substanţele care s-au găsit în stomacul victimelor, folosite ca pansament dentar, aveau toate aceeaşi proprietate. Erau extrem de aderente. Oamenii nu riscau să piardă "plomba" înainte de a fi cazul.

Emoţii probabil v-au dat Melania Lupu şi tînărul Matei. Ei nu erau pacienţii dumneavoastră şi în goana plecării n-aţi găsit o modalitate convenabilă de a-i "trata". Aţi mizat însă pe faptul că unul din ei îl va exclude pe celălalt, ceea ce într-un fel s-a şi întîmplat. Cu învingătorul, eraţi eventual dispus să împărţiţi tablourile.

Proba cea mai evidentă, imposibil de contestat, ne-a oferit-o Grigore Popa.

Obişnuind, probabil, să-şi plimbe vîrful limbii în perimetrul plombei, a deteriorat învelişul de protecţie iar o porţiune a rămas pe măseaua tratată.

Şi, în sfîrşit, o greşeală psihologică! Împreună cu Panaitescu aţi fost abonat ani de zile la *Paris Match.* Practic, suportaţi fiecare jumătate din sumă. Luna decembrie este perioada în care se fac abonamentele. Cunoscînd soarta lui Panaitescu, aţi expediat suma *întreagă* Doinei Popovici pentru a îndeplini ea oficiul.

— Cel puţin de astă dată, spuse moale Vîlcu, nu am greşit. Chiar dumneavoastră m-aţi informat la Iaşi despre sinuciderea lui.

— Fără îndoială, dar asta s-a întîmplat pe data de 11 decembrie. Panaitescu a murit pe 8, iar dumneavoastră aţi expediat mandatul pe 10 seara. Poşta a confirmat-o.

"Şi cu asta basta" răsuflă Azimioară gîndindu-se la o budincă formidabilă şi crema de zahăr ars din frigider.

Cristescu îşi întinse mîinile peste masă.

— Unde sînt tablourile, doamnă?

— În umbrelă, chicoti Melania Lupu. Închipuiţi-vă! Desfăcu şiretul şi scoase pînzele făcute sul: Vi le dau cu inima împăcată. Abia aştept să le văd la galeria naţională.

— Nu mă îndoiesc...

— Cum să vă spun... Obrajii proaspeţi

deveniră roz... Ştiu că sînt o femeie bătrînă şi neinteresantă, dar, dacă n-o să vă stingheresc, mi-ar face mare plăcere să vă însoţesc cînd vă veţi duce să le admiraţi la muzeu.

*

Femeia cu evantai surîdea. Un surîs ciudat, puţin trist.

— Fascinant! exclamă Cristescu căutînd lumina lămpii de pe birou. Nu mă prea pricep, dar după mine toată chestia stă în dantelele evantaiului. Ascunde gura şi din zîmbet rămîne o intenţie.

Locotenentul Azimioară puse de o parte *Vînătorul* şi cercetă cu luare aminte chipul femeii. Spuse într-un tîrziu:

— Îmi place şi totuşi nu ştiu de ce...

— Poate că ăsta e secretul. Să nu ştii de ce-ţi place...

Îşi ridică privirea. Fulgi mari presărau ghiocei pe fereastra decupată în noapte.

*

"Nu trebuie să te necăjeşti, draga mea. În primul rînd, a fost o combinaţie în care tu ai căzut întîmplător. Nici măcar nu-ţi era îngăduit să-ţi faci iluzii. O simplă încercare! Nu ai nici o vină că a eşuat. Ar fi absurd să te mai gîndeşti

o singură clipă la *Femeia cu evantai*... La zîmbetul ei... Să ştii că mă superi! E oare nevoie să-ţi amintesc mereu că tu nu poţi pierde niciodată cu adevărat? Sînt absolut convinsă că în manşeta ta mai există o carte pe care încă n-ai jucat-o... Şi, asta zic şi cu surpriză, încă o vişină de ciocolată ascunsă în cutia cu bicarbonat. Am impresia că năzdrăvanul de Mirciulică a învăţat să citească. Dacă vrei să prinzi puteri, nu cunosc nimic mai indicat decît o bomboană gustoasă..."

Bucătăria cu compartimentele ei i se păru tulburător de pustie. Valerica, Paveleştii, Doru... Curînd, paravanele de carton presat vor dispărea şi, gînd neaşteptat care-i aburi privirea, între aceiaşi pereţi vor răsuna alte glasuri.
